

OBČASNÍK

Velký rozhovor s novým prorektorem JAMU pro tvůrčí činnost Markem Hlavicou (str. 2–5)

Ohlédnutí za profesory DF JAMU Josefem Kovalčukem a Nikou Brettschneiderovou a čestným doktorem školy Johnem Tyrrellem (str. 6–11)

Rozhovor profesora Jana Jiraského o mimořádném úspěchu klavíristy Pavla Zemena (str. 12–13)

Jaký byl Festival bicích nástrojů a MSLJ 2018? (str. 22, 26)

Recenze knihy profesorky Jindry Bártové (str. 31)

Pozvánka na letošní ročník Mezinárodního festivalu divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2019 (str. 42)

JAMU

Janáčkova akademie múzických umění v Brně udělila čestný doktorát herečce Vlastě Chramostové. Nejvyšší ocenění školy jí mělo být původně předáno na slavnostním ceremoniálu v říjnu 2018 při oslavách založení Československa, hospitalizace umělkyně to znemožnila. Rektor JAMU Petr Oslzlý, děkan divadelní fakulty Petr Francán (oba na snímku) a proděkan Ivo Krobot se za ní vypravili do soukromého zařízení pro seniory v Praze-Modřanech, kde dvaadevadesátiletá herečka žije.

Aby na nás Janáček mohl být hrdý

Rozhovor s novým prorektorem JAMU

Markem Hlavickou

Luboš Mareček

Víte o tom, že jste zřejmě nejmladším prorektorem v historii JAMU? Těší vás tento fakt?

Za celých sedmdesát jedna let existence JAMU se na této pozici neobjevil nikdo mladší? To by skoro znamenalo, že pozice prorektora je poslední zastávkou před odchodem do důchodu – a to já v plánu zatím nemám. Čím dál více si taky uvědomuji, že by měly konečně vzniknout odborně zpracované dějiny JAMU. Každá natolik významná vzdělávací i kulturní instituce, jež vychovala už tisíce umělců, kteří mnohdy zásadním způsobem ovlivnili podobu českého i světového umění, si to zaslouží. Díky takové knize bychom my všichni mohli lépe poznat svoji minulost i své předchůdce, mohli bychom se jejich činy inspirovat i poučit z jejich chyb; a snadno bychom pak taky zjistili, kdo všechno již byl prorektorem a kolik mu v té době bylo let.

A jestli mě to těší? Potěšil mě především fakt, že mi rektor Petr Oslzlý důvěřoval a že mi nabídl, abych pokračoval v tom, co můj předchůdce profesor Kovalčuk započal. Těší mě to především proto, že profesor Oslzlý je uměleckou i lidskou osobností, které si hluboce vážím a kterých mnoho není.

Na počátku akademického roku jste byl jmenován prorektorem JAMU pro tvůrčí činnosti. Co vám při této nabídce běženo hlavou, proč jste ji vůbec přijal?

Především jsem myslel na mého předchůdce prof. Kovalčuka, který svou pozici opustil uprostřed rozdělané práce a pro každého (a nejspíš i pro něj) velmi nečekaně. Hodně jsem přemýšlel o tom, zda jsem právě já jeho nejhodnější nástupce a zda budu schopen svou práci dělat podobně dobře, jako ji dělal on, ať už na Divadelní fakultě či na rektorátě. A myslím na něj každý den i nyní. Skoro u každého svého jednání či rozhodnutí přemýšlím o tom, jak by se zachoval on a jak by mé kroky hodnotil, protože je

Prorektor JAMU a docent Ateliéru rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky zdejší Divadelní fakulty Marek Hlavica

pro mne stejnou odbornou i morální autoritou jako pan rektor.

Divadelní fakulta JAMU a celá akademie vůbec utrpěla před začátkem prázdnin velké ztráty v podobě úmrtí dvou profesorů Niky Brettschneiderové a Josefa Kovalčuka, kterého jste na prorektorské pozici vystřídal a který v této funkci působil ani ne půl roku. Čeho jste si na Josefu Kovalčukovi vážil, v čem jste jej jako akademického pracovníka obdivoval a na co z jeho práce chcete navázat?

Josef Kovalčuk měl mnoho vlastností, které jsem na něm obdivoval. Třeba neúnavnou pracovitost a chuť přicházet se stále novými nápady a projekty – přestože obě tyto vlastnosti mu nejspíš vzešly hodně sil ve chvílích, kdy je měl spíše soustředit na boj se svou nemocí. Měl také velmi vyvinutý cit pro spravedlnost a byl velmi tolerantní, a to až tak, že to občas někdo vnímal jako slabost a zneužíval toho. Přitom současně měl být

velmi tvrdohlavý, a když se pro něco rozhodl, vytrvale a nezdolně usiloval o dosažení cíle. A taky byl eticky velmi zásadový a vnitřně poctivý a oč méně o morálce mluvil, o to více své etické zásady každodenně promítal do svých činů a rozhodnutí. Podobně jako Antonín Přidal, Pavel Švanda či Bořivoj Srba byl pro mne přirozenou autoritou, člověkem, kterého respektuje a uznáváte zcela automaticky, bez ohledu na to, jakou má funkci.

Ve vyšších akademických funkcích už jste jako proděkan pro umělecké a komunikační programy (2014–2016) a proděkan pro výzkum (2016–2018) působil na Divadelní fakultě JAMU. V čem se zkušenosti proděkana Hlavici budou hodit prorektoru Hlavici? Co ponejvíce využijete?

Hlavně jsem měl možnost detailně poznat prostředí vedení fakulty se všemi specifiky a problémy, které jsou s tím spojené. Kdybych byl prorektor,

kteřý přijde odněkud zvenčí, tak by pro mne fakulty byly jen abstraktními pojmy a anonymními institucemi, zatímco nyní za každým problémem či úkolem vidím konkrétní lidi, konkrétní prostředí a konkrétní situace, které jsou někdy velmi spletité a střetávají se v nich různé, ale přitom stejně oprávněné a důležité zájmy či cíle.

To vše v mém případě pochopitelně platí především pro Divadelní fakultu, kde jsem studoval a dělal proděkana, a kde stále učím. Hudební fakultu zatím znám mnohem méně, ale o to více se k ní nyní snažím přistupovat především jako všímavý pozorovatel, který se zdráhá vynášet jakékoli soudy či doporučení dříve, než se detailně seznámí s celým prostředím a než plně porozumí všem vnitřním dějům.

Byl jste jmenován prorektorem pro tvůrčí činnosti. Co konkrétně spadá do vaší působnosti?

Především musím připomenout, co jsou to tvůrčí činnosti, protože se opakovaně setkávám s mylným chápáním tohoto pojmu. Zákon ukládá vysokým školám dvojí poslání: mají poskytovat vysokoškolské vzdělání a mají vykonávat tvůrčí činnosti, slovy zákona „*uchovávají a rozhojňují dosažené poznání a podle svého typu a zaměření pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost*“. Tím se odlišují od škol základních a středních, které mají za úkol pouze vychovávat a vzdělávat. Zejména pro pedagogy vysokých škol z toho vyplývá povinnost být nejen dobrými učiteli, ale také výraznými tvůrčími osobnostmi, ať již v oblasti umělecké tvorby, či v oblasti vědy a výzkumu – právě tím se má vysokoškolský pedagog odlišovat například od učitele na konzervatoři. Mým úkolem tedy je, aby JAMU byla v oblasti takto chápaných tvůrčích činností excelentní uměleckou vysokou školou a ideálně i vzorem pro další podobné školy nejen v Česku, ale i ve světě.

A v současnosti je z tohoto hlediska JAMU na jaké úrovni?

Dobře i špatně. Když večer sleduji inscenace pedagogů Divadelní fakulty a poslouchám koncerty pedagogů Hudební fakulty, tak jsem jejich tvorbou okouzlen a jsem nadšen z toho, že tak skvělí umělci na JAMU působí. Ale když druhý den ráno přijdu do práce, uvidím úplně jiný obraz. Tvůrčí činnosti pedagogů JAMU se evidují ve dvou databázích,

umělecká tvorba v RUVu a vědecká v RIVu, a všechny vložené údaje se pak komplikovanými hodnotícími procesy a složitými vzorci přepočítávají na konkrétní čísla, podle kterých jsou vysoké školy hodnoceny. A podle těchto čísel na tom JAMU není vůbec dobře. Naopak, je na tom čím dál hůř. Zatímco dlouho byla vnímána jako druhá nejlepší ze čtyř českých uměleckých vysokých škol, hned za AMU, nyní se pohybuje mezi třetím a čtvrtým místem.

Co je příčinou tohoto stavu?

Příčina není jenom jedna, stejně jako není jedno jednoduché řešení. Je to důsledek jednak vnějších okolností, jako jsou časté a někdy i radikální změny ve způsobu hodnocení kvality tvůrčích činností na vysokých školách či mnohé nedokonalosti a snad i nespravedlnosti RIVu a RUVu, tedy systémů, které se nekonečnou rozmanitostí projevů tvůrčích činností snaží namačkat do několika málo kolonek, a jednak vnitřních okolností, jako je například generační obměna pedagogů, absence motivačních prvků na podporu tvůrčích činností, přílišné soustředění na rozvoj vzdělávacích činností a s tím spojené upozadování tvůrčích činností, v některých případech i konkrétní manažerské chyby a do jisté míry i jakési „usnutí na vavřínech“. Přesné a věcné pojmenování příčin musí být prvním krokem, který musíme při snaze o nápravu učinit. Druhým krokem pak bude hledání konkrétních kroků vedoucích k nápravě – to je úkol hlavně pro vedení JAMU a fakult. Sebelepší manažerské rozhodnutí však bude marné, pokud se s ním neztotožní všichni pedagogové JAMU. Za jeden ze svých hlavních cílů proto považuji, aby si úplně každý na JAMU uvědomil, že naším úkolem není jen vzdělávat studenty, ale současně a neméně intenzivně rozvíjet i tvůrčí činnosti.

Mou profesí je scenáristika a dramaturgie a z vlastní praxe moc dobře vím, že nejtěžší prací na scenáristice není samotné psaní scénáře, ale ujasnění si toho, co chci psát, ujasnění si vize. Když píšu scénář, tak si jej nejprve celý stvořím v hlavě a pak už tuto představu „jenom“ přepisuji na papír. A k práci prorektora přistupuji podobně: nejdůležitější věc je mít vizi. Konkrétní kroky vedoucí k jejímu uskutečnění jsou často obtížné a komplikované, ale oné vizi jsou podřízené, jsou druhotné. Takže pro mne osobně je i nyní nejdůležitější

pojmenování si vize, jaká by JAMU měla být za deset, dvacet či třicet let. V tom spatřuji také jeden ze základních rozdílů mezi prací vedení fakulty a ve vedení celé vysoké školy: zatímco fakulty jsou často zavaleny aktuálními problémy, musí řešit co bylo včera (průšvihy) a co bude zítra (hrozící průšvihy) a na dlouhodobější výhledy už jim nezbývá mnoho sil a času, vedení JAMU by mělo hledět mnohem dále do budoucnosti a řešit to, jaká bude JAMU za rok i za desítky let. Nepochybně by JAMU měla být umělecká vysoká škola, na kterou by Leoš Janáček mohl být hrdý a na níž by on sám rád učil, ale to je jen vzletná fráze, kterou je potřeba naplnit konkrétními činy – a to je i má práce.

Mít vizi je nepochybně důležité, ale mohl byste přiblížit i nějaké konkrétní věci, které by měly vést ke zlepšení?

Dvě konkrétní věci se mi ve spolupráci s kolegy podařilo uskutečnit ještě před nástupem do pozice prorektora. Už na jaře letošního roku jsem se s Josefem Kovalčukem dohodl, že je velmi potřebné, aby se finanční prostředky, které dostáváme na podporu vědecké činnosti, rozdělovaly co nejvíce transparentně a aby přinášely konkrétní výsledky. Takže vznikl Fond rozvoje výzkumné činnosti (FRVČ), který podporuje výzkumné projekty akademických pracovníků. Už jeho první ročník potvrdil, že naši pracovníci jsou schopni přicházet s pozoruhodnými výzkumnými záměry a mají o vědeckou činnost zájem – avšak až dosud necítili významnější zájem a podporu ze strany vedení. To se teď změnilo a byl bych rád, kdyby se význam FRVČ v podpoře naší výzkumné činnosti stále zvyšoval.

Druhá konkrétní a velmi důležitá věc pro rozvoj JAMU se mi podařila zejména v úzké spolupráci s proděkankou Blankou Chládkovou. Do oficiálního seznamu uznávaných výsledků výzkumné činnosti se nám podařilo prosadit zařazení tzv. uměleckého výzkumu (artistic research), který má velkou perspektivu právě na uměleckých vysokých školách, neboť propojuje uměleckou tvorbu s její reflexí samotným umělcem a umožňuje poznávat svět a uměleckou tvorbu metodou, která je teatrologům či muzikologům nedostupná. Také v tomto případě jsme stále jen na začátku cesty, ale budu se velmi snažit, abychom umělecký výzkum jako nám vlastní a jedinečnou metodu dále rozvíjeli.

Připomeňme, že jste od předloňska zastupce JAMU v mezinárodní organizaci Society for Artistic Research (SAR). Co JAMU členství v této organizaci dává?

Především velkou inspiraci pro další rozvoj uměleckého výzkumu. Členy SAR jsou instituce i umělci zejména ze západní a severní Evropy, kde je umělecký výzkum mnohem více rozšířený a kde se v oblasti propojování umění a výzkumu podařilo dosáhnout významných pokroků i na úrovni legislativy či finanční podpory. Zatímco my jsme nyní ve stádiu prosazování nového konceptu, ve fázi vysvětlování a přesvědčování, ve zmiňovaných státech už jsou mnohem dále a umělecký výzkum je uznávanou formou výzkumu, podobně jako v nich nikdo nepochybuje, že věda a umění jsou dva rovnocenné způsoby tvořivého poznávání světa.

Jako prorektor povedete Ediční radu JAMU, budete řídit také Nakladatelství JAMU a knihovnu JAMU včetně Fondu umělecké dokumentace. Jak si naše škola podle Vás kupříkladu stojí v ediční politice?

V případě Ediční rady JAMU a Nakladatelství JAMU teď především připravujeme novou směrnici upravující jejich činnost. Nepřinese žádnou zásadní změnu, ale ve spolupráci zejména s oběma proděkany, Hanou Slavíkovou a Petrem Lykem, se snažíme zpřehlednit pravidla ediční činnosti JAMU a nastavit jasné odpovědnosti konkrétních pracovníků. Podobný přístup ostatně mám i v dalších oblastech, které mi rektor svěřil – snažím se pomocí aktualizace směrnic nastavit jasná pravidla a kompetence. Jsem totiž přesvědčen o tom, že kolektivní orgány, poradní sbory a pracovní skupiny jsou velmi důležité pro ujasnění si názorů či vzájemnou komunikaci a inspiraci, ale neméně důležité je mít i jasně stanovené konkrétní osoby, které nesou hlavní odpovědnost za plnění cílů či úkolů.

Mohu to ilustrovat konkrétním případem z nedávné doby. Loni ediční komise jedné z fakult oznámila, že v letošním roce připraví k vydání pět monografií. Po roce se ale ukázalo, že připraví jen dvě a zbývající tři nevzniknou, přičemž dopátrat se příčiny je problematické, protože si už nikdo z onoho kolektivního orgánu přesně nepamatuje, kdo co a s kým domlouval a kdo za co odpovídal. Proto bych chtěl, aby byla jasně stanovená odpovědnost předsedy ediční

komise za plnění edičních plánů – aby se podobné zmatky už neopakovaly.

Tím jsem v podstatě i odpověděl na otázku, jak si stojíme v ediční politice: vydáváme spoustu skvělých knih od odborných monografií přes skripta až po esejistické publikace, které jsou kvalitou zcela srovnatelné s publikacemi velkých univerzit a uměnovědných pracovišť, ale jejich vznik je často zmatečný a chaotický – někdy bohužel i na úkor výsadní kvality.

Na JAMU jste vydal dvě obsáhlé monografie o historii české televizní dramatické tvorby: Dramatická tvorba brněnského studia Československé televize (1961–1991) (2012) a Dramatická tvorba ostravského studia Československé televize (1955–1991) (2017). To jsou skutečně úctyhodné knihy nejen díky kvantitě sebraného a bádaného materiálu. Jaké tituly by podle Vás měla škola ponejvíce vydávat?

Zmiňované rozpětí naší ediční činnosti by určitě mělo být zachováno a umím si představit, že bychom je ještě rozšířili o publikace, které jsou naší škole vlastní, tedy o umělecké, ať již dramatické, či třeba i prozaické nebo poetické. Také bych byl rád, kdybychom začali vydávat i publikace, které by byly výstupy uměleckého výzkumu, protože jen tak tento koncept v našem prostředí prosadíme a obhájíme.

Jak se ze své funkce chcete kupříkladu zasadit o spolupráci či kooperování obou fakult?

Vůle ke vzájemné spolupráci musí především vycházet ze samotných fakult a jen obtížně ji lze přikázat shora. Já svou úlohu vidím zejména v podpoře vzájemné komunikace. Proto jsem například navázal na Josefa Kovalčuka a jako prorektor se pravidelně scházím s oběma proděkany pro výzkum, abychom spolu nekomunikovali jen zprostředkovaně přes kolegium rektora a děkany, ale přímo a společně řešili všechny problémy, ujasňovali si stanoviska a navzájem se informovali i inspirovali.

Jiným způsobem, jímž chci posílit povědomí o tom, že JAMU je tvořena dvěma fakultami, je můj návrh vydávat společný programový čtvrtletník, ve kterém by se prezentovaly všechny projekty obou fakult určené pro veřejnost i samotná JAMU, například formou rozhovorů s pedagogy či představováním našich studijních programů. Tento časopis

by byl primárně určen pro veřejnost a měl by přilákat více diváků do našich divadel, více posluchačů našich koncertů a snad i více zájemců o studium, ale věřím tomu, že by mohl přispět i ke sblížení a lepšímu vzájemnému poznávání obou fakult. Nyní jej připravujeme a rádi bychom jej začali vydávat na začátku příštího akademického roku.

Máte k hudbě stejně blízko jako ke dramatickým uměním? Co třeba posloucháte za hudbu?

Dramatická umění jsou mi pochopitelně bližší, ale jsou taky mou prací, takže se při sledování divadelního představení či filmu často přistihuji při tom, že stále pracuji – přemýšlím o tom, jak je to uděláno a jak bych to třeba já udělal jinak. Hudba je z tohoto hlediska pro mne „dovolená“, protože se při jejím poslechu mohu plně věnovat estetickému zážitku, nikoli racionální analýze.

Poslední dobou se však doma nemožu věnovat poslechu hudby dle vlastního výběru, protože o tom, co se bude u nás poslouchat, rozhodují mé děti, které dávají velmi důrazně najevo, jaké mají preference. Prostě řvou tak dlouho, dokud nepustím to, co se líbí jim. Ale těší mě, že momentálně je u nás doma největším „hitem“ CD s lidovými písněmi ve skvělé úpravě Jiřího Gemrota a nazpívanými Kühnovým dětským sborem. Kdyby mé děti projevovaly podobný vkus i v budoucnu, byl bych moc rád.

Před pěti lety jste se habilitoval v oboru Dramatická umění na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Jste stále v kontaktu se studenty. Jaké místo přikládáte vaší pedagogické činnosti ve spektru vašich ostatních akademických aktivit?

Divadelní fakultu stále považuji za své „domovské“ pracoviště, ze kterého jsem se teď jednou nohou rozkročil do služby na rektorát, ale tuto službu JAMU vnímám jen jako dočasnou a velmi rád budu zase stát oběma nohama na DF.

Navíc považuji za velmi důležité, aby prorektor (ale i rektor, děkan či proděkan) současně zůstával i „řadovým“ pedagogem, byť je to někdy časově velmi náročné. Setkávání se studenty a řešení „běžných“ pedagogických problémů jsou výbornou zpětnou vazbou a také ochranou proti utopení se v moři byrokratických povinností, abstraktních pojmů a úřednického ptydepe, proti zmechanizované a odlišitěnému vnímání

školy. Takže do výuky se vždy těším jako na návrat domů a do světa s lidským rozměrem.

Na svojí alma mater, v jejímž nejvyšším vedení nyní stojíte, jste roku 2000 absolvoval obor Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika. Čemu chcete nyní zejména svoje svěřence jako pedagoga naučit, k čemu ponejvíce dovést?

Především je nevnímám jako své svěřence, ale jako mladší partnery, kteří jsou na začátku cesty, po níž jsem už já velký kus prošel a nyní mám možnost se o své zkušenosti podělit. Navíc vždy zdůrazňuji, záleží jen na nich, kudy jejich cesta povede, a současně že jen oni mají odpovědnost za to, zda jejich cesta bude prospěšná jen jim, nebo třeba i celé společnosti. I kvůli tomu, že možnosti uplatnění v oblasti dramaturgie a scenáristiky nejsou neomezené, se je především snažím vést k tomu, aby byli sebevědomými a všestranně vzdělanými a dovednými kreativními osobnostmi bezpečně se orientujícími ve světě i v sobě samých. Budou-li takovými, pak nepovažují za podstatné, zda se nakonec uplatní v televizi či v rozhlase, protože kdekoli budou pracovat a cokoli budou dělat, je velmi pravděpodobné, že po sobě zanechají úctyhodné dílo a že na ně JAMU bude moci být hrdá.

Doktorát jste získal na naší škole roku 2007 v postgraduálním studiu oboru Dramatická umění. Vaši disertační práci Performanční studia vedl profesor Petr Oslzly. Myslíte si, že i tato těsná vazba sehrála roli, že Vám stávající rektor funkci prorektora nabídnul?

Domnívám se, že ano, protože jsem pro něj nebyl jen neznámý absolvent televizní scenáristiky, tedy oboru na primárně divadelní a hudební škole okrajového, ale především jeho vlastní (a první) doktorand, se kterým strávil spoustu hodin a dní při diskuzích nad výslednou podobou mé disertace – která byla nakonec jako dosud jediná disertace z JAMU oceněna Cenou Václava Kögnyšmarka, nepochybně i jeho zásluhou.

Ale podobně významně důležité bylo pro rektora rozhodnutí jmenovat mne prorektorem i to, že jsem byl v předchozích letech velmi blízkým spolupracovníkem Josefa Kovalčuka, který mne v oblasti řízení vědy a výzkumu na fakultě vnímal jako svého nástupce, což mne velmi těšilo a rektorovi zřejmě posloužilo jako nejlepší doporučení.

Jak scenárista a dramaturg už delší čas spolupracujete s Českou televizí, TV Nova, TV Prima a nezávislymi produkcemi. Na čem třeba nyní pracujete, abyste nezůstal odtržený i od svojí profesní praxe?

Když káži vodu, tak sám nesmím pít víno, takže pokud tvrdím, že každý pedagog JAMU by se měl vedle své pedagogické činnosti věnovat i tvůrčí činnosti, ať již umělecké či vědecké, musím v tom sám jít příkladem a nevymlouvat se na velkou časovou náročnost práce proděkana či nyní prorektora. V předchozích třech letech jsem řešil velký výzkumný projekt podpořený Grantovou agenturou České republiky a zaměřený na historii dramatické tvorby Československé televize a od letošního roku jsem za JAMU hlavním řešitelem čtyřletého projektu financovaného Technologickou agenturou ČR a realizovaného ve spolupráci s kolegy psychology z Masarykovy univerzity, jehož cílem je vytvoření systému pro vyhledávání talentovaných dětí. Neustávám ale ani ve své umělecké tvorbě, tedy televizní scenáristice, takže letos jsem napsal osmidílný televizní seriál, který se bude příští rok natáčet a vysílán bude v roce 2020.

Budu zcela na závěr poněkud osobněji. Má člověk v takovém pracovním zápalu ještě i čas na nějaké koníčky?

Ne, nemá. Ale já to spíš vnímám tak, že dělám práci, která mě baví a maximálně naplňuje, ať už na JAMU nebo v mém oboru, takže mým největším koníčkem je má práce.

A navíc když máte malé děti, získáte řadu koníčků, aniž byste o to museli velmi usilovat. Takže já se teď díky dětem věnuji i četbě dětských knih, zpěvu lidových písní, akvaristice, chování morčat, pouštění draků, stavění hradů z písku či jízdám na klouzačkách a kolotočích – takže vlastně mám spoustu koníčků a jeden zajímavější než druhý.

Nedávno jste se stal podruhé tatínkem. Povedete svoje děti k umění a jak?

Rád bych, ale obávám se, že není v moci žádného rodiče, aby své děti nekam dovedl. Budu jim nabízet podněty, inspiraci, doporučení, rady i pomoc – ale stejně to nakonec budou ony samy, kdo rozhodne, kam bude jejich životní cesta směřovat. Já jsem hůl, o kterou se opírají, ale směr cesty neurčuji. Děti jsou jako onen biblický vítr, který „vane, kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje“.

doc. MgA. Marek Hlavica, Ph.D.

- prorektor pro tvůrčí aktivity Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a pedagog Divadelní fakulty JAMU – ateliér Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky;
- vystudoval JAMU;
- v roce 2013 se habilitoval v oboru Dramatická umění na Divadelní fakultě JAMU;
- zabývá se historií české televizní dramatické tvorby, je autorem dvou monografií;
- je členem mezinárodních organizací Europe: Union of Theatre Schools and Academies a Society for Artistic Research;
- autorsky spolupracuje jako scenárista a dramaturg s Českou televizí, TV Nova, TV Prima a nezávislymi produkcemi, v posledních letech např. jako autor scénáře osmidílného televizního seriálu TV Prima Einstein (natáčení 2019, vysílání 2020); dramaturg divadelního projektu Tisíc a jedna noc – kočovného divadla hraného v Maroku a Španělsku, hlavní cena (Grand Prix) na FITUC 2015 – Festival International du Théâtre Universitaire de Casablanca;
- hodnotitel Národního akreditačního úřadu;
- v letech 2007–2009 dramaturg České televize – studio Brno, např. seriál Poste restante, dokumentární cykly Čtenářský deník a Česko jedna báseň, záznamy divadelních představení.

Josef Kovalčuk zasvětil polovinu svého tvůrčího života JAMU

Petr Oslzlý

Opustí-li nás někdo náhle – a odchod Josefa Kovalčuka, přestože jsme věděli, že bojuje se zákeřnou chorobou, byl pro nás všechny nečekaný – začnete si vybavovat se zvýšenou intenzitou, co vše jste společně prožili, co vás spojovalo, co jste společně udělali a co jste již udělat nestihli, a byli-li jste blízkými spolupracovníky, sčítáte též, co vše jste ještě společně plánovali.

Josef Kovalčuk byl jedním z mých nejbližších životních přátel a divadelních i pedagogických kolegů a v době svého odchodu i mým nejbližším spolupracovníkem. Bez ohledu na tu institucionální, bylo mou nejvnitřnější povinností se s ním 10. července na jeho pohřbu veřejně rozloučit. Samozřejmě jsem se toho v limitovaném čase o jeho bohatém tvůrčím životě pokusil vyslovit co nejvíce, mnohé jsem musel vynechat či jen zmínit, pro Občasník jsem se pokusil svá slova rozšířit – avšak ani tak nejde o víc než pouze o stručná východiska k podrobnějšímu portrétu, psaná navíc se silně osobním akcentem.

V první polovině sedmdesátých let jsem sledoval s opravdovým zájmem, jak v mém téměř rodném Prostějově vzniká nové profesionální divadlo. Svatopluka Vála, na něhož nakonec tamní úřady nasměřovaly tuto svou ambici mít v Prostějově profesionální divadlo, jsem znal již dlouho, ale skutečného partnera jsem zde našel až poté, co Vála přizval v roce 1974 Josefa Kovalčuka jako dramaturga, aby se spolu s ním podjal tohoto nejistého podniknutí využít této příležitosti a zcela mimo původní záměr oficiálních iniciátorů vytvořit místo pro divadelní experimenty. Tím nesporně byla inscenace jednoho ze tří dramatických textů Jiřího Wolкера. Uvedena pod názvem *Pramen* byla druhou Kovalčukovou dramaturgií v Hanáckém divadle (i v jeho tvůrčím životě). Při její premiéře 10. března 1975 jsme se poprvé s Josefem setkali.

Kovalčuk do Prostějova dojížděl z Olomouce, kde na Palackého univerzitě od roku 1967 studoval obor český jazyk, literaturu a historii a našel si zde také svou celoživotní družku Hanu, rozenou Smetanovou. Studium ukončil v roce 1972 a o rok později zde udělal doktorát z filozofie. Pokud mohu soudit z našich rozhovorů, velmi uznával svého učitele, zakladatele tamní bohemistiky profesora Oldřicha Králíka a byl též posluchačem filozofa J. L. Fischera. Cestou literárního vědce se však nechtěl dát a v letech 1973–1979 vystudoval na pražské DAMU u profesora Jaroslava Vostrého dramaturgii (již dále vedle intenzivní práce v HaDivadle, jak si téměř od počátku skupina sama říkala a jak se od roku 1981 i oficiálně jmenovala).

Zatímco tedy Josef dojížděl do Prostějova z Olomouce, já jsem tam od roku 1974 jezdil z Brna nejen za svými rodiči, ale i za HaDivadlem. Dlouho jsem byl jakousi spojkou mezi Divadlem na provázku a tímto stále zajímavějším pokusem

Ve věku nedožitých sedmdesáti let zemřel poslední červnový den loňského roku statuární prorektor a prorektor pro tvůrčí činnost JAMU prof. PhDr. Josef Kovalčuk.

formovat a rozšířit na relativně malém městě alternativní divadelní skupinu. Po každé premiéře – a navštěvoval jsem, pokud mi to intenzivní práce v Divadle na provázku dovolovala, téměř všechny – nebo při Josefových návštěvách v Brně v Divadle na provázku jsme vedli od začátku našeho přátelství dlouhé rozhovory, při nichž jsme vzájemně konfrontovali i konzultovali své dramaturgické koncepce a především své myšlenky o divadle.

Myslím, že především zásluhou Josefa Kovalčuka přišel v roce 1978 do souboru jako herec a režisér Arnošt Goldflam, který se mu stal asi životně nejbližším režisérským spolupracovníkem. Mohl jsem také – takto doslova zevnitř – sledovat jeho uspokojení nad postupným formováním souboru, do něhož byli angažováni herci, kteří se mu posléze stali i blízkými přáteli. Za jiné je potřeba jmenovat Miloše Černouška, jenž mu v devadesátých letech byl i dramaturgickým partnerem, Miloše Maršálka, Irenu Hýskovou, Jána Sedala a Břeťu Rychlíka, který později díky Kovalčukově dramaturgickému rozhodnutí dostal svou první režisérskou příležitost (kterou až do současnosti rozvinul do úspěšné i početné řady inscenací a v posledních letech se také stal pedagogem režie v ateliéru Josefa Kovalčuka).

V roce 1979 jsme v našich rozhovorech podrobně probírali možnosti záchranu HaDivadla ohroženého novým divadelním zákonem tak, že by bylo podobně jako Divadlo na provázku připojeno k tehdejšímu Státnímu divadlu. Společně jsme tak začali vytvářet skrze osobní přátelství pozdější nejbližší tvůrčí spříznění obou našich divadel, z něhož v roce 1985 po přestěhování HaDivadla do Brna vznikla silná brněnská dvojice alternativních divadel.

Poprvé naše dvě divadla spolupracovala na tvorbě *Společného projektu Cesty (křížovky – jízdní řády setkání)*. Při této příležitosti jsme se společně s Josefem pokusili o vytvoření první, alespoň heslovité historie českých studiových divadel, již jsme nazvali *Srovnávací grafikon*. Pracovali jsme na ní

v létě 1984 především v malé osadě Poldovka u Velké Lhoty na Vysočině, v rodném domě Josefova tchána, významného českého muzikologa, profesora Roberta Smetany, na setkávání s nímž si uchovávám vzácné vzpomínky. Vybavovaly se mi, když jsem četl publikaci *Hudební život v meziválečném Brně ve vzpomínkách Roberta Smetany* vydanou JAMU v editorské péči Josefa Kovalčuka. Řadu z těchto vzpomínek jsem mohl slyšet v autentickém podání autora v přestávkách mezi hudebními skladbami, které mi s odborným komentářem přehrával ze svého kotoučového magnetofonu. Poldovka dnes patří k jednomu z míst „mytologické“ mapy mého života jako místo vzpomínek na Roberta Smetanu a především jako místo našich nesčetných setkání s Josefem Kovalčkem.

Návštěvy na Poldovce se postupně pro mne, moji ženu Evu a pro celou naši rodinu staly neoddelitelnou součástí letního pobytu na naší, jen 16 kilometrů vzdálené chalupě v Kalištích u Jihlavy. Vedli jsme zde v rámci našich rodinných návštěv s Josefem dlouhé rozhovory, v nichž jsme spřádali plány na společné akce obou divadel, hodnotili jsme, co se nám společně podařilo udělat, a konfrontovali jsme své dramaturgické vize. Zde jsme v létě roku osmdesátého osmého dělali poslední přípravy na společné soustředění obou divadel, kde byla zahájena práce na dnes již legendárním scénickém časopisu *Rozrazil*. V následujícím létě jsme si zde vyměňovali poznatky o pohybech v naší společnosti a o rok později mi zde Josef líčil své dojmy z práce v České národní radě.

Již „v nové době“ před polovinou devadesátých let jsme zde, především však v rozhovorech u kávy po bohoslužbách v Horních Dubenkách s tehdejším tamním farářem Českobratrské církve evangelické Štěpánem Hájkem vymýšleli pro jeho evangelický sbor dodnes v létě pořádaný festival *Parrésia*, který se pokouší zkoumat i nově navazovat spojení mezi divadlem a kostelem. Se Štěpánem jsme od té doby alespoň jednou v průběhu léta na Poldovku zajížděli společně, nejčastěji okolo 5. srpna, dne Josefových narozenin.

Festival *Parrésia* – i když byl v době před první polovinou devadesátých let nesporně stále ještě projevem doznívajících euforie z nově nabyté svobody – navazoval po duchu na opoziční aktivity Divadla na provázku a HaDivadla před Listopadem 1989. Při jejich společném vymýšlení a realizaci se stále více utužovalo naše přátelství i vzájemná důvěra. Od konce roku 1984 se tak Josef Kovalčuk stal pravidelným účastníkem seminářů *Podzemní univerzity*, přestože jsem od Divadla na provázku tento typ svých riskantních aktivit odděloval, abych neohrozil jeho existenci, pokud by mne Státní bezpečnost zatkla. Josefovi jsem plně věřil, že by se svou zarputilostí a jasnou mravní orientací odolal i tlaku policejního výsledku.

Završením našeho stále dělnějšího dramaturgického přátelství i spolupráce obou divadel byl pak již výše zmíněný společný scénický časopis *Rozrazil 1/88 – O demokracii*. Při prvních čtených zkouškách na soustředění obou divadel na Sziskově mlýně u Telče se skvěle prokázala Kovalčukova schopnost textové analýzy, když jako první rozpoznal, kdo je autorem hlavního příspěvku, jímž byla Havlova hra *Zítřka to spustíme*, kterou jsem pro *Rozrazil* od Václava po půl roce naší tajně přípravy přinesl, aniž bych prozradil jméno autora.

Již dva roky před Listopadem začíná také naše společná aktivita – možno říci – pedagogická. Oba jsme intenzivně pomáhali Bořivoji Srbovi, který byl koncepčním otcem a motorem Divadelního semináře, jedné z prvních aktivit organizovaných Centrem experimentálního divadla, jehož činnost jsme v té

době začínali rozvíjet ještě jako naprosto alternativní opoziční iniciativu. Nejprve ve zkušebně Divadla na provázku v suterénu Domu umění a později v prvních zrekonstruovaných místnostech Domu pánů z Fanalu se odehrávaly přednášky a semináře, které chtěly být v té době náhradou za myšlenkově nedostatečnou výuku divadla na Janáčkově akademii i divadelní vědě Filozofické fakulty brněnské univerzity – zde jsme také oba s Josefem sbírali své první pedagogické zkušenosti.

Série umělecko-občanských opozičních podniknutí Divadla na provázku a HaDivadla pak vyústila do společného vyhlášení stávky českých divadel na počátku sametové revoluce, v níž se Josef Kovalčuk stal jedním z motorů brněnského Občanského fóra a po ní krátce – jak již bylo zmíněno – i politikem, poněvadž byl na začátku roku 1990 na půl roku optován za poslance České národní rady a jako člen jejího předsednictva zde zastával funkci místopředsedy výboru pro kulturu.

Lákavější než politika však pro něj byla jiná příležitost, která se po revoluci otevřela: obnovení Divadelní fakulty JAMU. Začal ji koncipovat a budovat jako její první děkan na začátku devadesátých let v těsné spolupráci právě s Bořivojem Srbou a pod záštitou první porevoluční rektorky Aleny Štěpánkové-Veselé doslova „na zelené louce“ a s novými lidmi. Do sboru pedagogů Divadelní fakulty pozval Josef Kovalčuk špičkové odborníky, kteří nesměli za normalizace učit. Uvedu-li jen ty, kteří již mezi námi již nejsou – byli to: vedle Bořivoje Srby jeden z největších českých básníků Ludvík Kundera, filozof demokracie a ústavní soudce Vladimír Čermák, dramaturg a teatrolog Ivo Osolsobě, vynikající herec Josef Karlík, režisér a spoluzakladatel Husy na provázku Peter Scherhauser, básník a překladatel Antonín Přidal, propagátor začlenění divadla do výchovy Alexej Pernica, teoretik alternativního divadla Jan Roubal i herečka a zakladatelka vídeňského exilového divadla Brett Nika Brettschneiderová – jež nás opustila v tu stejnou černou sobotu 29. června jako Josef Kovalčuk. Za pozvání k pedagogickému působení mu vděčíme i my všichni, tvůrci brněnských alternativních divadel.

S velkým pracovním nasazením rozjížděl Josef Kovalčuk ve stejné době s Arnoštem Goldflamem a všemi již jmenovanými kolegy novou éru HaDivadla v tzv. Kabinetu múz, k níž úspěšně přizval i režiséra Jana Antonína Pitínského a jeho Ochotnický kroužek. Byl základní koncepční osobností HaDivadla od jeho počátků až do roku 1996. Tehdy přijal nabídku ministra kultury Pavla Tigrida, aby se stal uměleckým šéfem činohry pražského Národního divadla. I o tomto jeho působení v letech 1997–2002 mohu podat osobní svědectví. Velmi pozorně – jako přítel a po část tohoto období i jako člen Správní rady Národního divadla – jsem s velkou sympatií sledoval jeho tamní činnost. Stejně jako na všech svých postech i zde pracoval s plným nasazením, jímž překonával nemalý odpor, který jako čelný představitel studiových – neboli sklepních – divadel vyvolával u některých divadelních publicistů. S plným odborným vědomím mohu říct, že jeho dramaturgické impulzy – především směřování k autorskému divadlu a pozvání nových režisérských osobností, jako jsou Ivo Krobot či J. A. Pitínský, i osobností scénaristických – koncepčně otevřely i do budoucna činohru Národního divadla.

Po ukončení této mise se Kovalčuk vrátil na Divadelní fakultu, kde byl opět v letech 2002–2008 na dvě období zvolen děkanem. Poté, co se jen na několik měsíců vrátil do čela HaDivadla, se na pozvání Vladimíra Morávka stal dramaturgem Divadla Husa na provázku, kde působil v letech 2009–2013.

Od počátku existence obnovené Divadelní fakulty byl také až do posledního dne vedoucím jednoho z ateliérů režie a dramaturgie, inicioval vznik Mezinárodního festivalu divadelních škol Setkání/Encounter i vytvoření tradice mezinárodních vědeckých a doktorských konferencí pořádaných Divadelní fakultou, kde byl též předsedou oborové rady doktorského studia. Na Divadelní fakultě také inicioval a vedl publikační projekt Grantové agentury České republiky *Dokumentace a analýza tvorby brněnských studiových divadel*, v rámci jehož dvou etap vydal celkem pět knih reflektujících tvorbu HaDivadla – z nich nejobsáhlejší byla téměř osmisetstránková publikace dokumentující tvorbu HaDivadla v letech 1990–2003 *Hvězdy nad Kabinetem múz* (2011) a poslední pak monografie *Fenomén Hvězdy na vrbě* (2016). Knihou věnovanou této kultovní inscenaci HaDivadla byla také předčasně ukončena jeho celoživotní publikační aktivita, kterou otevřel v roce 1982 vydanou studií *Autorské divadlo 70. let (vztah scénáře a inscenace)*. Na konkrétních příkladech se v ní pokoušel popsat a stručně analyzovat autorské tvůrčí postupy a aktivity nejen HaDivadla, ale v širším záběru všech tehdejších českých studiových divadel. V navazujících kratších studiích je pak zasazoval do širších souvislostí spjatých s hnutím otevřeného divadla a s druhou divadelní reformou. Tyto své texty soustředil a vydal v souborném svazku *Téma: autorské divadlo* (JAMU, 2009). Synteticky uchopit spolupráci českých studiových divadel a zasadit ji do mezinárodního kontextu jsme se pak společně pokusili v publikaci *Společný projekt Cesty (křížovky – jízdní řády – setkání)*, vydané též v rámci výše zmíněného výzkumného projektu na JAMU v roce 2011.

Není možno v omezeném rozsahu tohoto textu vypsat v konkrétních titulech nejen publikační aktivitu Josefa Kovalčuka, ale zejména jeho životní tvůrčí dráhu. Mohl bych začít

vyjmenováváním inscenací vytvořených ještě v Prostějově, jimiž si postupně HaDivadlo dobývalo celostátní pozornost – *Panoptikum*, *Hra bez pravidel*, *Bylo jich pět a půl*, *Pouť k milosrdným* – a pokračovat dalšími, jež vznikly po přestěhování do Brna a zde pak po roce 1990 do Kabinetu múz, dále inscenacemi, jež dramaturgoval v Národním divadle v Praze a pak v Divadle Husa na provázku. Ten výčet inscenací – z nichž každá byla v něčem pozoruhodnou – by byl dlouhý a skončil by až 27. dubna 2018, kdy se v Národním divadle v Brně odehrála premiéra jeho poslední dramaturgické práce, inscenace hry Milana Uhdeho *Zázrak v černém domě* v režii Břetislava Rychlíka. Neméně bohatá jako jeho tvorba divadelní byla i jeho aktivita pedagogická, vědecká a organizační na Divadelní fakultě. Nebylo by to možné bez jeho zarputilosti a posedlosti prací, s níž se vrhl i do výkonu poslední funkce na Janáčkově akademii. V roce 2016 se stal ještě za mého předchůdce prorektorem a pro mne pak jako pro rektora byl od 1. února minulého roku nejbližším spolupracovníkem jako prorektor pro tvůrčí činnosti a prorektor statutární.

Josef Kovalčuk pracoval a dělal další tvůrčí plány doslova do posledních dní a hodin. Na loňské léto, poněvadž již cítil, že nebude mít sílu, aby je psal, chtěl nahrávat své paměti a mne si vybral jako jednoho z partnerů, který by mu kladl otázky. Vše, co jsme společně prožili, ale i to, do čeho já mohl nahlížet jen víceméně vzdáleně, bychom znovu a podrobněji probrali. Skutečnost, že k tomu již nedojde, nesu jako jeho přítel těžce, ale především to chápu jako velkou ztrátu pro paměť českého divadla posledního půlstoletí a nesporně i pro historii Janáčkovy akademie, kterou by ještě dále doplnil podrobnější osobní reflexí svobodného období po roce 1990, v němž ji po dvacet osm let spolutvářel.

Dramaturgové HaDivadla a Divadla na provázku, přátelé Josef Kovalčuk a Petr Oslzlý při přípravě Společného projektu Cesty na letním soustředění českých studiových divadel na Komáří louce u rybníka Holub v jižních Čechách. (1984)

My se tam hlavně hodně smějeme!

Igor Dostálek

Od třicátého června loňského roku, kdy Nika Brettschneiderová, tedy jedna z mých nejbližších, po boji s těžkou nemocí opustila náš viditelný svět, zjišťuji, že na obsáhlejší a vyčerpávající ohlédnutí je pro mě přeci jen příliš brzy – jizva až příliš často pobolívá... Zabolí vždy při hereckých rozcvičkách nebo zadávání etud studentům, když použiji stejná slova, kterými mě (a mnohé) učila vnímat sebe, druhé i svět jinak než dosud, jinak než jen „prakticky“ – a přece na výsost prakticky pro jejich vlastní příští svobodnou a důslednou přítomnost na jevišti. Prezenci, jak říkala. Bytostné a nevykonstruované jevištní prezenci, jež diváka ihned zaujme, fascinuje a následně vtahuje do světa té které inscenace. Herecké prezenci, ke které se dorůstá krůček po krůčku ne učením se trikům a figlům, ale spíše odkládáním příliš brzy hotových představ o sobě, o druhých i o světě. Odkládáním představ o tom, jak se to má „správně udělat“. Odkládáním, které neprovází upovidaná analýza, ale které se děje až do morku kostí ostrým vnímáním okamžiku, atmosféry, napětí, na které pak citlivě pěstovaná hercova pozornost už nemůže nereagovat pohnutkou v jeho těle, gestu, hlase.

Pod jejíma rukama (a téměř dvě desetiletí let i před mýma očima) se ve studentech herectví rodilo toto probouzení vyostřeného vnímání každé kapky přítomnosti, a to při důsledném provádění i toho zdánlivě nebanálnějšího cvičení, při seberozvernější improvizaci, při studiu sebekratší etudy nebo dialogu. Nepustila větu, slovo, gesto, krok... Ne kvůli hledání definitivní nebo snad dokonce nějaké „správné“ varianty provedení, ne, ne a stokrát ne! Ale tehdy, když hercovo konání (anebo i nekonání) nebylo opřeno o jasně a konkrétní pochopení situace, o jasnou a konkrétní vnitřní představu.

A studenti brzy pochopili, že půlhodina strávená nad zkoumáním jednoho gesta, příchodu na jeviště, pohledu, jediné repliky ... že to zkrátka není plýtvání nebo snad ztráta času a že není dobré se v takové chvíli poddávat neodbytným myšlenkám na nepříjemnost takového zastavení zkoušky a vrácení se k jednotlivostem. Protože jsou to nečekaně zásadní jednotlivosti a protože je to zkrátka tady a teď nesmírně důležité. Pro inscenaci, pro diváka – a hlavně pro tebe, milý mladý interprete. A není dobré to snad z pohodlnosti podceňovat, protože... Protože: „Nika ví...“, jak studenti říkali. A takovými náročnějšími chvílemi divadelního řemesla paní profesorka dokázala rodící se kolegyně a kolegovi provázet s bez přehánění mateřskou (ale i sesterskou) laskavostí, pochopením a úctou. Přitom nedovolila slevit z náročnosti úkolu ani o píď. Její důsledné herecké zkoumání situace a ještě důslednější pedagogické zkoumání studenta – při vši náročnosti a snad až matematické střízlivosti (kdysi se přeci rozhodovala mezi studiem herectví nebo jaderné fyziky) – se vždy odehrávalo v atmosféře „nezásluhové něhy“ a stoprocentního kolegiálního vžití a pochopení pro zmatky a strachy mladých interpretů. Slovy paní profesorky: „v bezpečí ateliéru“ a „s právem na chybu“.

Autor vzpomínky Igor Dostálek se směje s Nikou Brettschneiderovou.

Důsledná, inspirativní, neúplatná a laskavá
Nika Brettschneiderová

Její divadlo ve Vídni a její herecký ateliér v Brně byly vždy na prvním místě. Jen pro ilustraci: co dělala, když jsme při návratu z erasmovského pedagogického působení v Reykjavíku při transferu čekali na další letadlo? Vytáhla v letištní hale scénář v divadle Theater Brett právě zkoušené hry a opakovala si text. A když nám naši studenti koupili víkendový oddychový pobyt v Jeseníkách na Rejvízu? Po procházce k Mechovému jezírku byl večerní program naší společné relaxace jasný: na notebooku jsme znovu sledovali záznam posledních „předváděček“ a znovu a znovu probírali jednoho studenta po druhém a přemítali, na co se příští semestr zaměřit a jak mu napomoci v jeho osobní cestě na jeviště.

A k mým neúplným a neutříděným (neboť je stále bolavě brzy) vzpomínkám na prvotřídní herečku a nezapomenutelnou pedagožku by měla patřit ještě jedna: to vše výše popsané bylo provázáno, rámováno, ale i protkávano neskutečnou dávkou nebanálního humoru. Jakéhosi čistého, vyššího a bleskového humoru slova, gesta, zápletky, okamžiku. Není náhoda, že když na jednom mezinárodním workshopu studentů herectví různých vysokých škol střední Evropy došlo na sdílení metod, kterými ten který pedagog a ta která škola pracuje, student paní Niky s veškerou vážností ze sebe vyrazil: no – my se tam hlavně hodně smějeme!

Díky, Niko, za každodenní lekce umělecké i lidské svobody. Díky za to, že i dnes se v našem ateliéru – ve tvém ateliéru herectví – pořád hlavně hodně smějeme. S veškerou vážností, důsledností, neúplatností a laskavostí... Tak, jak jsi nás to naučila. Veliké díky!

Za Johnem Tyrrellem

Jiří Zahrádka

John Tyrrell vždy hlásal, že chce psát užitečné knihy. A my měli to štěstí, že psal užitečné knihy právě o české hudbě a především o Leoši Janáčkovi. Užitečné navíc nejsou pouze jeho knihy, ale i notové edice či studie. Je více než pozoruhodné, že Tyrrellův zájem o českou hudbu vzplál již na střední škole v Johannesburgu, kde poslouchal desky s českou hudbou a začal se učit česky od bývalého československého velvyslance v JAR. Poté již následovalo studium muzikologie na univerzitě v Kapském městě a Oxfordu. Od svých doktorských studií navštěvoval pravidelně Brno, především Archiv Leoše Janáčka, a získal si zde i mnoho přátel. Od roku 1976 působil jako profesor na univerzitě v Nottinghamu, poté ve velšském Cardiffu. Řadu let byl také hlavním editorem prestižní encyklopedie *New Grove Dictionary of Music and Musicians*. Od konce šedesátých let publikoval mnoho článků zaměřených na českou hudbu. Z jeho obsáhlého díla bych připomenul několik publikací. V roce 1992 vydal knihu *Janáček's Operas – A Documentary Account*, do které zařadil a přeložil množství dokumentů vztahujících se k Janáčkově hudebně-dramatické tvorbě. Do angličtiny také přeložil a u stejného nakladatele vydal Janáčkovu korespondenci s Kamilou Stösslovou a paměti Zdeňky Janáčkové. Zásadním Tyrrellovým dílem, které vytvořil spolu s Nigelem Simeone a Alenou Němcovou, je tematický katalog Janáčkovy díla – hudebního i literárního, který vydal v roce 1997 u oxfordského nakladatelství Clarendon Press pod názvem *Janáček's Works. A Catalogue of the Music and Writings of Leoš Janáček*. Také je třeba připomenout znamenitou knihu *Czech Opera* (Cambridge 1988), která vyšla i česky jako *Česká opera* (Brno 1992). Avšak Tyrrellovo opus magnum, na kterém pracoval mnoho let a zúročil v něm své celoživotní bohaté zkušenosti a znalosti janáčkovské problematiky, je dvousvazková monografie *Janáček: Years of a Life* (sv. 1: *The Lonely*

Blackbird, London 2006, sv. 2: *Tsar of the Forests*, London 2007). Jde o detailní monografii, postavenou na důkladné znalosti dokumentů, literatury i dobových reálií, která je prakticky nepřekonatelná. V tisku je nyní první svazek českého vydání této monografie v překladu Tomáše Suchomela, který vychází v nakladatelství Host. John Tyrrell byl také výborný editor Janáčkovy díla. V roce 1996 vydal společně s Charlesem Mackerrasem u vídeňské Universal Edition edici opery *Její pastorkyňa* (brněnská verze 1908) a těsně před smrtí dokončil kritickou edici opery *Z mrtvého domu*. Každým svým krokem pomáhal vyšlapávat cestu Janáčkovu dílu na světová jeviště.

John byl nejenom vynikající muzikolog, ale také člověk výjimečných kvalit. Znali jsme se 22 let, což je vzhledem k mému věku téměř polovina života. Seznámili jsme se v roce 1996, kdy jsem byl ve druhém ročníku na brněnské hudební vědě a právě jsem se stal kurátorem janáčkovských sbírek Moravského zemského muzea. Pamatuji si velmi dobře, jak na mě poprvé zapůsobil. Vzhledem k jeho renomé a množství práce, kterou odvedl, jsem očekával někoho jiného; sebevědomého a přísného muže. A do badatelského prostoru vplul postavou drobný, usměvavý, milý a velmi skromný človíček. A hned jsme našli společnou řeč. John se stal jedním

Čestný doktor JAMU, britský muzikolog a jedna z nejvýznamnějších osobností současné světové muzikologie John Tyrrell. Muž, který se svými celoživotními profesními aktivitami zapsal jako přední odborník na život a dílo Leoše Janáčka. Pro Janáčkovu akademii múzických umění v Brně to byla v dubnu roku 2011 velká čest, když udělila své nejvyšší vyznamenání tomuto mimořádnému odborníkovi, který významnou měrou přispěl k celosvětovému věhlasu Janáčkovy díla i české hudby jako takové. Profesor Tyrrell zemřel po těžké nemoci 4. října 2018.

z mých nejbližších přátel. Pomáhal mi, jak se dalo. Četl mé studie a připomínkoval je, často je překládal, dokonce mi pomáhal při jednání s nakladateli. To vše činil s neuvěřitelnou samozřejmostí a ochotou. Byl prostě mým mentorem a učitelem. Vždy jsem na Johnovi obdivoval jeho pracovitost a až nadlidskou pečlivost – dalo by se to nazvat puntičkářstvím, ale to je pro vědu nesmírně důležité. Měl také neobyčejný přehled o Janáčkově životě a tvorbě a dovedl o něm myslet v širších souvislostech. Když mě John přizval ke spolupráci na své janáčkovské monografii, vlastně mě to překvapilo, jelikož mi bylo jasné, že by dané kapitoly vypracoval stejně

dobře nebo ještě lépe než já. Byl prostě velkorysý. Díky této spolupráci jsem se od něj mnoho naučil. Vídali jsme se pravidelně každý rok, buď v Anglii nebo u nás. Při návštěvách v Anglii jsme spolu s mou ženou Šárkou a s Johnem zášili na aktuální janáčkovská představení, ale i na koncerty, výstavy a hlavně jsme se setkávali s našimi společnými kamarády, muzikology Nigelem Simeonem, Markem Audusem, Geoffem Chewem a také s Charlesem Mackerrasem. Byly to krásné časy, kdy nechyběla legrace, ale i nesmírně užitečné rozhovory. Během Johnových návštěv v Brně jsme jezdili na výlety, někdy i na kole (John byl nadšený cyklista), ale také pracovali.

V roce 2004 stál John u zrodu festivalu Janáček Brno, při některých ročních byl čestným předsedou a dodnes členem čestného výboru. A Brno se mu za tu velikou práci pro prosazení české hudby v zahraničí odměnilo. V roce 2000 se stal čestným doktorem Masarykovy univerzity a v roce 2011 také Janáčkovy akademie múzických umění. John si těchto ocenění velice vážil.

John Tyrrell patří nesporně k nejvýznamnějším světovým muzikologům a svým janáčkovským zaměřením se staví po bok velikánů v tomto oboru, jakými byli prof. Vladimír Helfert či prof. Bohumír Štědroň.

Vzpomínka na Bohuše Zoubka

Jindřich Petráš

Výrazná osobnost nejen brněnského kulturního života, hráč na lesní roh, absolvent JAMU, někdejší pedagog konzervatoře Brno i brněnské akademie, sólohornista a ředitel Filharmonie Brno Bohuš Zoubek (1942–2017). Jako jeho kolega a také hráč na lesní roh si dovoluji na tohoto mimořádného člověka zavzpomínat.

S Bohušem Zoubkem jsem byl po celý život úzce spjat. Když jsem studoval, byl jedním z mých pedagogů, po mém nástupu do tehdejší Státní filharmonie Brno jsme byli kolegové „u jednoho pultu“, hráli jsme spolu v hornovém kvartetu – Brněnští hornisté, natočili spoustu nahrávek, seděli spolu ve výboru mezinárodní soutěže Žestě Brno a Mezinárodní interpretiční soutěže Brno, v umělecké radě HF JAMU, v soutěžních komisích mezinárodních soutěží hráčů na lesní roh ...

Narodil se v Brně a po celý život zůstal Brnu věrný. Od dětských let se věnoval hudbě. Začal jako klavírista, ale na Lidové škole umění se později setkal s lesním rohem, který mu učaroval. Tento nástroj si natolik oblíbil, že se rozhodl přihlásit ke studiu na konzervatoři. Talentové zkoušky na konzervatoři v Brně úspěšně vykonal v roce 1957 a nastoupil do prvního ročníku, kde ho začal učit František Šolc. Po absolvování konzervatoře pokračoval u Šolce ve studiu na JAMU, které ukončil v roce 1968. Po krátkém angažmá ve Filharmonii Bohuslava Martinů nastoupil v roce 1968 do tehdejší Státní filharmonie Brno, kde působil do roku 1990 jako sólohornista a kde jsme byli od roku 1979 kolegové až do mého odchodu do České filharmonie v roce 1984.

Mohu říct, že Bohuš byl výborný kolega – spoluhráč, se kterým jsme se, jak při rozdělování koncertů, které jsme hráli samostatně, tak na společných, kdy jsme se během koncertu střídali nebo hráli společně, vždy bez problémů domluvili.

Bohuš Zoubek

V roce 1986 dostal od svého bývalého pedagoga Františka Šolce nabídku stát se pedagogem lesního rohu na brněnské konzervatoři. Zoubek, přestože v této době vyučoval na JAMU (1978–1990) a nadále hrál ve filharmonii, tuto nabídku přijal. Od roku 1990 se již plně věnoval pouze učení na konzervatoři. Zoubek byl pedagogem, který bral učení jako svoje poslání. Díky své pedagogické odbornosti a potřebě předávat své bohaté hráčské zkušenosti vychoval řadu vynikajících hornistů.

V roce 1997 byl vypsán konkurz na ředitele Filharmonie Brno. Zoubek se po delším rozmyšlení rozhodl této příležitosti využít a konkurzu se zúčastnil. Konkurz vyhrál a 1. 8. 1997 do funkce nastoupil. V čele tohoto orchestru stál 12 let. Při rozhovorech na toto téma vždy s úsměvem uvedl: „Vyměnil jsem tehdy jen šatnu.“

Závěrem bych chtěl říct, že po svém odchodu z Filharmonie Brno zůstal Bohuš Zoubek do konce svého života výraznou a respektovanou osobností brněnského kulturního života.

Jeho životní rozhled, rady zkušeného a velkorysého člověka a ochota vždy pomoci mi budou hodně chybět.

Pavel Zemen v Leedsu

Jan Jiraský

Čtyřkolová mezinárodní klavírní soutěž v anglickém Leedsu patří už od svého založení v roce 1963 k těm nejprestižnějším a momentálně i nejobtížnějším na světě. Mezi jejími laureáty figurují András Schiff, Murray Perahia, Mitsuko Uchida, Boris Berezovsky, Radu Lupu, Eugen Indjić, Vladimír Krajiněv, Vladimír Ovčinnikov a další hvězdy klavírního nebe. České pianisty mezi nimi nenajdeme. Ač jsou mnohdy laureáty jiných vícekolových soutěží, v Leedsu dosud končili v prvním, výjimečně ve druhém kole, pokud se jim předtím podařilo projít kvalifikací. V letošním ročníku se do soutěže kvalifikoval student Hudební fakulty JAMU Pavel Zemen z klavírní třídy prof. Aleny Vlasákové, který se v Leedsu nakonec probojoval mezi 10 nejlepších pianistů třetího, semifinálního kola a dosáhl zde historicky nejlepšího českého výsledku. Požádal jsem tohoto plachého a málomluvného interpreta, který se stává suverénním a dominantním zřejmě jen na pódiu, aby se podělil o své dojmy.

Jak jste se cítil po tak náročné soutěži s odstupem několika dní?

Byl jsem šťastný. Cítím vděčnost za všechny zážitky i za přátelství, která jsme v Leedsu s mnoha lidmi navázali.

V českých klavírních vodách bedlivě sledujeme Varšavu, Brusel, Moskvu, Pražské jaro, také Janáčkovu soutěž v Brně, kde jste zvítězil před rokem. Jenže soutěž v Leedsu má z minulých osmnácti ročníků opravdu skvělé laureáty ve světové špičce a náročností stojí hodně vysoko...

Soutěž v Leedsu bezesporu patří mezi tři nejnáročnější klavírní soutěže na světě, spolu se soutěží Vana Cliburna v Texasu a soutěží Gézy Andy v Curychu.

Leeds je zkrátka tím nejvyšším soutěžním patrem. Musel jsem si připravit šestihodinový program včetně dvou komorních skladeb, dvou klavírních koncertů a povinné soudobé skladby. To není samo o sobě nejhorší, odpovídá to repertoáru na jednu až dvě koncertní

Úspěšný mladý pianista Pavel Zemen z klavírní třídy prof. Aleny Vlasákové

sezóny světového pianisty, ale je náročné mít připravený takový program na jednu a kdykoliv ho uvést na koncertním pódiu pod drobnohledem poroty a posluchačů z celého světa. Možná i z toho důvodu se na soutěž přihlásilo „jen“ něco kolem 200 pianistů. Jinak by jich asi bylo víc, protože tato soutěž už nabízí šanci na celoživotní světovou kariéru.

Celá soutěž byla vysílána na Medici.tv. Zhlédl jsem nejdříve Váš výkon v prvním kole, které se ale nekonalo v Leedsu a nehráli tam všichni přihlášení...

Každý soutěžící prošel výběrovým předkolem s audiozáznamem přibližně půlhodinového programu. Porota pak vybrala 68 účastníků do prvního kola, které se odehrávalo v Berlíně, New Yorku nebo v Singapuru. Každý pianista si mohl zvolit vhodné místo pro soutěžní výkon. Já jsem hrál v nejbližším Berlíně. Od druhého kola už se soutěž konala

přímo v Leedsu, druhé a třetí kolo v univerzitní Great Hall a finále v Town Hall, která je velikostí srovnatelná s Rudolfinem. Do druhého kola nás postoupilo čtyřadvacet.

No a Vy jste zahrál recitálový program tak dobře, že jste pak postoupil mezi deset semifinalistů, což už je výsledek spojený s pěknou finanční odměnou a jistou popularitou. I další recitál se Vám povedl skvěle, včetně Dvořákových Dumek s přidělenými komorními partnery. Vlastně jste do poslední chvíle nevěděl, jestli budete hrát recitálový program A nebo B, a jestli Dumky nebo Ravelovu houslovou sonátu. Jak se vlastně hraje taková rozsáhlejší „komořina“ s neznámými spoluhráči na jedinou zkoušku v den vystoupení?

Tohle považuji za takový zlomový moment soutěže. Program do druhého kola jsme znali s větším časovým předstihem, ale program semifinále nám

oznámili až s vyhlášením postupujících, takže jsem musel oba programy udržovat na dobré úrovni do poslední chvíle. Měl jsem trochu smůlu, hrál jsem semifinále už 20 hodin po vyhlášení, do toho navíc přišla zkouška se souborem, se kterým jsme se setkali až na místě. Jsem vděčný porotě, že mi zvolila program, který obsahoval Dvořákovy Dumky. Byť jsem je hrál poprvé v životě, moji spoluhráči Jack Liebeck a Bjørg Lewis byli opravdovými profesionály a spolupráce s nimi byla i přes všechnu časovou náročnost opravdu krásná. Na pódiu jsem cítil vzájemnou tvůrčí jiskru, něco, co nelze naplánovat nebo nazkoušet, protože to v zásadě vzniká vždy až na koncertě. Pro mě osobně to byl neobyčejný zážitek čisté radosti z hudby a, podle jejich pocitů a veřejných komentářů, to oni cítili stejně.

Nejen oni. Také The Telegraph po celé soutěži připomněl tři mimořádné výkony v semifinále, mezi nimi „delightfully joyful Dvořák Dumky Trio from Czech pianist Pavel Zeman“, stejně pozitivní byly komentáře moderátora BBC i televizní expertky, pianistky Lucy Parham. Splnil se tedy Váš cíl?

Upřímně, mým cílem bylo jen dobře zahrát. To, že jsem se na soutěži cítil při hraní často úplně svobodně a jako jedinému semifinálistovi mi část publika dopřála „standing ovation“, to je mnohem víc, než jsem od toho očekával. I s odstupem několika dní mi přicházely zprávy od lidí, které jsem v životě neviděl, že pro ně můj výkon byl zážitkem a přejí mi vše dobré do budoucna. I lidé na ulici mě zastavovali a chtěli si o soutěži s nadšením povídat. Tohle je pro mě ve výsledku možná podstatnější než fakt, že porota zvolila finálové obsazení beze mě.

Patronem soutěže je Murray Perahia, ambasadorem Lang Lang, který byl osobně přítomen. Přímé přenosy Medici.tv a BBC zpřístupňovaly soutěž celému světu. Jak tohle všechno působilo na Vaši pódiovou psychiku? Dodnes si totiž vzpomínám na moji nevidanou tepovou frekvenci, když jsem v roce 1993 jako devatenáctiletý usedal za Steinway právě na pódiu Great Hall. Tehdy se ale soutěž ještě nepřenašela živě do světa, byly tam jen dva mikrofony...

Chvilí mi trvalo, než jsem si zvyknul na několik pohyblivých kamer kolem klavíru a také na kamery v zákulisí před a po výkonu. Na všem pracovaly maximálně profesionální týmy lidí a vše

bylo připraveno do posledního detailu tak, aby zachytili celou cestu soutěžícího pianisty. Člověku, který na to není zvyklý, to mohlo působit problémy, ale já jsem si pořád opakoval, že na pódiu jde stále o tu samou hudbu, ať už tam ty kamery jsou, nebo nejsou. Nakonec ale tyto situace dodávají pocit výjimečnosti okamžiku a inspiraci k tvoření, no a určitě jsem rád, že se můžu podívat na celou soutěž ze záznamu ve výborné zvukové i obrazové kvalitě a mám tak objektivní zpětnou vazbu. To je pro interpreta velmi důležitá věc.

Dodejme, že jsou záznamy všech kol volně dostupné na internetu v archivu Medici.tv. Soutěž měla navenek velmi slavnostní a koncertní atmosféru. Vy už jste zažil hodně soutěžních klání, vždyť jen v uplynulém akademickém roce jste zvítězil ve třech soutěžích. Jak vnímáte Leeds ve srovnání s ostatními soutěžemi?

Leeds se odlišuje nejen náročností, ale i nadšenou atmosférou, spoustou vstřícných organizátorů a přátel soutěže. Ve srovnání s jinými soutěžemi je publikum mnohem početnější. V sále sedělo čtyři sta lidí a ti, kteří už nedostali lístky, dokonce sledovali soutěž na náměstí na velkoplošné projekci. To působilo téměř jako při důležitých sportovních utkáních. Bylo to velkolepé, ale zároveň domácky milé a přející. Musím říct, že lidé v Leedsu a širokém okolí jsou velmi hudbymilovni, hudbě samotné dobře rozumí a váží si tu každého, kdo je schopen je obohatit a inspirovat. Uvítal jsem i masterclassy porotců. Měl jsem možnost pracovat s předsedou poroty Paulem Lewisem. Masterclass probíhal také v trochu jiném duchu, než jsme zvyklí u nás. Šlo v podstatě o koncertní vystoupení před plným sálem, který doplnilo povídání s pedagogem o problematice skladby. Na závěr setkání zazněl i dlouhý potlesk a veřejné poděkování. V rámci programu soutěže proběhlo také Mozartovské povídání Alfreda Brendela, s nímž jsem měl možnost osobně pohovořit, no a v průběhu soutěže jsem si navíc zahrál na koncertě v jednom z několika pěkných sálů v Leedsu.

Vítěz letošního ročníku Eric Lu z USA studoval na Juilliardu a nyní je na Curtissově institutu, ostatní soutěžící studují nebo studovali v Londýně, Moskvě a na dalších věhlasných univerzitách. Všichni už hráli se slavnými orchestry a na světových festivalech. Jak se v této společnosti cítí soutěžící z Brna,

který si zatím, navzdory svým výsledkům, nezahrál ještě ani jednou s místní filharmonií, natož aby měl za sebou jiné srovnatelné příležitosti, a je navíc v Leedsu úplně sám, bez rodiny, týmu či přátel?

Je pravda, že jsem v porotě neměl bývalého, ani současného pedagoga, dokonce ani nikoho známého, na rozdíl od některých finalistů. Kdybych měl ale jmenovat jednoho či dva lidi, se kterými jsem se v průběhu soutěže opravdu spřátelil a vzájemně jsme trávili spoustu chvil, pak to jsou Aljoša Jurinić s jeho ženou a Eric Lu. Jsou laureáty z Bruselu, finalisty či laureáty z Varšavy a dalších soutěží, přesto byli svým přístupem úplně bezprostřední a milí. Takových věcí si člověk opravdu váží. Velikost školy nebo města snad už dnes nemůže hrát zásadní roli, koneckonců i soutěžící z New Yorku nebo Pekingu hráli v Leedsu Janáčka, a ten přece taky žil a tvořil v Brně. Co se týká hraní s orchestrem, situace českých mladých interpretů není vůbec ideální a já jen mohu doufat, že když budu hrát dobře, dramaturgové našich orchestrů si mě všimnou a dají mi příležitost, abych nějaké ty zkušenosti načerpal i u nás. Lepší je to s recitály, jelikož jsem od loňska na prémiové listině mladých umělců Českého hudebního fondu a díky tomu hrávám pro kruhy přátel hudby.

Očividně patříte k té menšině interpretů typu „sedávej panenku v koutě“, přesto jste už hostoval na festivalech jako Pražské jaro, Janáček Brno nebo Janáčkův máj. Zřejmě některé věci na světě fungují správně. Ale ještě k soutěži – jak Vy sám hodnotíte výkony finalistů a verdikt poroty? (1. cena: Eric Lu, 2. cena: Mario Häring, 3. cena: Xinyuan Wang, bez jakéhokoliv ocenění zůstali Anna Geniušité a Aljoša Jurinić.)

Musím říct, že všichni účastníci se od první chvíle vzájemně podporovali a pomáhali si. Ericovi jsme první cenu opravdu přáli. Hrál objektivně skvěle, i když mu je teprve dvacet. Ale všichni finalisté podali úžasné výkony a podle mého názoru je škoda, že nějakou cenu nedostal každý z nich.

Co zajímavého Vás čeká v následující době a kde Vás mohou čtenáři uslyšet živě?

Kromě nejbližších koncertů, které lze většinou najít na internetu, mne právě na základě ohlasů v Leedsu čekají dvě akce, na které se mimořádně těším – recitál na Pražském jaru 2019 a natáčení CD u jedné londýnské společnosti.

Hudební obrazy Pavla Zemena

Viktor Vojnovič

Už mnoho let si Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně udržuje krásnou tradici pořádáním koncertů laureátů soutěží z kraje koncertní sezóny. Laureátů je každoročně mnoho, takže jich na jednom večeru vystupuje několik, a i tak je třeba koncertů uspořádat několik. Bývají hojně navštíveny veřejností nejen díky záruce kvalitních výkonů, ale i díky dobré propagaci koncertním oddělením, které vede Radka Nesvadbová. Letos se díky mimořádným úspěchům studenta stala změna. Cyklus koncertů laureátů začal 10. října recitálem svěřeným jedinému studentovi, klavíristovi Pavlu Zemenovi, který nyní studuje 2. ročník magisterského studia u profesorky Aleny Vlasákové, v uplynulém akademickém roce zvítězil v mezinárodních soutěžích v Lonigu a Vídni a získal titul semifinalisty v Leedsu.

Od prvních tónů Chopinovy Barkaroly op. 60 si mne klavírista získal interpretačním přístupem plným porozumění a pokory. Zaujal schopností podmanit si čas, také zvukovou barevností a plasticitou – jako by nanášel na plátno ty nejjemnější odstíny, díky nimž vznikl nádherný obraz. Následoval op. 21 Césara Francka – Preludium, Chorál a Fuga. Tento cyklus klade před interpreta nelehký úkol. Musí nejen disponovat harmonickými citěním, polyfonním myšlením a citem pro barevnost, ale také pochopit podstatu díla, odhalit několik duchovních rovin a symbolů, jejichž uchopení je klíčem k interpretaci. Pavel Zemen to dokázal – po krásném chorálu jsem byl ve fuze svědkem Ježíšovy křížové cesty, jeho oběti a oslavy vzkříšení.

Po krátké přestávce přišel na řadu třídílný cyklus *Hommage à Brahms*

současného skladatele Bretta Deana. Pianista zde prokázal, jak dobře si poradí s moderním hudebním jazykem. V jeho promyšleném podání dílo vyznělo velmi zajímavě a poutavě. Celý program pak zakončila rozsáhlá Rachmaninovova sonáta b moll op. 36 zahrnaná s ohromující lehkostí a nadhledem, za což byl interpret zaslouženě odměněn bouřlivým potleskem. Následovaly přídivky, oba z Janáčkovy cyklu *Po zarostlém chodníčku* – nejprve *Frydecká panna Maria*, poté *Sýček neodletěl!*, kde zaujal mimo jiné originálním pojetím s minimem pedálu – motivu sýčka bylo dobře rozumět.

Pavel Zemen opět přesvědčil, že disponuje hlubokým interpretačním ponorem, osobnostní zralostí a obrovskou uměleckou energií. Tou posluchače obklopuje a jejím prostřednictvím předává ty nejkrásnější hudební obrazy.

Z koncertního dění na Hudební fakultě

Jindra Bártová

Sotva začala na Hudební fakultě výuka zimního semestru, hned se k ní naplno připojilo i dění v jejich koncertních sálech. Nejprve se přihlásil ke slovu už 21. ročník mezinárodního hudebního festivalu současné akustické i elektronické hudby a multimediálních projektů *Fórum nové hudby*, který přinesl výběr toho nejzajímavějšího, co vzešlo z domácí i zahraniční produkce: zahájilo jej vystoupení souboru *Harmonia Instrumentalis*, pokračoval soubor *Plural* z Madridu, interpreti z Haagu a řada dalších zahraničních i českých umělců, kteří provedli soudobé skladby pro nejrůznější obsazení, včetně jejich multimediálního zpracování.

Vedle toho Hudební fakulta připomněla, že se její studenti zúčastnili mnoha soutěží, z nichž ti, jimž se vedlo nejlépe, si přivezli vysoká ocenění. Tím nejúspěšnějším byl pianista *Pavel*

Zemen, který je laureátem už řady mezinárodních soutěžních klání a letos se stal semifinalistou soutěže v Leedsu, což je úspěch, jakého dosud žádný z českých pianistů nedosáhl. Laureátů soutěží bylo letos na Hudební fakultě tolik, že si v dalších týdnech obecnost mohlo vychutnat a ocenit jejich znamenité výkony ještě na dalších dvou večerech. Vystoupili na nich pianisté *Marie Jakobová*, *Drahošlav Bango* a *Martin Nosek*, hornistka *Barbora Jedelská*, hobojská *Eliška Slavíková*, houslistka *Misaki Tanaka*, zpěváci *Robin Červinek* a *Vojtěch Šembera* a kontrabasisté *Martin Matuška* a *Yannick Adams Kroon*.

Marie Jakobová z 3. ročníku klavírní třídy prof. Vlasákové a prof. Jiraského k tomuto resumujícímu textu napsala: *Pro pianisty, kteří mají v plánu zúčastnit se interpretační soutěže, je výhodou velký výběr a počet těchto příležitostí. Já jsem se*

rozhodla pro mezinárodní interpretační soutěž „Don Vincenzo Vitti“, každoročně probíhající v prosinci na jihu Itálie. Pořádá ji italská interpretka a skladatelka Grazia Salvatori. Soutěž je rozdělena do několika sekcí. Klavír, smyčce, zpěv a komorní hudba. Každé z nich se zúčastnilo mnoho talentovaných muzikantů z celého světa. Je pro mě velkou ctí, že jsem spoustu takových hudebníků mohla osobně poznat a v jejich konkurenci získat 1. cenu. Tento zážitek byl pro mě značnou inspirací a moc si ho považuji.

Po návratu se mi pak dostalo příležitosti zahrát si na HF JAMU při koncertu laureátů. Potěšila mě hojná účast publika a příjemná atmosféra, která zde vládla. Byla to cenná zkušenost ze začátku akademického roku. Chci moc poděkovat oběma svým profesorům prof. Aleně Vlasákové a prof. Janu Jiraskému. Nejen že je pro mě velká čest studovat v jejich klavírní třídě, ale díky jejich profesionálním radám a přístupu mám možnost získávat tyto zážitky.

Japonská houslistka Misaki Tanaka, posluchačka teprve 1. ročníku ze třídy prof. Františka Novotného, si své ocenění přivezla z Fleschovy mezinárodní houslové soutěže, o níž řekla: *O účasti na Fleschově mezinárodní houslové soutěži jsme s mým pedagogem uvažovali asi od letošního ledna. Tato soutěž patří mezi několik nejprestižnějších a nejnáročnějších světových houslových soutěží. Dlouhá léta se konala v Londýně, než se Maďarům podařilo získat pořadatelsví a soutěž přesunout do Fleschova rodného místa – Mosonmagyaróváru. V neobyčejně silné konkurenci houslistů z celého světa se mi podařilo probojovat do semifinále, kde jsem získala 5. místo. Do finále postupovali první čtyři... Toto umístění považuji za osobní úspěch a zároveň mám radost, že se mi tím snad také podařilo dobře reprezentovat HF JAMU.*

Na koncertě laureátů soutěží přednesla Misaki Tanaka za klavírní spolupráce doc. Renaty Ardaševové 3. sonátu pro housle a klavír Bohuslava Martinů. Na otázku, jak se při jejím provedení cítila, odpověděla: *Možnosti zahrát si na koncertě soutěžně úspěšných studentů naší fakulty si velmi považuji. Navíc to pro mne byla i velmi důležitá pódiová zkušenost v přípravě nového repertoáru na houslovou soutěž Bohuslava Martinů, která proběhne koncem listopadu v Praze. Jsem velmi ráda, že se mi splnil můj sen – studovat jako řádný student na JAMU u prof. Františka Novotného a že nyní mohu studovat skladby českých*

autorů v prostředí, kde žili a tvořili. Pro svůj další rozvoj a zvládnutí studijních povinností se snažím dělat maximum. Být co nejlepší a dělat čest své škole je součástí japonských tradic...

Kromě toho, že byl podzim na koncertních pódiiích Hudební fakulty přehlídkou toho nejlepšího, co se v uplynulém roce studentům podařilo v ohledu soutěžním, byl i připomínkou významného dění celonárodního: stoleté výročí vzniku samostatného Československa připomněl jednak slavnostní večer JAMU Jazz Orchestra v prostředí Hudebně-dramatické laboratoře na Orlí ulici a den poté varhanní koncert ve varhanním sále Hudební fakulty. Na obou prezentovali studenti skladby českých a slovenských autorů a k oběma akcím se v dalších textech Občasníku vracíme.

Třetí akcí věnovanou tomuto výročí byl komorní koncert 2. listopadu v Komorním sále HF JAMU, který přinesl příspěvek zcela nečekaný a neznámý, o to však vzácnější: doktorandka HF Vendula Urbanová ve spolupráci s pěvkyní Lucií Laubovou přednesly *Lidické písně* Jana Masaryka. Večer doplnila pianistka Urbanová i úvodním a průvodním slovem, v němž informovala o této dosud téměř neznámé sbírce. Byla výsledkem pianistické činnosti prezidentova syna Jana Masaryka, který byl po matce výsostně hudebně nadaný a často se uplatňoval jako pianista doprovázející nejpřednější českou pěvkyni té doby Jarmilu Novotnou. Většinou to bylo na soukromých akcích ve vyšších společenských kruzích a Jan Masaryk při těchto akcích improvizoval klavírní doprovody k českým a slovenským lidovým písním. Písně pak byly naštěstí natočeny na gramofonovou desku, z níž je do not přepsal Václav Dobiáš. Pak však přišly roky 1938 a 1948, podivná smrt Jana Masaryka a cíleně vedené snahy vymazat vše, co souviselo s masarykovskou republikou, z mysli lidí. Vydání not Lidických písní, jak Jan Masaryk svazek nazval po lidické tragédii, tedy přišlo do stoupy a stejně tomu bylo i v roce 1969. Teprve v devadesátých letech mohlo notové vydání vyjít.

Obě interpretky daly Lidickým písním nejen technickou dokonalost, ale z jejich výkonů tryskala zaujatost dobou a jejím obsahem: Lucie Laubová se plně vcítila do role světové operní divy přednášející lidové písně, zejména ty, které miloval TGM, a Vendula Urbanová byla nejen skvělá a citlivá pianistka, ale i vědoucí komentátorka někdejšího dění. Vnímavé publikum koncertu po zásluze ocenilo.

Marie Jakobová, vítězka italské klavírní soutěže Don Vincenzo Vitti

Varhaníci z JAMU a 100. výročí vzniku Československa

Petra Kujalová

Stylově koncem října se uskutečnil slavnostní koncert posluchačů katedry varhanní a historické interpretace. Studenti uspořádali netradiční vystoupení, které bylo důstojným připomenutím 100. výročí vzniku Československa. Organizaci této akce pojali opravdu poctivě. Nejen, že se zapojilo téměř celé varhanní oddělení, ale ještě se hrálo v dobových kostýmech, které přenesly všechny přítomné o sto let nazpět. Hudební program byl sestaven pouze z děl českých a slovenských autorů 19. a 20. století. Celým koncertem diváky prováděla Alžběta Bočková. Svým průvodním slovem posluchače seznamovala s jednotlivými autory a jejich skladbami.

Úvodním číslem večera byla první věta Sonáty solemnis Františka Musila v provedení Markéty Prokopovičové. Následoval slovenský autor Mikuláš Schneider-Trnavský. Výběr tří kusů z jeho cyklu Preludia pro varhany představil Peter Loydl. Václav Zeman zaujal motivy známé symfonické básně Vyšehrad Bedřicha Smetany ve Fantazii z pera Josefa Kličky. Po krátké přestávce vystoupila Anna Drobílková s dílem Petra Ebena – Moto ostinato z cyklu Nedělní hudba. Dalším zástupcem slovenské tvorby byl autor Dezider Kardoš se zajímavou skladbou Quasi una fantasia, kterou zahrála Kateřina Filková. Českou premiérou bylo uvedení skladby Musica Homonnesis soudobé slovenské skladatelky Ľubice Čekovské v podání Jána Fice. Závěrečným číslem večera byla kompozice s příznačným názvem Píseň českého národa od Josepha Bonneta z cyklu 12 Pièces d'orgue v pojetí Dávida Sedláře. Tato skladba, obsahující chorál Svätý Václave, husitský chorál Ktož jsú boží bojovníci i českou hymnu, byla milým vrcholem koncertu.

Dobrá nálada vyzařovala jak ze strany diváků, tak i účinkujících a poukazyvala na příjemné prostředí a dobrou spolupráci

Varhanní sálek byl naplněn do posledního místa a mnoho návštěvníků koncert poslouchalo z chodby přes otevřené dveře.

česko-slovenských studentů varhanního oddělení. Zájem veřejnosti byl enormně vysoký. Varhanní sálek byl naplněn do posledního místa, a tak velké množství návštěvníků muselo sedět na chodbě a průběh koncertu poslouchat přes otevřené dveře. Ale ani tento fakt nenarušil úžasnou a neopakovatelnou atmosféru jedinečného večera.

HF JAMU slavila republiku jazzem

Michal Grombiřík

Slavnostní koncert k oslavám 100. výročí založení Československa se uskutečnil 29. října 2018 v sále Divadla na Orlí v Brně. Hudební fakulta JAMU touto událostí oslavila státní výročí, které si v těch

dnech připomínal celý národ řadou kulturních a kulturně-politických akcí.

Na koncertě vystoupil jazzový orchestr Hudební fakulty JAMU JAZZ ORCHESTRA, jenž byl složen ze studentů

a absolventů Katedry jazzové interpretace JAMU. Po stránce umělecké řídil orchestr pedagog RNDr. Matuš Jakabčič. Dramaturgie koncertu byla od začátku úmyslně věnována výhradně českým,

moravským a slovenským autorům, kteří od padesátých let minulého století působili jak interpretačně, tak skladatelsky v okolí Orchestru Gustava Broma. Na dramaturgii se podílel vedoucí big bandu RNDr. Matúš Jakabčic spolu s externí výpomocí na dramaturgii a úvodní slovo koncertu, Janem Daleckým. Po pečlivém výběru se na seznam skladeb koncertu dostala jména Karel Růžička, Emil Viklický, Jaromír Hnilička, Mojmír Bártek, Josef Blaha, Josef Vejvoda, Matúš Jakabčic, Pavol Zelenay a Petr Junk.

Právě dramaturgie koncertu byla hlavním nosným pilířem celého večera. Začátek koncertu otevřela česká a slovenská národní hymna, kterou následovala historická nahrávka úvodního jin-glu Orchestru Gustava Broma. Druhou polovinu koncertu pak zahájil videozáznam Orchestru Gustava Broma se skladbou Pilátus klavíristy Josefa Blahy. Tento mladý génius zde byl zaznamenán při sóle na piano několik let před tím, než při autonehodě přišel o život.

Záběr ze slavnostního jazzového koncertu

Jazzovému orchestru JAMU JAZZ ORCHESTRA se podařilo na koncertě uvést některé ze skladeb, jež nezazněly v živém provedení několik desítek let. Pod rukou Augustina Bernarda také vznikly nové partitury, opsané z nahrávek, které tak nahradily ty již dávno ztracené.

O úspěchu koncertu se posluchači měli možnost přesvědčit ještě dvakrát na vlnách stanice Českého rozhlasu Vltava. Zde Jan Dalecký věnoval záznamu z koncertu hned dva díly svého pořadu Jazzofon, které v éteru zazněly v datech 16. a 30. ledna 2019.

Studenti HF JAMU složili pro prestižní festival Janáček Brno 2018 dvě nové opery

Luboš Mareček

Dva studenti Hudební fakulty JAMU zkomponovali původní díla, jejichž premiéra se uskutečnila ve školním Divadle na Orli. Skladatel Jiří Najvar je autorem komického dílka Falstaff, jeho kolega Daniel Šimek napsal meditativní opus Neznámá na motivy stejnojmenné hry ruského básníka a dramatika Alexandra Bloka. Obě díla vznikla na objednávku prestižního festivalu Janáček Brno 2018 a v rámci jeho programu byla také poprvé uvedena.

Jiří Najvar:

Pojďme nejdříve k zadání. Vaše dvě původní díla zazní ve světových premiérách na prestižním festivalu Janáček Brno 2018. Komponovali jste na objednávku této přehlídky? Co pro vás znamená?

Když se ke mně dostala informace, že budou v rámci festivalu Janáček Brno 2018 uvedena dvě díla studentů Hudební fakulty JAMU, přihlásil jsem se dramaturgické radě se svým námětem a kompozičním záměrem. Ta jej schválila a dal jsem se do práce. Komickou operu Falstaff jsem pak již komponoval s vědomím a přáním, že zazní na tak významném festivalu. Po mé předchozí zkušenosti s Moravským podzimem (kde byla uvedena futuristická opera Vítězství nad Sluncem) jsem si jist tím, že díky festivalu Janáček Brno 2018 naše díla uslyší

mnohem rozmanitější a poučenější publikum, které se zajímá o operu, než kdyby byly obě opery uvedeny „pouze“ v rámci studentských představení Komorní opery JAMU. To je vlastně v celé České republice ale také skutečně jedinečné – tedy mít k dispozici vlastní inscenační tým a hudebně-dramatickou laboratoř, kterou Divadlo na Orli je.

Byli jste nějak omezení zadáním? Představte ve dvou větách svoje díla. Jak jste si vůbec svoje náměty a látky vybrali?

Zadání bylo takové, abychom vytvořili skutečně komorní dílo, co se týče jak orchestrálního obsazení, tak pěveckého ansámblu. Námět opery Falstaff sice nijak nesouvisí s Janáčkem, ale přibližuje se mu skrze zhudebnění libreta – melodie vychází z přirozené intonace hlasu. Falstaffa jsem vybral záměrně,

protože jsem již dlouho plánoval „veselé“ téma své další opery – hudební „frašku“ (komedii).

Co je pro vás jako pro mladé začínající autory při komponování díla nejdůležitější?

Nejdůležitější je jasná představa hudebního vyjádření a hlavně mít kvalitní libreto a dostatek času na dokončení díla.

Se kterými nástroji, hlasovými obory jako skladatel nejraději pracujete a proč? Máte naopak nějaká svá autorská tabu?

V mé kompoziční práci je na prvním místě sbor a vokální tvorba, byť za doprovodu orchestru nebo varhan. Nikdy nebudu schopen zkomponovat kvalitní a virtuózní sólový koncert pro nějaký smyčcový nástroj. A to díky mé praktické neznalosti hry na něj.

Jde o poměrně krátká díla (padesát a třicet minut). Operu si laik spojuje s tříhodinovými kolosy. Jaká je dnes podle vás ideální minutáž původní opery? Jakou nejdelší a nejkratší skladbu jste dosud zkomponovali?

Ideální minutáž je taková, která posluchače udrží v pozornosti. Dokážu si představit, že mne strhne devadesát minut v kuse – a naopak, že se začnu dívat na hodinky již po dvaceti minutách, to záleží na typu hudby a režii. Nejdelší má kompozice čisté hudby je tato opera (Falstaff), a právě po této zkušenosti jsem zase o kus chytřejší – co by mohlo fungovat lépe a co je v pořádku.

Je podle vás v Česku vyspělé operní publikum? A máte nějakou svoji tajnou látku, hudební sen, který byste mu chtěli v budoucnosti z jeviště předložit?

Podle mne je české publikum příliš uzavřené ve vyjádření toho, jestli se jim představení líbilo nebo ne. Chybí mi větší spontaneita – nemám rád neutrální potlesk. Líbily by se mi silnější ovace, ať už bučení nebo aplaus jako třeba v Itálii či ve

Vídni. Potřebuju jasnou manifestaci publika a jeho názoru (líbilo – nelíbilo). Pro skladatele je nejhorší, když neví, jestli jeho hudba nepůsobí šedivě či nudně!

Daniel Šimek:

Pojďme nejdříve k zadání. Vaše dvě původní díla zazní ve světových premiérách na prestižním festivalu Janáček Brno 2018. Komponovali jste na objednávku této přehlídky? Co pro vás znamená?

Dílko jsem začal komponovat po dotazu pedagoga režie a vedoucího naší katedry, zda bych nechtěl napsat komorní operu. Že tento požadavek přišel nejdříve ze strany festivalu, jsem se dozvěděl až později.

Když jsem zjistil, že naše opery mají být uvedeny na tak prestižním festivalu, byl jsem samozřejmě nadšen. Už samotné uvedení opery je, podle mne, pro dnešního skladatele takovým malým svátkem. A když se podaří provést operu v rámci festivalu, jako je Janáček Brno, je to o to větší událost. Samozřejmě s tím přichází jistý pocit zodpovědnosti, jelikož jako student JAMU nedělám obrázek pouze sobě, ale i škole.

Byli jste nějak omezení zadáním? Představte ve dvou větách svoje díla. Jak jste si vůbec svoje náměty a látky vybrali?

Zadání bylo pouze zkomponovat operu v daném časovém rozměru.

Námětem opery Neznámá je stejnojmenná divadelní hra od ruského symbolisty Alexandra Bloka. Narazil jsem na ni v knize Dramatika ruského symbolismu v překladu Danuše Kšicové. Bylo to láska na první přečtení a dál jsem už nehledal. Neznámá je vlastně položená otázka z mé strany. Co je to ideál? Jak s ním naložit? Jak ho nezničit? O tom celé dílko je.

Co je pro vás jako pro mladé začínající autory při komponování díla nejdůležitější?

To sám přesně nedokážu říct. Ale dle mého názoru by to měla být hlavně upřímnost.

Se kterými nástroji, hlasovými obory jako skladatelé nejraději pracujete proč? Máte naopak nějaká svá autorská tabu?

Nemám žádné oblíbené hlasové obory, ale jakožto velký milovník bicích nástrojů a amatérský hráč preferuji bicí nástroje a perkuse v jakémkoli množství.

Jde o poměrně krátká díla (padesát a třicet minut). Operu si laik spojuje s tříhodinovými kolosy. Jaká je dnes podle vás ideální minutáž původní opery? Jakou nejdelší a nejkratší skladbu jste dosud zkomponovali?

Ideální minutáž neexistuje. Vše je odvislé od libreta a hudebního jazyka. Na nás je odhadnout nosnost materiálu a tomu se přizpůsobit. Nebo konkrétně v našem případě

použít takový přístup, aby to korespondovalo s časovým zadáním.

Nejdelší věc, kterou jsem zkomponoval, je právě Neznámá nebo hudba k inscenaci Mistr, kterou jsme uvedli v rámci Studia Devítka. Nu, a nejkratší věc... Na to se opravdu nepamatuji. Snad nějaké minutové miniaturky.

Je podle vás v Česku vyspělé operní publikum? A máte nějakou svoji tajnou látku, hudební sen, který byste mu chtěli v budoucnosti z jeviště předložit?

Nejsem schopen říct, co je to vyspělé operní publikum, tudíž nemohu soudit to české. Ale pokud se jedná o otevřenost novým kusům a přístupům, tak myslím, že je to čím dál tím lepší.

Zatím takové sny nemám. Vždycky když začínám komponovat něco takového, tak tomu předchází nějaký nedefinovatelný impulz. Občas s pořádným zpožděním. Ale až mě zase něco trkne, tak něco vznikne.

Falstaff a Neznámá: dvě světové operní premiéry v Divadle na Orlí

Jan Braunšleger

Jedinečnou událost zažila Komorní opera Hudební fakulty JAMU v Brně ve spolupráci s festivalem Janáček Brno 2018, když v Divadle na Orlí uvedla dvě světové operní premiéry mladých skladatelů z Janáčkovy akademie múzických umění, byl to *Falstaff* Jiřího Najvara a *Neznámá* Daniela Šimka.

Režijní pojetí bylo dílem studentky 1. ročníku magisterského studia operní režie Natálie Gregorové ve spolupráci s výtvarnicí Kateřinou Doleželovou a světelným designérem Jonášem Garajem. Volba padla na koncept „divadlo na divadle“, jenž se odrážel jak v kostýmech, tak v minimalistické scéně. Zpěváci přicházeli na jeviště v civilu a v průběhu inscenace se postupně dostávali do svých rolí. Některé postavy se objevily v obou operách a díla tak propojily. „Vše na světě je fraška“ – takové je motto opery *Falstaff*, jejímž autorem je Jiří Najvar (mj. nejúspěšnější skladatel pod 30 let oceněný OSA).

Od Verdiho se Najvarův *Falstaff* liší především délkou a implementovaným románkem Bardolfa a Alice (Bardolfo v různých alternacích ztvárněný Michaelem Robotkou a Michalem Kučou, Alice zase obsazená Natálií Bordácsovou, Kateřinou Řezáčovou a Denisou Birošovou). Falstaff, obtloustlý požitkářský stařík, se pro svou zhýralost a touhu po mladých

ženách ve hře přetvářky a klamů dostane do pastí, kterou na něj přichystají jeho nejbližší. Hlavní roli ztvárnili v různých alternacích Tadeáš Hoza (nedávný vítěz Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka 2018 v kategorii junior muži) a Jiří Miroslav Procházka. V opeře účinkovaly také děti ze sboru Kantiléna, které hrály skřítky a víly. Druhou operou večera se stala *Neznámá* od Daniela Šimka. Komicho buffy se rázem prolulo do melancholie příběhu *Neznámé*, neposkrvněné hvězdy z nebe na zem spadlé. *Neznámá* se skládá ze tří vidin, které se odehrávají na pomezí reality a snu. Básníka ztvárnili Robin Červínek a Jan Faltýnek, roli Neznámé zase Aneta Podracká Bendová, Ilona Laubová a Barbora Grůzová.

Hudební doprovod obstaral Janáčkův akademický orchestr pod taktovkou studenta 1. ročníku magisterského studia dirigování orchestru Jiřího Habarta.

Uvedení obou oper v neděli 18. listopadu se neslo ve velmi svátečním duchu – ruku v ruce s právě začínajícím festivalem Janáček Brno 2018, pro který byla vyhrazena ještě derniéra 28. listopadu. Mezi řadou českých i zahraničních novinářů bylo možné spatřit v hledišti uměleckého šéfa souboru Janáčkovy opery Jiřího Heřmana, který měl po skončení *Neznámé* ve foyer Divadla na Orlí projev ke zpěvákům a inscenačnímu týmu. Na pokračování studentských oper se můžete těšit za dva roky v rámci dalšího ročníku festivalu.

Záběr z operního inscenace *Falstaff* od Jiřího Najvara

Průvod, v němž JAMU je víc než pravda

Sára Ciancimino

I letos oslavila Divadelní fakulta JAMU začátek nového akademického roku velkolepým pouličním průvodem plným divadla, mystérií, legend a kouzel. V krásném dni babího léta prožili studenti, pedagogové, absolventi a všichni přátelé školy dobrodružnou cestu časem.

Jakým překvapením pro nové studenty byl moment, když se jich po skončení slavnostní imatrikulace před budovou školy ujali jejich starší studenti v divokých kostýmech, nasadili jim na tváře masky a společně se vydali do brněnských ulic! Páter Martin Štěda, historická postava z dob obléhání města Brna Švédy, provázel nové studenty městem, které se stane po dobu studia jejich druhým domovem. Odkryl jim také pravé poslání svého zmrtvýchvstání – nové generaci divadelníků totiž musí být předány magické hole. A sice ty, které slouží k boji s lidskou hloupostí, neboť starší generace divadelníků již vyplula do světa.

U této posvátné ceremonie samozřejmě nemohl chybět ani Leoš Janáček, a tak se jej průvod vydal hledat na Hudební fakultu JAMU. Podle legendy, kterou pro průvod napsali Pavel Baďura s Michalem Bumbálkem, se museli na cestě vypořádat se švédskou armádou. Při střetu pozvedlo falešné kolegium, tedy zástupci oborů z řad studentů, své magické hole, načež nepřátelé prozřeli a k průvodu se přidali.

Na Hudební fakultě se všichni doslechli nemilou zprávou: „Janáček tu není!“ To zaznělo z úst Tomáše Garrigue Masaryka vykukujícího z okna. I on se poté vydal s průvodem přes náměstí Svobody na Pohořelec, kde mělo k rituálnímu předání magických holí dojít. Zde po roce opět čekal Leoš Janáček, aby dohlédl na chod své milované akademie a poznal nové studenty. Ti mu museli před přijetím magických holí slíbit, že

V čele průvodu kráčel samotný Tomáš Garrigue Masaryk.

se nikdy nezaprodají, nebudou se pyšně nazývat umělci a pomocí magických holí budou šířit pravdu a lásku.

A kdo za tím vším stojí? Do průvodu se pod vedením Adama Steinbauera, studenta pátého ročníku oboru Činoherní režie, zapojila téměř celá Divadelní fakulta. Průběh týdne plného náročného zkoušení, vrcholení příprav a samotného průvodu dokumentovali studenti Audiovizuální tvorby a divadla, organizace a logistiky se pak zhostili studenti ateliéru Divadelní produkce a jevištních technologií.

Bujarou oslavou v átriu Divadla na Orlí bylo přijetí dalších nadaných mladých duší do našich řad zpečetěno. Leoš Janáček odcházel poněkud brzy, ale slíbil, že se na nás příští akademický rok zase přijde podívat.

Začátek nového akademického roku oslavila Divadelní fakulta velkolepým průvodem.

Slavilo se přijetí dalších nadaných mladých duší do našich řad.

Pilotní ročník JAMŮví

Sára Ciancimino a Viktória Kállayová

RTDS, ATD, JT, WTF, IDOS, J/F/D/AMU, OSN, JPG. To vše jsou zkratky, které bychom měli znát. V temných koutech naší milované Divadelní fakulty JAMU jsou kromě ryze divadelních ateliérů schované i ty, které svým zaměřením někdy více, někdy méně, vybočují. Na rozdíl od ostatních neměly tyto ateliéry prostor ukázat svoji kreativní tvorbu a byly až donedávna zahaleny rouškou tajemství.

Minulý rok se brány těchto ateliérů poprvé otevřely a do koutů celé Divadelní fakulty byly vypuštěny umělecké výtvořky studentů ateliérů Audiovizuální tvorby a divadla, Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky a Jevištých technologií. Zimní semestr totiž odstartoval pilotní ročník dvoudenního filmového festivalu JAMŮví. Ve dnech 11. a 12. října 2018 jsme se tedy na vlastní oči mohli přesvědčit, jak skvělá filmová a rozhlasová díla vznikají na naší fakultě, že tu máme šikovné lidi věnující se fotografii, kreativnímu psaní či výjimečným světelným, zvukovým a audiovizuálním výstupům.

Hlavní program minulého ročníku tvořily bloky filmů, které se promítaly ve vytvořeném improvizovaném kinosálu na Divadelní fakultě. První den proběhla i projekce filmů našich starších absolventů. Někteří z nich se na projekci dostavili osobně a zapojili se i do navazující debaty. V rámci diskuzí, které následovaly po každém filmovém bloku, měli autoři filmů možnost dostat zpětnou vazbu od svých kolegů či pedagogů, což je v rozvoji každého umělce klíčové.

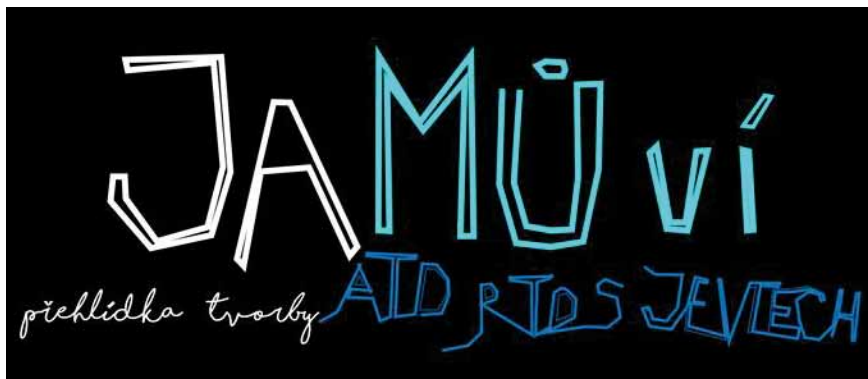
Pochmurnou náladu těžkých rán pozvedly inspirativní přednášky festivalových hostů. Prvním z nich byla absolventka oboru Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky, kreativní producentka a režisérka Kamila Zlatušková, která stojí například za mezinárodním festivalem televizních seriálů Serial Killer. Festival zahájila přednáškou na téma „The stuff I wish I knew when I was a student of JAMU“. O procesu, který probíhá od námětu po přenos na televizní obrazovce, se rozprávěla filmová produkční Zdeňka Kujová a Andrea Kseničová. Součástí doprovodného programu byla například ranní jóga spojená s výstavou fotografií studentky oboru

Audiovizuální tvorby a divadla Pavlína Taubingerové či koncerty kapel LuckySings a WHERE ARE WE NOW na 1. JAMU párty v klubu Schrott.

Na konci druhého festivalového dne se celá Divadelní fakulta rozzářila světly Bílé noci. Večer probíhal na motivy stejnojmenných festivalů moderního vizuálního umění konaných po celém světě a stal se přehlídkou tvorby studentů ateliérů Jevištých technologií, Light designu a Audiovizuální tvorby a divadla. Divadelní fakulta se tak stala na jednu noc labyrintem světelných a zvukových instalací a experimentů. Video-mapping Život a dílo Leoše Janáčka vykreslen v kostce, kouzelný Giffy či světelně-zvuková výstava Je třeba feminismu – to vše a mnoho dalšího bylo ten den k vidění na Divadelní fakultě. Při této příležitosti se vrátil do naší školy i legendární Dalibar, který se na jednu noc stal opět místem setkání absolventů, studentů, pedagogů a zaměstnanců školy.

Na prvním ročníku festivalu JAMŮví se nemalou mírou podíleli i studenti prvních ročníků zapojených ateliérů. Hned během svých prvních dnů na Divadelní fakultě si tak mohli vyzkoušet autorskou tvůrčí práci, která byla záhy prezentována. Studenti Jevištých technologií vytvářeli vlastní světelné designy k třem rozhlasovým hrám, které vznikly pod perem studentů Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky. Celý festival fotili a točili studenti Audiovizuální tvorby a divadla.

V současné době probíhají již horečné přípravy dalšího ročníku, na který se můžeme těšit na podzim letošního roku. Pilotní ročník ukázal mnohé. Statické záznamy divadelních představení nejsou zdaleka to jediné, co studenti Audiovizuální tvorby a divadla umí. Studenti Jevištých technologií mají kromě schopností ve zvučení, svícení a stavbě předpoklady k vlastní kreativní tvorbě. Ambicí studentů, kteří za festivalem stojí, je samozřejmě také podporovat širší povědomí o audiovizuální tvorbě a vytvářet tak kreativní a plodné brněnské audiovizuální prostředí. Posláním festivalu je také více propojit studenty různých ateliérů Divadelní fakulty a dát tak vzniknout inspirativní atmosféře plné nových setkání.

JAMŮví: Pilotní ročník filmového festivalu na Divadelní fakultě JAMU

Dvojitý pohled na Festival bicích nástrojů 2018

Martin Opršál a Vojtěch Pospíšil

Festival bicích nástrojů je název mezinárodního bienále hráčů na bicí nástroje, pořádaného Hudební fakultou Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Nastupující generace perkusionistů z českých i zahraničních hudebních škol i konzervatoří zde dostává příležitost ukázat svůj talent. Festival vznikl v roce 2010 jako absolventský projekt studentky Hudebního manažerství na Katedře hudební produkce Kamily Pětrašové.

Jeho 5. ročník se konal 7.–9. prosince 2018. Stejně jako při minulém ročníku festival pro své konání na všechny tři dny obsadil prostory Divadla na Orli / Hudebně-dramatické laboratoře JAMU. Téměř v každém patře a v každé místnosti tohoto sympatického stánku Thálie bylo pro návštěvníky a zúčastněné něco k vidění. Zkušebny patřily zahraničním hostům, lektorům workshopů a perkusionistických masterclassů, nebo prodejním výstavám rozličných bicích potřeb. V divadelním sále se od ranních hodin ozývaly úhozy ansámbľů připravujících se k odpoledním a večerním koncertům. Foyer divadla se přeměnilo v galerii vystavovatelky Zuzany Mečárové z Žiliny a celá budova tepala v rytmu očekávání nových shledání, zážitků, kontaktů a skvělé hudby.

Koncert studentů

Pohled pedagoga – ředitele Martina Opršála

Již na samém zrodu festivalu se Kamila Pětrašová přesně střelila do mých úvah o akci, která by v nesoutěžním charakteru na jedno místo přivedla mladou generaci hráčů na bicí nástroje. Od počátku mám tedy roli dramaturga, toho, kdo komunikuje se školami, vybírá hosty atd. Prostě toho, kdo má na starosti uměleckou stránku festivalu. Z bůhvíjakého důvodu jsem nazýván ředitelem festivalu. Jako ředitel se však rozhodně necítím, vůči tomu slovu jsem opatrný. Chci být ten, kdo určuje náplň a směřování festivalu, ale proč hned ten nabuřele znějící „ředitel“? Ale budiž, když to musí být...

Pro letošní ročník jsem se rozhodl posunout festival směrem k větší internacionálnosti, tedy skutečně dostát podtitulu „Mezinárodní perkusionistické bienále“. Pomineme-li hosty festivalu, kteří vždy pocházeli z ciziny, měli jsme dosud jen české a slovenské studenty. To mi pro srovnání metodik výuky a dalších záležitostí přestávalo stačit. Chtěl jsem se poohlédnout i jinam. To se díky souhře šťastných okolností letos podařilo. Jednak zafungovaly kontakty z aktivit v rámci Erasmu, dále dávná přátelství ještě z dob mých studií a také přítomnost stážistů na naší katedře v zimním semestru. Výsledkem byla účast bicích univerzitních ansámbľů z Padovy, Vídně, Bukurešti, Banské Bystrice a již tradičních z HAMU a JAMU. Nikdo se nenechal pobízet a většina souborů přijela na své náklady. Když k tomu připočteme 9 českých a slovenských konzervatoří, dostáváme se na úctyhodné číslo – 15 škol z 5 států. To je daleko nejvíc v historii festivalu!

I účinkujícím studentům je však nutné poskytnout nějaká lákadla, proč do Brna přijet. Těmi lákadly jsou vždy hostující pedagogové a interpreti. Letos jimi byli Emmanuel Séjourné, francouzský interpret, skladatel a pedagog, a Dom Famularo, americký hráč na bicí soupravu, pedagog a motivační řečník. Oba, každý po svém, vždy s obrovskou dávkou charismatu uchvátili všechny přítomné. A to jak při svých workshopech, tak na závěrečném koncertě. Tuto dvojici znamenitě doplnila výstavou svých obrazů i hrou na marimbu při vernisáži Zuzana Mečárová, slovenská hráčka na bicí nástroje, pedagožka žilinské konzervatoře a také absolventka naší katedry.

Zleva Martin Opršál, Zuzana Mečárová, Dom Famularo a Emmanuel Séjourné

Bylo fascinující v průběhu festivalu sledovat setkávání starých známých – absolventů, pedagogů a dalších zasvěcených –, ale také vznikající přátelství studentů z různých škol, či diskuse po každém koncertě. Nezasvěcený člověk musel získat dojem totálního chaosu na pódiu Divadla na Orlí, kde ledabyle stály desítky nástrojů z několika škol. Na každý koncert se však vždy povedlo tyto nástroje sestavit do úhledného tvaru. Budiž nejvyšší vizitkou profesní sounáležitosti všech zúčastněných, že při přehrávání nástrojů se nikomu nic neztratilo a každý si domů odvezl to, s čím přijel.

Nezapomínáme ani na nejmenší. Odpoledne druhé adventní neděle přineslo takzvanou PerkuSeanci. Kdo chtěl, mohl se svými dětmi sejít z přilehlých trhů na náměstích do klidu foyeru divadla a vlastnoručně, pod zkušeným dohledem studentů katedry, si vyzkoušet vybrané bicí nástroje.

Velmi potěšitelná je stabilní účast perkusionistické i laické veřejnosti na akcích festivalu. Jak zkušebny, kde se konaly workshopy, tak zejména divadelní sál, kde se uskutečnily koncerty, byly pravidelně alespoň ze tří čtvrtin zaplněny diváky. Finance vynaložené fakultou tedy rozhodně našly svoji úrodnou půdu a pozitivní ohlasy ze všech stran nás utvrzují v záměru sejít se opět za dva roky. Ať žije 6. ročník Festivalu bicích nástrojů!

Pohled studenta – produkčního Vojtěcha Pospíšila

Ačkoli se toto mezinárodní setkání pořádá jednou za dva roky, není tím jeho příprava pro organizátory nijak ulehčena. První myšlenky na následující ročník se pořadatelům začínají spřádat už bezprostředně po konci současného ročníku. Závazné schůzky úplného organizačního týmu se pak konají už zpočátku jara následujícího roku. Tým se při nich nejprve dohodne na základních úkonech, které v rámci svých rolí každý člen doposud vykonal. Po dohodnutí se na těchto faktech následují zasedání, která přímo řeší jednotlivé konkrétní úkoly. Tento proces v důsledném dodržování postupně vyeskaluje až v třídní festival. A tady v tom bodu zřejmě každého napadne, že by se produkčnímu mělo ulevit, vyplavit se zaslouženým dopamin a odměnit tělo za dlouhodobou stresující psychickou i fyzickou zátěž. Není tomu tak.

Ony dny, v kterých se realizace tolik časově náročného projektu koná, jsou pro běžného člena druhu *Produkcios Manažeris* těmi nejstresovějšími a psychicky nejvypjatějšími ze všech. Může si tisíckrát opakovat, že všechno je dopředu zařízené a není už čím se během realizačních dnů skutečně stresovat. Stejně ho nakonec dožene titěrné divadelní parkoviště se čtyřmi troubícími dodávkami přetahujícími se o místo, nebo nedočkaví účinkující dychtící po okamžitých odpovědích na mnohdy nefakticky založených tvrzeních a nerealizovatelných požadavcích. Zkušený produkční už je však na takovou situaci připraven. Je si vědom, že všechny tyto hypotetické abstraktní zádrhly nejsou následky jeho předcházející usilovné práce, a přistupuje k nim jako k novým dosud nepokořeným výzvám.

Jen tak se dá v takový moment nepuknout úzkostí a vztekem. Jedna z nejcennějších disciplín tohoto sportu zvaného Umělecký management je potom takzvaný „Produkční dvojboj“, který obsahuje dvě zásadní kategorie: „Užít si“, ale „Zprodukovat“. Ten umí jen ti nejlepší z nás. A my s méně nabitým CVČkem se jejich úrovni snažíme pouze přiblížit.

Úspěch v této disciplíně tkví v hluboké dovednosti v oblasti produkce, znalosti společenských styků a maximálním povznesení se nad věc. Užít si projekt, který sami produkčně zaštiťujete, je vysoké umění. Častěji spíš ale na druhou stranu jde o naivní sugesci produkčního o tom, že všechno je fajn a má to báječně pod kontrolou.

Dom Famularo

Nabyt tohoto dojmu, si nezkušený manažer třeba v klidu sedne na workshop Doma Famulara, začínající v 9:30, ale už si nedělá hlavu s tím, že je 9:50 a lektor nikde. Anebo jiný den prosedí celé odpoledne a večer v hledišti, užívaje si nabitý koncertní program, ale nic se už nestará o deadline nahlášení programu koncertů následujícího dne na Koncertní oddělení kvůli zařazení do katalogů.

Je-li však manažer skutečný šťastlivec, může se přihodit, že výsledný projekt, na kterém důsledně v uplynulých měsících pracoval, začne spontánně vyzařovat klidem, báječnou atmosférou, úsměvy a radostí z prosté přítomnosti. A přesně to se podařilo i letošního ročníku Festivalu bicích nástrojů. Ať už šlo o nedodržení jakéhokoli deadline, zapomenutí lektora přijít na svůj workshop nebo úmorné šachování dodávek na přeplněném parkovišti, na jeho úžasné atmosféře nebylo žádné napětí znát. Festival bicích nástrojů 2018 byl tím šťastným projektem, na který všichni zúčastnění, návštěvníci i organizátoři, budou rádi a v dobrém vzpomínat.

Mezinárodní setkání, foto neznámý číšník jedné brněnské restaurace

Za jedenapadesátými MIKy

František Kantor

Po oslavách jubilea založení brněnské akademie vstoupily Mezinárodní interpretační kurzy sebevědomě do dalšího, jedenapadesátého ročníku. Opět se sešla plná aula účastníků, kteří v den zahájení sršeli nadšením a očekáváním skvělých, nejen hudebních, zážitků. Konečný počet ze 106 přihlášených byl 97!

Když uvážíme, kolik podobných akcí se pořádá v Česku i v zahraničí, vždycky nás zahřeje u srdce, že takové množství mladých hudebníků si pro své prázdninové vzdělávání vybralo právě nás. Zásahu na tom má nejen internet a propagace pořadatele, ale jak jsme zjistili i reference a doporučení hudebníků, kteří s našimi kurzy již mají zkušenost. Vedle tuzemských studentů konzervatoří, kteří v našich kurzech hledají mimo jiné příležitost představit se svým eventuelním budoucím pedagogům, přijelo i 26 cizinců, tentokrát ze Slovenska, Běloruska, Ruska, Ukrajiny, Polska, Francie, Rakouska, Litvy, Koreje, Japonska, Thajska, Řecka, Německa, Španělska, Finska, Kanady, Velké Británie a USA. Na kurzech se letos vyučovaly obory: Flétna, Pikola, Hoboj, Housle, Klavír, Kontrabas, Komorní hra a Zpěv.

Hned druhý den po zahájení se uskutečnil koncert pedagogů. Byl o něj takový zájem, že Koncertní sál JAMU doslova „praskal ve švech“. Posluchači kromě sedadel zaplnili i veškerý zbylý prostor, seděli i na zemi před pódiem. Na koncertě vystoupili s atraktivním programem lektoři Barbara Maria Willi, Jurij Likin, Miloslav Jelínek, Václav Kunt, František Kantor, Jan

Jiraský, František Novotný. Klavírní spolupráce se ujali Vladimír Hollý, Radim Pančocha a Marcela Jelínková.

Pokud mladí umělci právě necvičili nebo se neúčastnili lekcí svých pedagogů, mohli si prohlédnout naše krásné město, konkrétně např. brněnské podzemí nebo Muzeum Leoše Janáčka. V horkých dnech jim pak nabídla osvěžení třeba brněnská přehrada. Atraktivním zpestřením pobytu ovšem byla i letos návštěva vinného sklípku Jožky Šmukaře v Hustopečích, kde se obvykle všichni mladí lidé vzájemně blíž poznají a navážou třeba i nová mezinárodní přátelství.

Pro flétnisty a pikolisty byla uspořádána výstava nástrojů flétnisty a výrobce pikol Stanislava Findy, která se těšila velkému zájmu.

Abychom věděli, co děláme dobře nebo co bychom naopak měli změnit, uskutečnila se mezi kurzisty anketa, jejímž výsledkem jsme byli velmi potěšeni. Většina dotázaných měla z kurzů velmi dobrý dojem, vysoce hodnotili nejen své pedagogy a celkovou úroveň vyučování, možnost navštěvovat pravidelné každodenní koncerty jako posluchači i jako účinkující, ale i materiální zabezpečení a zázemí. Na takovém hodnocení má nemalou zásluhu vedle ředitele kurzů prof. Václava Kunta i organizační tým v čele s Radkou Nesvadbovou a Petrou Koňárkovou. Spokojenost všech frekventantů tak našim „MIKům“ dodala sebevědomí a naději do dalších let, zvláště když mnozí vyjádřili touhu přijet za rok znovu, nebo se dokonce setkávat častěji.

Úspěch studentů KZP HF JAMU

Zdeněk Šmukař

Vážení kolegové, milí studenti, s velkým potěšením se s Vámi chci v novém Občasníku podělit o velkou radost z výsledků 53. ročníku Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kterého se zúčastnilo také pět studentů HF JAMU v Brně, a to ve třech hlavních kategoriích **Píseň**, **Junior** a **Opera**. V kategorii Opera reprezentovaly JAMU dvě

nadějné pěvkyně – **Mariana Ambrožová** a **Barbora Ďubeková**. Obě postoupily do 2. kola a podaly nadějné výkony, které však v silné konkurenci nestačily na postup do finálového kola. Přesto bych chtěl oběma studentkám poděkovat za vzornou reprezentaci.

Velkého úspěchu dosáhl v kategorii **Píseň** barytonista **Tadeáš Hoza**, který

se umístil na vynikajícím 2. místě. Je to opravdu velký úspěch, neboť si musíme uvědomit, že v této kategorii do 33 let se hodnotí muži a ženy dohromady, a konkurence byla opravdu velká.

Zcela mimořádného úspěchu pak dosáhli studenti JAMU v kategorii **Junior**, neboť **Linda Kunclová** dosáhla mezi ženami hlavně výborným výkonem ve 3. finálovém kole s orchestrem na 3. místo. Kategorii muži pak ovládli studenti JAMU. Barytonista **Robin Červínek** získal za svůj výkon vynikající 2. místo a barytonista **Tadeáš Hoza** v této kategorii zvítězil. Oba poslední jmenovaní pak získali další zvláštní ceny – např. Cenu ředitele Českého rozhlasu Plzeň, Cenu hejtmanky Karlovarského kraje, Cenu Viléma Zítka, Cenu Bena Blachuta, Cenu Jana Lucemburského. Úspěch je o to cennější, když si uvědomíme, že letošního ročníku se zúčastnilo 115 pěvců z 25 zemí světa. Využívám této příležitosti a chci srdečně poděkovat všem jmenovaným za vzornou reprezentaci HF JAMU, děkuji též doc. Martě Vaškové, která všechny studenty JAMU doprovázela. Nezbývá mi, než vyslovit přání, aby i v příštích ročnících se studentům JAMU na této soutěži dařilo.

Linda Kunclová

Tadeáš Hoza

Cembalista Pierre Hantaï na Hudební fakultě

Jiří Havrlant

Kurz a mimořádný koncert hosta z Paříže Pierra Hantaïe se konal z prostředků internacionalizace v rámci Mezinárodního semestru staré hudby. Myšlenka tohoto každoročního projektu je umožnit studentům JAMU studovat u zahraničních profesionálů, aniž by museli vyjždět mimo Brno. Studenti Hudební fakulty se mohou zúčastnit systematické řady přednášek zahraničních hostů a seznámit se tak s novinkami v oblasti historické interpretace. Kurz a koncert předního francouzského cembalisty

Pierra Hantaïe završil cyklus workshopů a přednášek, na kterém mj. vystoupila Kate Clark z Amsterdamu a Haagu (traverso a interpretace barokních ozdob) a Dagmar Glűxam z Vídně (afektová teorie). Z moderního hlediska pojednala o zacházení s Bachovou sólovou hudbou houslistka Marta Abraham z Lisztovy hudební akademie v Budapešti. Výuka proběhla převážně v angličtině a přinesené teze mezinárodních expertů a badatelů podnítlily velmi bohaté a pohnuté diskuze.

Masterclass a koncert Pierra Hantaïe byl v rámci této řady zvláště výjimečný. Studenti i pasivní posluchači měli možnost seznámit se s jednou z největších světových špiček cembalového umění a načerpat tak bohaté podněty. Pierre Hantaï je velmi úsporný ve vyjadřování, avšak jeho názornost ve výuce je nesmírně přínosná. Celkově se v lekcích zaměřoval na kvalitu tónu a úhozu. Správný úhoz spojený s absolutně flexibilním a uvolněným pohybovým aparátem je zvláště důležitou a zároveň nejméně podchycenou problematikou hry na cembalo. A právě tuto Hantaï dokázal věcně demonstrovat svou specifickou technikou, která účastníky zaujala a v mnohém inspirovala. Barevnost, dynamika a plnost zvuku se zachováním zřetelné artikulace – to jsou hlavní kvality nejvyšší tónové kultury na historickém nástroji, které jsme měli možnost se od Pierra Hantaïe na kurzu naučit.

Sólový recitál pořádaný v aule HF JAMU byl sestaven z děl Johanna Sebastiana Bacha a Georga Friedricha Händela (oba

tito autoři slaví letos 333 let od svého narození). Hantaï měl k dispozici kopii německého typu cembala podle Michaela Mietkeho (1710) z dílny Petra Šeřla. Jedná se o velmi subtilní a nepřilíš průrazný nástroj. Pierre Hantaï však z něj dostal maximální zvuk, bohaté barevné a dynamické odstíny, které jsou na cembalu tak těžké vytvořit. Po výrazové stránce přednesl díla obou barokních velikánů expresivně a s jasně vyhraněnými charaktery jednotlivých skladeb a jejich částí. Odezvou byl nadšený potlesk posluchačů následovaný několika přidavky.

Mezinárodní projekty jsou pro zlepšování umělecké kvality i kvality vzdělání na JAMU zcela klíčové. Internacionalizace otevírá nekonečný prostor poznání, umělecké realizace, konfrontace a diskuze, které jsou nejlepší katalyzátorem uměleckého růstu, jak nás učí samotné dějiny hudby již od počátků. V tomto pohledu byla přítomnost Pierra Hantaïe zlomovou a podobných projektů by mělo jen přibývat.

Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka pohledem studentů Hudebního manažerství

Lukáš Kus

Janáčkovská soutěž je prestižní a mezinárodně známou akcí, na kterou může být Hudební fakulta JAMU patřičně pyšná. Nástrojové skupiny, ve kterých se soutěží, se střídají pravidelně, a tak dostane šanci řada instrumentálních oborů. Právě díky své vysoké úrovni a osvědčenosti myslím, že není třeba soutěž obsahově blíže představovat. Co se však skrývá za „oponou“ soutěže? Jak je soutěž organizována studenty Hudebního manažerství?

MSLJ tvoří také porotci. Tady zleva porota pro obor kontrabas: Stefan Schäfer – předseda, Donatas Bagurskas a Pavel Horák.

Ano, jsme to právě my, studenti třetího bakalářského stupně Hudebního manažerství, kteří se na organizaci podílíme. Produkční činnost na soutěži je našim praktickým výstupem, obdobně jako naši kolegové instrumentalisté mají koncerty ať už sólové, či v rámci Janáčkovy akademického orchestru. V čele naší studentské síly stála pro loňský ročník Mária Žilecká, která je tajemnicí soutěže. Její práce je samozřejmě mnohonásobně obsáhlejší než naše, neboť vyžaduje organizaci mnoho měsíců dopředu. Přípravy nás studentů začínaly na přelomu května/června. Tehdy jsme začali pracovat s materiály, které jsme obdrželi.

V týmu nás bylo šest, neboť toto číslo tvoří celý náš ročník. Každý měl na starosti vyčleněnou sekci úkolů, které bylo třeba vykonat ještě před skutečným začátkem soutěže. Dostali jsme se tak například ke komunikaci se soutěžícími, komunikaci a koordinaci s porotou či propagaci na sociálních sítích. Každý z těchto úkolů může působit jednoduše, ale nás studenty manažerství často dostává do situace, ve které jsme ještě nebyli a jejich vyřešení nás posouvá dále.

V září byl čas pro produkční schůzky. Ještě než soutěž začala, několikrát jsme se sešli, abychom bod po bodu a den po dni probrali průběh soutěže a připravili se na veškerá nebezpečství, která v produkci akce takového rozměru mohou nastat. Pak už vše běží a komplikace je nutné řešit za pochodu.

Velmi důležitá byla registrace soutěžících. Podle toho se odvíjí plánování harmonogramu na následující dny. Počet přihlášených čítal 120 mladých umělců – z toho 70 violoncellistů

Prezident MSLJ a děkan HF JAMU profesor Jindřich Petráš gratuluje vítězi v oboru kontrabas Matissi Eisaksovi.

Laueráti MSLJ 2018 v oboru violoncello: zleva Javier Huerta Gímeno (1. cena), Yoosin Park (2. cena), Alexandra Kahrer (3. cena), Dora Hájková (3. cena).

a 50 kontrabasistů. Řada přihlášených však nedorazila, a tak byly skutečné počty soutěžících výrazně menší. Soutěžící od nás obdrželi propagační materiály, harmonogram a instrukce k soutěži či ubytování. Především zahraniční umělci z nejrůznějších koutů světa využívali ubytování v naší Astorce. Díky tomu, že soutěž proběhla ještě před začátkem semestru, byly veškeré učebny k dispozici právě umělcům ke cvičení. A řada z nich svou přípravu brala opravdu vážně, takže opouštěli Hudební fakultu těsně před zavírací dobou (kterou jsme museli několika opozdilcům vícekrát připomínat).

Příjemnou součástí soutěže byla spolupráce s představiteli poroty. Jak pro obor hry na violoncello, tak i kontrabas, byla sestava v pohodové náladě. Šlo vidět, že řada porotců na soutěži přijela ráda a výkony mladých talentů si užívali. U cellistů porotci shledali letošní ročník obzvláště vydařeným díky vysoké úrovni, kterou soutěžící předváděli již od prvního kola.

Schůzky poroty, během kterých se rozhoduje o postupu soutěžících a případných zvláštních podmínkách či udělení zvláštních ocenění, patřily rovněž k zajímavým zkušenostem naší spolupráce na projektu. Z každé takové schůzky jsme dělali zápisy a veškerá rozhodnutí byla zapsána a podepsána předsedou poroty. Právě evidence všech důležitých rozhodnutí a změn je známkou dobré kvality soutěže.

Jelikož naše práce obsahovala i činnosti, které nejsou pro manažery v reálné praxi typické, mohl nás leccajáký návštěvník zahlédnout, jak nosíme židle a pulty soutěžícím a přesouváme klavír. Jsou to věci, ze kterých nemá radost ani „bedňák“, jehož práce by to skutečně byla, ale udělat se musí, protože vytvoření komfortní atmosféry pro soutěžící je dobrou přídavou hodnotou a právě taková hodnota je pro nás manažery důležitá. Zajímavé na tom pak bylo sdílení nervozity s mladými umělci v zákulisí. Každý z nás hraje na nějaký nástroj, a tak jsme pro soutěžící měli pochopení a přáli jim povzbudivě hodně štěstí. I představa, že přijdeme do kontaktu s někým, kdo se časem stane (nebo se již stává) významným světovým umělcem, je pro nás něčím zajímavým.

Celý článek by mohl být dvakrát delší, kdybych měl zacházet do podrobností, ale na to třeba dojde na jednom z náhodných setkání v našem Music Labu. Chtěl bych proto už jen

popřát dalším ročníkům mnoho talentovaných umělců a hladký organizační průběh. A nakonec chci vyjmenovat celý náš organizační tým:

MgA. Mária Žilecká – tajemnice
 Michaela Gereová
 Mária Takáčová
 Eliška Volfová
 Martina Watzková
 Vojtěch Pospíšil
 Lukáš Kus

Vítězové MSLJ 2018 v oboru Kontrabas: První cenu získal lotyšský kontrabasista Matiss Eisaks, který na HF JAMU studuje. Druhé místo patřilo finské hudebnici Marii Krykov a třetí příčku obsadil nizozemský kontrabasista Yanick Adams, který taktéž studuje v Brně. Čestné uznání za čtvrté místo získal Donatas Butkevičius z Litvy.

Theatre Symposium Brno

Klára Škrobánková

V pátek 23. a sobotu 24. listopadu 2018 proběhlo *Theatre Symposium Brno*, navazující na dlouholetou tradici pořádání mezinárodních odborných konferencí na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění.

Samotné sympozium ovšem neoficiálně začalo o den dříve, ve čtvrtek 22. listopadu, kdy byla pražským uskupením 6-16 na sklepní scéně Centra experimentálního divadla uvedena inscenace *Correspondence* britské autorky Claire MacDonald v režii Paula Bourna. Už během této komorní hry pro dva herce se začalo rýsovat téma letošního sympozia – tedy výzvy a tendence současné režie a její výuky. Bourne, rodilý Brit, totiž dva české herce, Petru Špalovou a Jana Jankovského, režíroval bez znalosti češtiny s tím, že výsledná inscenace bude hrána také jen česky. Problém režie v cizím jazyce se stal jedním z mnoha podnětů, které během dvou-denního setkání divadelních praktiků i teoretiků vyvstaly. Mezi další témata patřila například otázka aktivizace diváka, spontaneity studentů režie či vztahu pedagoga a jeho žáků.

Přestože se diskuze a příspěvky mluvčích ze 13 zemí (Polsko, Česko, Slovensko, Maďarsko, Lotyšsko, Německo, Turecko, Brazílie, Portugalsko, Austrálie, Slovinsko, Velká Británie, Rusko) snažily odpovědět na různé otázky, směřování sympozia by se dalo rozdělit do dvou kategorií, které jsou však vzájemně pevně propojeny – divadelní režie a režijní pedagogika. S orientací v nedoslovených myšlenkách a znovu se objevujících námětech pomáhala účastníkům letošní novinka – sympozijní tabule, na kterou mohl kterýkoliv návštěvník napsat koncept či pojem, jenž mu po jednotlivých panelech utkvěl v myšlenkách. Tabule bylo využito v další inovaci sympozia, totiž v závěrečném kulatém stole, kde byl účastníky společně s moderátorkou Lucií Repašskou zhodnocen nejen letošní ročník sympozia, ale také nastíněny

možnosti dalšího směřování témat, jež byly během dvou dnů diskutovány.

Kromě početné reprezentace JAMU jak v publiku, tak za řečnickým pultem (fakultu zastupoval prof. Ivo Krobot, doc. Břetislav Rychlík a student doktorského cyklu Otto Kauppinen), se z domácích kruhů zúčastnili mluvčí také z pražské DAMU a bratislavské VŠMU.

Publiku se představili tři keynote mluvčí: Māra Kīmele z lotyšské Akademie kultury s příspěvkem *How to Teach a Director?* (Jak učit režiséra?), Paweł Mościcki z varšavské Akademie věd hovořící o *Pedagogy of Tensions* (Pedagogika napětí) a Ľubomír Vajdička z Divadelní fakulty VŠMU s referátem *Dekonštrukcia ako predmet pedagogického procesu alebo dekonštrukcia pedagogického procesu*. Všichni tři

hosté velkou měrou přispěli ke směřování sympozia k metodickému promýšlení toho, co v dnešní době znamená divadelní režie.

V návaznosti na již zavedenou implementaci nejen klasických konferenčních příspěvků, ale také performativních lekcí, se představila portugalská dvojice divadelního teoretika Tiaga Porteira a režisérky Manuely Ferreiry, kteří během 30 minut prakticky demonstrovali postupy použité při tvorbě site-specific inscenace *Aquistas*.

Program i Book of Abstracts letošního ročníku naleznete na webu <http://theatresymposiumbrno.cz/>.

Vybrané příspěvky z konference budou publikovány v multimediálním elektronickém sborníku, který JAMU chystá k vydání v letošním roce.

Záběr na účastníky sympozia

Fagotový virtuos Colombo

Roman Novozámský

Katedra dechových nástrojů přivítala ve dnech 2.–4. prosince 2018 Carla Colomba, profesora Conservatoire National Supérieur de Musique v Lyonu a sólo fagotistu orchestru Lyonské národní opery. Tento italský fagotový virtuos a světově uznávaný pedagog k nám zavítal po čtyřech letech již podruhé. Předchozí návštěva profesora Colomba se setkala s velkým ohlasem našich studentů i nás, pedagogů fagotové třídy JAMU, proto jsem ho bez velkého rozmýšlení pozval opětovně. Samotné kurzy probíhaly v přátelském duchu a opět obohatily studenty i pedagogy fagotové třídy HF JAMU. Potěšil také zájem studentů Konzervatoře Brno, stejně jako účast našich absolventů, kteří se s Colombem setkali při jeho minulých návštěvách. Během kurzů nás navštívil Colombův přítel, olomoucký fagotista a badatel František Červenka, který nám představil svou novou publikaci *Music for and with Bassoon between 1700 and 1900* (spolu s Jiřím Seidlem, NAMU 2018). Carlo Colombo

Profesor Colombo s fagotisty na HF JAMU

se velmi zajímá o veškerou dostupnou literaturu pro fagot, obzvláště ho zajímají fagotová díla napsaná našimi skladateli. Nás pak zajímala interpretace skladby Antonia Torrianiho *Téma s variacemi*, jejíž vydání Colombo osobně revidoval. Ostatně podílil se na vydávání fagotových děl u nakladatelství Billaudot a Accolade Editions. Přestávky mezi výukou jsme využívali k bohatým diskusím o meto-

dických a interpretačních problémech, kupříkladu o fagotových strojích. Tyto kurzy bylo možné zrealizovat díky schválenému projektu *FRVUČ* a díky osobní aktivitě pedagogů fagotové třídy HF JAMU. Speciální poděkování náleží MgA. Jaroslavu Kubitovi za bezpečnou dopravu hosta z pražského Letiště Václava Havla. Věříme, že jsme se s Carlem Colombem nesešli naposledy.

Žiak Bernsteina, Ozawu i Rattla na HF JAMU

Gabriel Rovňák

Medzinárodne uznávaný dirigent a pedagóg Universität für Musik und Darstellende Kunst, prof. Mark Stringer 19. a 20. novembra minulého roka viedol majstrovské kurzy na Katedre kompozície, dirigovania a opernej réžie. Spôsob práce aktivizoval študentov k mimoriadne precíznemu a hlbokému poznaniu dirigovaného diela. Profesora Stringera sme pozvali na našu katedru v rámci cyklu majstrovských kurzov, kde sprostredkovávame našim študentom kontakt s mimoriadnymi osob-

nosťami svetového merítka. Sme veľmi radi, že naša katedra mohla prof. Stringera predstaviť všetkým študentom HF JAMU. Kurzy prebiehali dva dni a boli skutočne nabité informáciami. Študenti sa spolu s prof. Stringerom zamerali na naštudovanie 6. symfónie Ludwiga van Beethovena. Počas prvého dňa prebiehali kurzy pri klavíri, následne v spolupráci s členmi orchestra Národného divadla Brno priamo s orchestrálnym telesom. „Pre mňa osobne boli kurzy prínosné najmä v tom, že nás

profesor Stringer neučil iba príkladnému gestu, ale aj spôsobu komunikácie s orchestrom, čo je pre dirigenta nevyhnutná skúsenosť,“ povedal pre Občasník študent orchestrálneho dirigovania, BcA. Joel Hána. S prof. Stringerom sme sa dohodli na pokračovaní našej vzájomnej spolupráce aj na základe veľmi pozitívneho ohlasu od samotného prof. Stringera: „V Brne som strávil dva krásne dni. Na Vašej škole máte mimoriadne talentovaných študentov. Rád sa ku nim opäť vrátim.“

Zítřka to spustíme očima studentů a publicistů

Marek Hebelka

Česká i Slovenská republika slavily v minulém roce 100. výročí založení Československa. K celorepublikovým oslavám se připojilo i Divadlo na Orlí, které do svého repertoáru zařadilo divadelní hru Zítřka to spustíme v režii a dramaturgii Ivo Krobota a ve výtvarném pojetí Rostislava Pospíšila. Historickou meditací, jak zní podtitul hry Zítřka to spustíme, napsal Václav Havel na objednávku pro scénickou revue ROZRAZIL – 1988 (O DEMOKRACII) Divadla na provázku a HaDivadla.

Pro absolvující studenty Ateliéru muzikálového herectví doc. Mgr. Sylvie Talpové bylo velkou výzvou nastudovat text, který byl primárně určen pro činohru. Nicméně celkový výsledek stojí za zhlédnutí. Překvapí celkový počet zapojených herců, celkem 29 interpretů. Kromě osmi absolvujících studentů muzikálového herectví v inscenaci hrají i všichni studenti prvních ročníků Ateliéru muzikálového herectví doc. MgA. Michala Zetela, Ph.D. a Ateliéru činoherního herectví doc. MgA. Lukáše Riegera, Ph.D.

Dvacet let existence první republiky vzbuzuje v dnešní společnosti stále mnoho otázek a společnost má nejednotný názor na toto období. Takto například uvažují někteří studenti, kteří se na hře Zítřka to spustíme podílejí:

„První republika na mě jednoznačně působí jako doba, která měla svoji eleganci a šmrnc. Páni byli galantními gentlemany a dámy zase půvabné a okouzlující. Z fotek a filmů na mě dýchá noblesa, vybrané chování a móda, která byla vsutkuu stylová.“

„Odbobie prvej republiky je pre mňa veľmi zaujímavé. Som veľký fanúšik histórie a hlavne prvej polovice 20. rokov. Neskutočne ma fascinuje vtedajšia móda, film, fotky, ale aj rôzne udalosti ako napríklad vznik jazzovej hudby. Myslím si, že vtedy si ľudia užívali život 100krát viac ako my dnes. Ak niekto niekedy vymyslí stroj času, určite sa tam vrátim!!!“

Záběr z inscenace Zítřka to spustíme

„Rád bych zažil atmosféru října 1918, kdy naši předkové, po necelých pěti stiletích nadvlády Habsburské dynastie, konečně zažívali svobodu a vláda se navrátila do rukou českého a později i slovenského národa. Celkově to byla doba elegance, slušnosti, pozitivní energie, velkého odhodlání a prosazování demokratických hodnot.“

Konečnou podobu díla dokreslují následující slova divadelních publicistů:

Havlově méně známé hře Zítřka to spustíme vtiskli inscenátoři podobu hudebního divadla, téměř „zpěvohry“.
A: povedlo se! – Jaroslav Štěpáník (Novinky.cz)

Vznikl živý, obrazivý, meditativně vtipný politický kabaret jiskřící umem a nadšením talentovaného mládí. – Jaroslav Tuček (Divadelní noviny)

Vůbec byla celá historická rekonstrukce víceméně pojata jako vzdělávací

besídka včetně historických odskoků k životopisům hlavních i vedlejších protagonistů a s pevně určenými pohybovými, písňovými i společnými recitačními vložkami všech studentů jak končícího muzikálového, tak prvních ročníků činoherního a muzikálového oboru JAMU. – Jana Soukupová (MF DNES)

A jak mladí herci i ostřílený režisér plní tento úkol? Na jedničku. Ale popravdě, když na jeviště vtrhla horda mládí v šedivých teplákových soupravách, strachoval jsem se, že začíná spartakiádní cvičení, při kterém budou půvabně účastnice a ztepilí jinochové toliko zodpovědně a strojově plnit příkazy choreografů a režie, jak to při muzikálových vystoupeních bývá, naštěstí ale nikoli, jednadvacet studentů 1. ročníků činoherního a muzikálového herectví bralo své poslání s úsměvem i nadhledem. A stejně tak osm hlavních protagonistů, studentů posledního ročníku. – Ladislav Vencálek

KKDR + NdB = nová spolupráca

Gabriel Rovňák

Na základe iniciatívy Katedry kompozície, dirigovania a opernej réžie (KKDR) podpísali dekan Hudobnej fakulty prof. Jindřich Petráš a generálny riaditeľ Národného divadla Brno MgA. Martin Glaser Memorandum o spolupráci. Týmto krokom sa otvára nová kapitola spolupráce medzi KKDR a prvou brnenskou scénou. Jedným zo základných pilierov spolupráce oboch inštitúcií je princíp reciprocity a vzájomnej výhodnosti. Všetci študenti KKDR týmto krokom získajú pasívny i aktívny prístup na skúšky v Národnom divadle Brno.

Študenti, ktorí prejdú výberom, sa stávajú asistentmi dirigentov a režiséro, čím sa dostanú do najužšieho tvorivého tímu pripravovaných inscenácií. Získajú tak prax, ktorá sa inou cestou, ako priamym pôsobením v kultúrnej inštitúcii, nedá dosiahnuť. „*Sme hrdí, že sa naši študenti môžu v rámci tejto spolupráce stať aktívnymi členmi tímov, pripravujúcich*

premiéry Opery Národného divadla Brno. Som hlboko presvedčený, že Národné divadlo získa v našich študentoch kvalitných a spoľahlivých partnerov, ktorí sa budú spolupodieľať na jeho úspešných predstaveniach.“ Povedal vedúci KKDR doc. Dan Dlouhý. Asistentské pozície si v minulej a tejto sezóne už vyskúšali študenti MgA. Jiří Najvar, BcA. Joel Hána, BcA. Filip Urban a BcA. Natálie Gregorová. Kompozície MgA. Jiřího Najvara a BcA. Daniela Šimka zaradilo NdB do programu festivalu Janáček Brno 2018 aj v kontexte nášho nového projektu spolupráce. Ten sa teší veľmi pozitívnemu ohlasu od všetkých zúčastnených strán, a preto tento pilotný projekt už čoskoro nájde svoje trvalé umiestnenie v nových učebných plánoch, ktoré v týchto dňoch pripravujeme. Zo spoluprácu sa nesmierne tešíme a očakávame ďalšie významné skvalitnenie vyučovania na našej katedre.

Recenze:

Jindřiška Bártová – Muzikolog Jiří Vysloužil

Pavel Sýkora

Mezi nepřehlédnutelné počiny, jež vloni vzešly v rámci ediční činnosti JAMU, patří monografie o významném brněnském muzikologovi a pedagogovi Jiřím Vysloužilovi (1924–2015). Její autorka, Jindřiška Bártová – mj. Vysloužilova žákyně na katedře hudební vědy Filozofické fakulty brněnské univerzity a pozdější spolupracovnice, ji dokončila krátce po Vysloužilově úmrtí, takže v publikaci je zachyceno uzavřené období jeho života i díla.

Bártová chronologicky zpracovává základní etapy Vysloužilova života a hlavní okruhy jeho zájmů. Zajímavý je již úvodní exkurz do období jeho studií, kdy se rodina musela díky událostem druhé světové války přestěhovat z Košic do Brna. Dozvídáme se, že Vysloužil – podobně jako jiní brněnští muzikologové (Vladimír Helfert, Bohumír Štědroň, Rudolf Pečman, Miloš Štědroň aj.) – se též aktivně věnoval hudbě; se svými spolužáky na reálném gymnáziu v Husovicích založil smyčcové kvarteto – sám hrál na violu –, které se postupně s příchodem Miroslava Matyáše, Karla Krafky, Jiřího Kratochvíla a Jiřího Trávníčka transformovalo v proslulé Janáčkově kvarteto. Následující kapitola *Folkloristické začátky* popisuje Vysloužilův zájem o lidovou hudbu, který se datuje zejména do padesátých let 20. století let a souzní s tehdejší ideologií, ovlivněnou sovětskou estetikou, podle níž nová doba vytvoří nový folklor.

Nicméně nehledě na tyto vnější aspekty, vrcholem Vysloužilovy činnosti ve zmíněné oblasti je dosud ceněná práce: *Leoš Janáček o lidové písni a lidové hudbě* (1954).

Dalším předmětem zájmu autorky je Vysloužilova hudebně kritická činnost, již je věnována poměrně rozsáhlá kapitola. Postihuje nejen velký rozsah jeho kritické práce – přispíval do Rovnosti, Lidových novin, Obrany lidu, Hudebních rozhledů i do Rudého práva –, ale též kritickou metodu. Tu hodnotí autorka celkem pozitivně, poukazuje na Vysloužilovu důkladnost a poctivost, ačkoliv v padesátých letech se nemohl vyhnut též jistým ideologickým floskulím. Jako kritik směřoval především k hudebnímu divadlu, tj. opeře – preferoval českou a ruskou na úkor italské a francouzské –, ale i operetě, dříve oblíbenému a hojně navštěvovanému žánru. Dnes, kdy hudební kritika prakticky vymizela z denních listů, působí fascinujícím dojmem, že kritik musel vyhotovit recenzi ihned po skončení představení, aby mohla vyjít druhý den ráno.

Kniha podává přehled nejvýznamnějších okruhů muzikologické publikační činnosti Vysloužilovy – úplný seznam jeho rozsahem udivujícího odkazu je uveden v kapitole *Spisy Jiřího Vysloužila*. Některé texty jsou podrobněji analyzovány – zvláště ní kapitola je věnována Vysloužilovu zájmu o Janáčka a Hábu.

Centrem hábovského bádání je monografie *Alois Hába: život a dílo* (1974), jež vzešla z velké části ze spolupráce se skladatelem. Podobně vznikala později též kniha o americkém emigrantovi Karlu Husovi (*Karel Husa. Skladatel mezi Evropou a Amerikou*, 2011); i on poskytl autorovi cenné prameny.

Samostatné místo ve Vysloužilově odkazu tvoří jeho práce lexikografická, kdy inicioval spolu s Jiřím Fukačem aj. dva významné projekty brněnského ústavu hudební vědy: *Slovník české hudební kultury* (1997) a internetový *Český hudební slovník osob a institucí*. Sám se pak pokusil o čin v dnešní době ojedinělý, tj. vytvořit slovník coby jediný autor a redaktor; výsledkem je dvojdílný *Hudební slovník pro každého* (1995, 1999). Důležité místo zaujímá též Vysloužilova participace na muzikologických kolokviích, která probíhala v rámci brněnského Mezinárodního hudebního festivalu. Tyto pasáže knihy jsou zároveň dějinami zmíněných akcí, kdy témata kolokvií v prvních ročnících souzněla s náplní festivalu. Vysloužil byl od roku 1968 nejen chairmanem kolokvia, ale v letech 1976–1990 též předsedou festivalového výboru.

Profesní kariéra Vysloužilova je popsána též v rámci institucí, kde byl zaměstnán, a to často ve vedoucích funkcích. Po Ústavu pro lidovou píseň, kde působil od roku 1949 jako

vědecký pracovník, následovalo deset let spjatých s JAMU (od 1953), kterou vystřídala katedra hudební vědy a dějin umění Filozofické fakulty brněnské univerzity – Vysloužil stál v jejím čele od roku 1963 až do roku 1990, tedy více než čtvrt století. Dnešní pedagogy a studenty JAMU bude jistě zajímat především období působení na této škole.

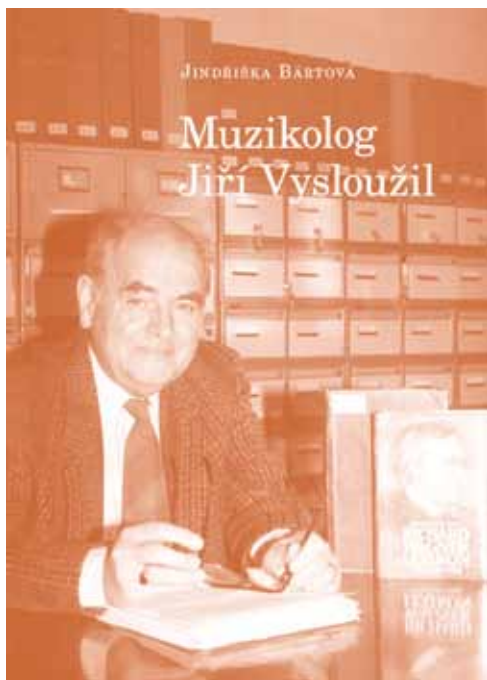
Vysloužil byl na Janáčkovu akademii povolán jejím prvním rektorem Ludvíkem Kunderou v roce 1953, aby ve výuce dějin hudby vystřídal Graciana Černušáka. Tehdy nastal logický problém, jak přednášet tento obor studentům, kteří přišli většinou z brněnské konzervatoře, na niž Černušák proslul jako nedostupný pedagog. Vysloužil vyřešil toto konkurenční dilema orientací na hudbu 20. století, a to v době, kdy u nás panoval hlad především po západoevropské poválečné avantgardě, v zemích východního bloku téměř nedostupné. Zájem o soudobé kompoziční techniky byl též jednou z priorit nově založené katedry kompozice díky Miloslavu Ištvanovi, Aloisi Piňosovi, Janu Kaprovi či Ctiradu Kohoutkovi. S posledně jmenovaným, který v té době pracoval na knize o novodobých kompozičních směrech západoevropské hudby, spolupracoval Vysloužil neúžeji, a to i v rámci přednášek pro studenty. Výsledkem Vysloužilovy orientace na tomto poli je kniha *Hudbníci 20. století* (1964, revize a doplnění 1981).

Během svého působení na JAMU podnítl Vysloužil významně též ediční činnost, na niž škola úspěšně navazuje dodnes. Byly to jednak sborníky z teoretických konferencí pořádaných JAMU, jednak monografické texty, z nichž vyšla řada spisů JAMU. Sám přispěl monografií o Ludvíku Kunderovi (*Ludvík Kundera. Profil umělce, pedagoga a vědce*, 1962). Z dalších organizačních aktivit stojí za připomenutí funkce vedoucího knihovny JAMU. Vysloužil tu vyřešil finanční nedostupnost zahraničních materiálů, a to tzv. výměnou za domácí publikace. JAMU tak získala cenné přírůstky např. z vídeňské Universal Edition.

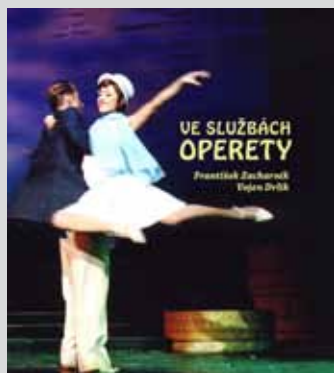
Kniha Jindřišky Bártové o Jiřím Vysloužilovi zasluží mimořádnou pozornost nejen proto, že v současné době není zcela běžné psát monografie o osobnostech z oblasti muzikologie. V rámci Vysloužilova života a díla je v ní zobrazen vývoj české (československé) kultury a společnosti v podstatě od třicátých let 20. století. K tomu přistupuje autorka s nadhledem, kdy vlastní analýzy a postřehy doplňuje dobovými recenzemi jiných autorů. U výsledné podoby publikace je nutné ocenit též pečlivou práci redaktorky Kláry Hanákové a Václava Kováře, autora grafické úpravy.

Jindřiška Bártová: Muzikolog Jiří Vysloužil. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Brno, 2018.

23. svazek edice Acta musicologica et theatrológica

Z nové produkce Nakladatelství JAMU

JAMUj.cz

– nový web pro uchazeče o studium

Lucie Šilerová, Vít Kouřil

Hraj. Tvoř. Zpívej. Produkuj. Komponuj. Improvizuj. Diriguj. Režiruj Jamuj. Těmito slovy láká titulní strana nového webu JAMUj.cz zájemce a zájemkyně o studium na Hudební fakultě JAMU. Základním cílem webu je stručně, přehledně a atraktivně představit všechny studijní obory fakulty a pomoci zvýšit zájem o jejich studium.

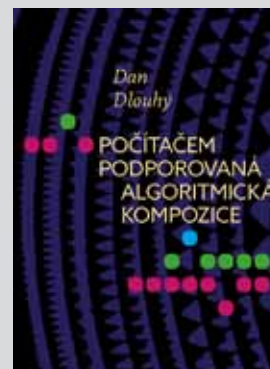
Potenciální uchazeč/ka o studium si může hned v dalších částech titulní strany JAMUj.cz přečíst základní informace o fakultě, jejích projektech, termínech a nabízených specializacích. Po prvním kliknutí či dnes už spíše „tukunutí“ na konkrétní obor, například zpěv, dirigování či klavír, na něj či na ni čeká stručné představení studia, pedagogů, profilu uchazeče i absolventa. Základní text doplňují citace vedoucích kateder, absolventů a současných studentů, vyzdvihující klady studia či shrnující jejich zkušenosti. Například MgA. Kristýna Karchová, absolventka hry na bicí nástroje a nynější hráčka brněnského Národního divadla, sděluje: „Na Katedře bicích nástrojů se ví, že lidé nejsou stroje. Každý máme jiné ruce, smýšlení i citění, a s tím se tady pracuje. Člověk je individualita, především v hudbě. Na věku nezáleží. Může být někdo mladší a preciznější v technice, starší zase vyspělejší v performanci a zodpovědnější v celkovém přístupu, což se ve výsledku velmi vyrovnává. Jednoduše řečeno,

na této škole z vás dostanou maximum, ať už máte osmnáct nebo třicet let.“

Na konci tohoto informačního minima, doplněného fotografiemi či audiovizuálními ukázkami děl vytvořených na JAMU, si zájemci o studium mohou druhým kliknutím rovnou podat přihlášku, nebo si zobrazit podrobnější informace o studiu. JAMUj.cz se nejen v tomto ohledu inspiroval různými zahraničními weby a vytváří uživatelsky jednoduché prostředí vhodné pro všechna elektronická zařízení – vedle stolních počítačů a notebooků i pro tablety a chytré telefony. Ty totiž v České republice využívá pro prohlížení internetu již polovina populace, obzvláště mladší ročníky. Na

ně směřuje i odlehčený název webu, představující HF JAMU nikoli jako strnulou kamennou instituci, ale jako kreativní místo podporující individuální talent díky mezioborové a mezinárodní spolupráci.

Web JAMUj.cz připravil tvůrčí tým z Katedry hudební produkce HF JAMU za spolupráce s vedením fakulty a jednotlivými katedrami. Programování a designu se zhostil Ing. Marek Kokeš z Oddělení výpočetních a informačních služeb JAMU, četné fotografie poskytl BcA. Vojtěch Kába z Katedry hudební produkce. Web bude průběžně doplňován o aktuální informace, anglickou verzi či o další reference pedagogů a studentů.

Pražské Quadriennale 2019: se studenty scénografie DF JAMU za hranice metropole

Adam Dudek, Matěj Nárožný

Studenti ateliéru scénografie z Divadelní fakulty JAMU budou mít po čtyřech letech opět možnost prezentovat svoji tvorbu na Pražském Quadriennale 2019 – tedy jedné z nejprestižnějších scénografických přehlídek ve světě. Akci organizuje Ministerstvo kultury ČR a realizuje Institut umění – Divadelní ústav.

Specifická koncepce Praha není Česko byla odbornou komisí na základě otevřené výzvy vybrána z řady návrhů. Autorem celé myšlenky je skupina zvaná Intelekturálně. Tu tvoří Andrea Dudková, Anna Chrtková a Jan Matýsek. Naši studenti se tak z pověření ministra kultury stali nezávislými kurátory studentské části české výstavy, což lze považovat za úspěch. Hlavní myšlenkou projektu je ukázat zahraničním návštěvníkům PQ Českou republiku a její obyvatele jako zajímavé místo s nevšedním geniem loci. Samotný stánek se na výstavišti promění v cestovní kancelář.

Pokusíme se vytvořit nejběžnější prodejní stánek, jakých potkáme v naší zemi nespočet. Ambicí je prostřednictvím výletů vytáhnout „turisty“ mimo jejich sociální bubliny, mimo klasické cíle turistických průvodců. Jak prezentovat scénografickou

tvorbu českých studentů na 25 čtverečních metrech, řeší autor-ská koncepce pomocí šesti tematických výletů.

Zapojí se také Katedra alternativního a loutkového divadla DAMU s jejich výletem Na houby. Studenti brněnské FaVU chtějí vzít účastníky na hranici skutečnosti a hrané reality. Nabídku rozšířili i kurátoři sami. Připravují výlet s podtitulem Bez práce nejsou koláče. Neopomněli jsme ale přizvat ani studenty DF JAMU. Rozhodli jsme se jít cestou nejtěvřenější a vypsalí jsme výzvu pro studenty naší Divadelní fakulty. Do projektu se zapojí také umělecko-antropologická skupina Czechia, která zavede své účastníky zájezdu do Ústí nad Labem. Autorem poslední exkurze je výtvarník a divadelní režisér Michal Pěchouček.

Expozice kolektivu Intelekturálně tak zkoumá scénografii z nového pohledu a v nových dimenzích. Nechápe ji jen jako tvorbu kulís vhodně doplňujících umělecký zážitek, ale hledá její původ v prostředí reálného světa a v životě, který jej naplňuje.

Nejen náš stánek můžete navštívit na výstavišti v pražských Holešovicích od 6. do 16. června 2019. Těšíme se na vás!

Umělecký výzkum tvorby divadelních inscenací s herci s Downovým syndromem

Jitka Vrbková

Na divadle s herci s Downovým syndromem je fascinující, že musí každý tzv. „zdravý“ spoluvůrce opustit své zažité metody a vydat se zcela neznámým terénem. Poprvé jsem se do tohoto „terénu“ vypravila v roce 2014. Stalo se tak záhy poté, co se mi narodila dcera s tímto postižením. Se studenty Ateliéru divadlo a výchova jsme v Divadle Aldente bez předchozích zkušeností nazkoušeli inscenaci *Maminko, jsi důležitá jako šraňky v tunelu!* Originální název byl inspirovaný jednou z povídek spisovatelky s DS, Denisy Střihavkové. Objevili jsme v hercích s DS spontaneitu a nesporný performativní potenciál, který má ovšem tu vlastnost, že je poněkud

náročné ho vměstnat do uceleného jevištního tvaru.

Se zkoumáním tohoto performativního potenciálu jsem pokračovala v doktorském studiu. To mi umožnilo nejen vytvořit další inscenace, ale i seznamovat se s literaturou a získávat inspiraci jak u nás, tak především v zahraničí, kde na rozdíl od ČR existují soubory herců s mentálním postižením fungující na profesionální bázi.

Přestože doktorské studium umožňuje a vybízí k reflexi vlastní tvorby, pociťovala jsem, že nejsem zdaleka u konce. Jako kdybych se výzkumem neblížila k cíli, nýbrž naopak nacházela stále nové a nové obzory, které je možno

prozkoumat. Divadlo s herci s DS je nutně multidisciplinární oblast, a to i přesto, že mě zajímá jako umělecká disciplína, nikoli terapeutická. Již při řešení specifických výzkumů v rámci doktorského studia jsem se potýkala s (dramaturgickou) otázkou: jak diváci vnímají divadlo, ve kterém hrají herci s DS? Jak se tímto faktem mění sdělení inscenace? Protipólem k těmto otázkám byly naopak otázky de facto režijní: jak pracovat s herci s DS? Jak funguje jejich mysl, jejich umělecké vnímání? Jaký dopad na ně má kontakt s publikem? V rámci svého výzkumu jsem sice dělala výzkumné rozhovory s diváky i herci; k této činnosti by však měl být přizván spíše někdo zvěřejšku, kdo má navíc

(<https://tacr.cz/index.php/cz/programy/program-eta.html>)

Výzkumný projekt doktorandky Divadelní fakulty JAMU MgA. Jitky Vrbkové, který nese název *Umělecký výzkum tvorby divadelních inscenací s herci s Downovým syndromem jako účinného prostředku sociální inkluze*, uspěl ve veřejné soutěži programu *Éta Technologické agentury ČR* na léta 2019–2021.

odborné předpoklady pro zodpovězení otázek tohoto typu – tedy psycholog nebo speciální pedagog.

Možnost dalšího výzkumu a multidisciplinární spolupráce nabízel *Program Éta TAČR na podporu aplikovaného společenskovědního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* (<https://tacr.cz/index.php/cz/programy/program-eta.html>). Tento program podporuje zejména projekty, které využívají přínosů multidisciplinárních přístupů a vytěží potenciál výstupů základního výzkumu k aplikacím (<https://tacr.cz/index.php/cz/programy/program-eta.html>). V našem případě se sice jedná o umělecký výzkum, ale obohacený o reflexe psychologa a speciálního pedagoga. Hlavním výstupem je pak zpráva uměleckého výzkumu, jíž mohou využít další soubory při práci s tzv. „specifickými herci,“ čímž naplňujeme potenciál výzkumu k aplikacím.

Schéma výzkumu je poměrně jednoduché: každý týden budeme mít nějakou formu divadelního workshpu (herecký, hudební, výtvarný, literární workshop, návštěva divadelního představení a pokus o jejich reflexi aj.). Na tyto workshopy si budeme zvat hostující profesionály z oboru. Každoročně pak vznikne jedna inscenace, na které se budou vedle herců s DS podílet profesionální divadelníci. Nedílnou součástí jsou také výzkumné pobyty v profesionálních zahraničních divadlech tohoto typu.

Divadelní workshopy i tvorba inscenací by měla jít ve třech stupních, přičemž každý další stupeň předpokládá uvědomělejší uměleckou tvorbu herce s DS. Stupněm prvním je de facto

nevědomá přirozená spontaneita, která je na jevišti tvarována „zdravými herci“ do divadelního tvaru. V podstatě se jedná o art brut. Druhou inscenací bude projekt site-specific, který bude vycházet jak ze specifik prostoru, tak ze specifik herců – zde se tedy bude jednat o přirozenou spontaneitu, která již je vědomě rozvíjena. Bude se vycházet z hereckých improvizací; každý herec musí být sám od sebe tvořivý, ale může stále být sám sebou, hrát sám sebe. Třetí inscenací a třetím stupněm již je pravidelný text, ve kterém by herci měli být schopni tvorby postav. Je samozřejmě možné, že se nám až do tohoto stupně nepodaří dospět, nicméně ze zahraničních zkušeností víme, že to možné je.

Na výzkumu se bude podílet speciální pedagožka PhDr. Mgr. Ilona Fialová, PhD. z Pedagogické fakulty MU a psycholožka Mgr. Lenka Pivodová z Fakulty sociálních studií MU. Jejich úkolem bude podávat nejen reflexe dění na zkouškách, ale i reflexe diváckého vnímání

a vlivu divadelních představení na začleňování lidí s DS do společnosti. Projekt zaštítí svými zkušenostmi prof. Mgr. Zoja Mikotová, která je jedním z prvních průkopníků divadla herců s handicapem. Externími aplikačními garanty projektu jsou např. společnost DownsyzndromCZ napojená na European Down Syndrom Association či polské profesionální divadlo Teatr 21. Tyto instituce ve svém Letter of intent projevíly zájem o výsledky výzkumu a potvrdily svou vůli jich následně využívat ve své činnosti.

Divadlo Aldente je v ČR jediné, které pracuje přímo s herci s DS. Přitom se zdá, že právě lidé s DS mají vrozené performativní schopnosti. Dá se tak usuzovat z faktu, že většina profesionálních zahraničních divadel zaměstnávajících herce s postižením pracuje právě s herci s DS. Doufáme, že výzkum ukáže nové možnosti divadla, přinese příležitosti hercům a divadelní zážitky divákům a v neposlední řadě přinese další zkušenosti a následné kompetence Divadelní fakultě JAMU.

Záběr z inscenace *Zed'*

Jan Jiří Benda a jeho tvorba pro flétnu (zpracování a prezentace děl)

Michaela Ambrosi

Díky nabytým zkušenostem z výzkumu děl Jiřího Čarta (diplomová a disertační práce, specifický výzkum) a Václava Vodičky (bakalářská práce, vydání dvou opusů jeho děl aj.) jsem cítila jakousi povinnost se i nadále soustředit na odkaz skladatelů českého původu. Proto jsem se znovu rozhodla „zkusit štěstí“ v dalším projektu – a vyplatilo se! Díky podpoře specifického výzkumu se podařilo uskutečnit mnoho báječných projektů, z nichž některé bych ráda představila i zde, v Občasníku JAMU.

Jan Jiří Benda, také Johann Georg Benda (30. srpna 1714 Benátky nad Jizerou – cca 1752 Postupim), byl českým houslistou a skladatelem, který působil převážnou část svého krátkého života v Německu. Byl synem Jana Jiřího Bendy a Doroty Bendové (rozené Brixiové) a mladším bratrem slavnějšího Františka Bendy (1709–1786). Jan Jiří Benda odešel společně s bratrem Františkem do Drážďan a později do Postupimi, kde působil jako houslista ve službách nejprve korunního prince a později krále Friedricha II. Velikého. Jelikož byl král Friedrich nadšeným flétnistou, převážná většina děl Jana Jiřího Bendy byla dedikována právě tomuto nástroji.

Poněvadž byla rodina Bendů rozvětveným muzikantským rodem, ne vždy bylo zcela jasné, kdo z nich vlastně danou skladbu zkomponoval. O přesném určení některých kompozic se vedou debaty, avšak autorství jedenácti sonát pro flétnu a basso continuo je nepopíratelné. Sonáty byly napsány skladatelem, který věděl, jak psát pro jednoklapkový příčnou flétnu. Ve slovníku flétnistů to znamená, že i když skladby zní navenek velmi technicky náročně, jdou „do ruky“ a flétnista se naopak netrápí a technické pasáže si užívá. Obecně jde o díla svěžího stylu, která jsou slohově zařaditelná na vrchol barokního, tzv. galantního slohu, podobně jako je tomu i u mnoha dalších skladatelů berlínského kruhu.

Sonáty Jana Jiřího Bendy pro flétnu a doprovod

Sonáty Jana Jiřího Bendy pro flétnu a doprovod nebyly doposud z dobového rukopisu převedeny do moderní notace, a především – nebyly představeny široké veřejnosti. Právě díky schopnosti zkompletovat jeho flétnovou tvorbu se mi naskytla příležitost nejenom přenést šest jeho sonát do kritické notové edice, ale také tyto skladby analyzovat a srovnat s díly autorů, kteří působili ve stejných destinacích. S důrazem na objektivnost práce jsem díky specifickému výzkumu vycestovala a vše konzultovala se zahraničními odborníky v oboru: Lisa Beznošuk (Londýn), Roderick Cameron (Mendocino), Wilbert Hazelzet (Den Haag, Utrecht), Marcello Gatti (Salzburg), Lars Johannesson (Santa Cruz) a Rick Wilson (Pasadena). S pomocí špičkových pedagogů – flétnistů jsem nastudovala a představila několik sonát nejenom na půdě domácí univerzity, ale také třeba na Mozarteu v Salzburgu. Stejného

úkolu se zhostili také studenti HF JAMU z Katedry varhanní a historické interpretace a Katedry dechových nástrojů; jmenovitě šlo o Michaelu Boháčikovou, Jiřího Havrlanta, Anežku Levovou, Anežku Šejnohovou a Pavlínu Zámečnickovou. Studenti nastudovali celkově sedm Bendových sonát, které představili ve dvou koncertech nazvaných „Jan Jiří Benda a jeho souputníci“. A aby toho nebylo málo, zařadili sonáty také do svých ročníkových či bakalářských projektů a koncertů předmětu Barokní a klasicistní komorní hra. Koncerty proběhly na půdě HF JAMU a na programech byla Bendova tvorba konfrontována s kompozicemi např. J. S. Bacha, C. Stamice, J. K. Kleiknechta, J. P. Telemanna, J. J. Quantze aj.

I když etapa mého specifického výzkumu skončila, budu dále usilovat o vydání prvních šesti flétnových sonát, další osvětlu nejenom v republikovém měřítku, ale především o kvalitní nahrávku.

Jamáci! Buránci!

Juraj Augustín

Brněnský BuranTeatr založili Jamáci, spravovali ho Jamáci a dnes sú to stále absolventi JAMU, ktorý sú v jeho čele a nie len tam. Už pomaly pätnásť rokov je Buran miestom, ktorý budujú absolventi Janáčkovskej akadémie, a v ktorom, v neposlednom rade, Jamáci tvoria. Samozrejme byť Jamákom nie je podmienka, pracujú tu všetci ľudia dobrej vôle, jeden príklad za všetkých je kolega Tyc, ktorý vo svojej mladíckej nerozvážnosti absolvoval DAMU.

Divadelná fakulta JAMU vychováva tvorcov a BuranTeatr sa snaží v Brne vytvárať priestor, kde títo umelci môžu tvoriť, hľadať a strácať a stretávať sa. Mimo vytváranie samotných predstavení (len túto sezónu uvítame štyroch stále relatívne čerstvých absolventov ateliéru réžie a dramaturgie: Machačová, Ženatá, Augustín, Říhová), sústreďujeme svoje sily na podporu tvorcov ako takých. Okrem vytvárania konkrétnych príležitostí, ktorými sú hlavne premiéry a drobné projekty, si uvedomujeme, že je veľmi dôležité, aby v Brne vznikali priestory, kde divadelníci môžu aj po absolvovaní školy kontinuálne pokračovať vo svojom sebarozvoji. Aby bol v Brne priestor pre tréning, tvorbu, získavanie nových skúseností a dovedností, priestor a čas, ktorý nenesie na sebe Damoklov meč v podobe dátumu premiéry.

Otvorené rezidencie

Vlajkovou loďou tejto ideí sa stal buranský projekt *Otvorené rezidencie*. Jedná sa o platformu, ktorá pre nás zhmotňuje všetky vyššie pomenované myšlienky do jedného reálneho výstupu. Ide o poskytovanie priestoru tvorcom, ktorý sa zaoberajú scénickým umením, a hľadajú priestor pre tréning a ohmatávanie neznámeho. Táto platforma funguje počas celej sezóny a je zadarmo. Tvorca môže kedykoľvek požiadať o registráciu, ku ktorej potrebuje portfólio a popis zámeru, k čomu chce priestor využívať. Na základe čoho mu je udelené alebo neudelené členstvo a on môže priestor za-

čať okamžite využívať. Vždy v sobotu sa do kalendára (do ktorého majú prístup len registrovaní členovia) vypíšu všetky voľné termíny, ktoré môže v tento čas divadlo poskytnúť, a následne sa stačí už len pripísať do konkrétneho termínu a prísť. Veríme, že tento projekt pomôže vytvoriť brněnským tvorcom priestor, ktorý tak veľmi chýba, pretože tréning či hľadačskú skúšku robí u seba v obývačke môže byť problém. V neposlednom rade je pre nás kľúčový networkingový aspekt, kde tvorcovia, ktorý majú chuť na sebe pracovať, stretávajú svojich kolegov. Je bežné, že pokiaľ niekto nechce mať tréning sám a poteší ho spoločnosť, napíše to ostatným a dvaja alebo traja sa v tréningu stretnú.

Pravidelné malé workshopy

Sme si samozrejme vedomí, že každý z nás potrebuje súkromný tréning, ale je tiež na nezaplatenie kontinuálny osobný rozvoj pod taktovkou lektora. A v tejto myšlienke vzniká v Burane rada otvorených lekcii pod vedením rôznych lektorov. Tieto malé projekty spĺňajú niekoľko spoločných atribútov (ktoré sú kurz od kurzu jemne odlišné), aby sme mohli vytvárať prostredie pre seberozvoj brněnských umelcov: kvalita, kontinuita, dostupnosť a sloboda. *Kvalita* je kľúčová, snažíme sa spolupracovať len s lektormi, ktorých máme sami overených. *Kontinuita* znamená, že pokiaľ je to len trochu možné, tak lekcie prebiehajú pravidelne každý týždeň aspoň približne v rovnaký čas. Robíme všetko pre to, aby boli lekcie finančne dostupné pre každého, kto má záujem, a preto mnohé z nich fungujú na dobrovoľnom, doporučenom alebo minimálnom vstupnom. *Sloboda* – vieme, že život umelca je životom veľmi pestrým s neustále sa meniacim harmonogramom. Preto väčšina lekcii je formou openclasu – tj. často bez registrácie a bez nutnosti absolvovať predchádzajúce lekcie. Držíme sa hesla, kto chce pracovať, nech príde a pracuje. Aktuálne spolupracu-

jeme s lektormi: Katarzyna Kamecká (Otvorené tréningy autentického pohybu), Juraj Augustín (Kondičák: otvorené tréningy fyzického divadla), Roberta Štěpánková (Hodina tance: Improvizace a kompozice), Barbara Herucová a Petra Giňová (Improdilny: Otvorené tréningy improvizace), Tomáš Andrášik (Otvorený workshop Gestalt theatre) atď.

Rezidencie

Pokiaľ chce tvorca alebo skupina tvorcov pracovať na projekte bez toho, aby boli pod tlakom dátumu premiéry, alebo len nedisponujú stálym skúšobným priestorom, existuje vo svete osvedčená platforma, ktorá má formu rezidencií. Bohužiaľ divadelných rezidencií je v Brne stále veľmi málo. A aby sme tento deficit aspoň trochu stiahli, BuranTeatr sa snaží vyhlásiť každú sezónu tri rezidenčné pobyty v rozsahu jeden až dva týždne a jeden letný rezidenčný projekt. Ide o poskytnutie priestoru a infraštruktúry pre tvorbu bez tlaku na výsledok, ktorý môže, ale nemusí končiť prezentáciou, diskusiou či ukážkou typu work-in-progress.

Veľké workshopy

Dominantami našej divadelnej sezóny sú veľké niekoľkodňové workshopy pod vedením výrazných lektorov. Sme si plne vedomí, že niekoľkodňové workshopy skúsených lektorov sú pre nás tvorcov jedným z najdôležitejším zdrojom inšpirácie a možnosťou, ako sa udržať fyzicky, ale aj mentálne v kondícii. A preto sa každý rok snažíme pre brněnských tvorcov zrealizovať minimálne štyri veľké niekoľkodňové workshopy. Len pre prehľadnosť spomeniem mená ako Jaro Vyháňský, Lee White, Tomáš Wortner, Petr Váša, Martin Hak, a hviezdou tejto sezóny bude určite Matej Matejka!

Sme presvedčený, že *súčasné divadlo stojí a padá na tvorcov, ktorí majú chuť objavovať, hľadať, pracovať na sebe, rozvíjať sa a neustále, neustále, neustále sa posúvať ďalej*. Sme presvedčený, že

príprava pre divadlo nekončí nástupom do angažmá, že nie je dostatočné relativne rutinné dvojmesačné skúšanie na to, aby sa tvorca aj jeho dielo posúvali výrazne ďalej. Sme radi za proaktívnych tvorcov, ktorý sa neuspokoja s tým, čo vedia, ale neustále, neustále posúvajú hranice svoje a svojho umenia. Týmto ľuďom chce Buran byť funkčnou a otvorenou platformou.

Z týchto dôvodov sa cítime byť ideovo aj ľudsky spriaznený s Janáčkovou

akadémiou ako s miestom, kde sa tvorí, hľadá a dielo – predstavenie je len ďalším odrazovým mostíkom k ďalšej tvorbe. Nie *byť divadelníkom*, ale *byť tvorcom* považujeme za štýl života.

S dekanom divadelnej fakulty sme v aktívnom kontakte, jednáme spolu za gufatým stolom za odomknutými dverami a hľadáme cesty, ako si byť v tomto spoločnom ciele nápomocný a tým stále viac a viac efektívny. Len čerešničkou na torte by mali byť už túto sezónu

uvedené niektoré z premiér absolventských inscenácií divadelnej fakulty práve na pôde BuranTeatru.

A preto pokiaľ je Vám tento pohľad na scénické umenie blízky, buďte proaktívny, sme to práve my, kto si slobodný priestor na tvorbu musíme vytvoriť, nikto iný to za nás neurobí. A za týmto účelom moje súkromné číslo a e-mail: +420 776 400 028, juraj.augustin@outlook.com.

Zlomte väz životu aj svetu!

Jiří Zahrádka: Janáček, když se zamiloval, vědělo o tom celé Brno

Luboš Mareček

V celoroční záplavě nejrůznějších připomínek rovného století od vzniku české státnosti vloni poněkud zapadlo jiné významné výročí – rovných devadesát roků od úmrtí skladatele a patrona brněnské umělecké akademie Leoše Janáčka, který zemřel 12. srpna 1928 v Moravské Ostravě na zápal plic ve věku 74 let. První dekáda existence mladé Československé republiky tak končila odchodem mimořádného umělce, který se narodil za mocnářství, ale o vznik samostatného státu stejně jako o vznik vysoké hudební školy v Brně po celý svůj život velmi stál. Velký rusofil se nakonec samostatného uměleckého učiliště dočkal. Po vzniku Československé republiky si již pětadesátiletý Janáček okamžitě uvědomil, že nová politická situace umožňuje zřízení hudební konzervatoře v Brně. Patrociniem tohoto génia ve svém erbů hrdě nese Janáčková akademie múzických umění v Brně. Co však dnes znamená Janáčkovu dědičtí či přímo jeho odkaz nejen ve vysokém školství? Výročí úmrtí hudebního génia bylo nosnou záležitostí k rozhovoru s předním tuzemským znalcem Janáčkovu života a díla Jiřím Zahrádkou. Mluvili jsme nejen o smutném jubileu, ale i o tom, co nám dnes z Janáčkovu odkazu zbylo, jak na nás toto dědičtí působí nejen na půdě vysokého uměleckého školství.

Je v tuzemsku Janáček devadesát let po své smrti stále živý?

Pochopitelně, a to ze dvou důvodů. Jednak z jeho výtobytků žijeme dodnes – např. brněnské hudební školství by se bez Janáčkovu celoživotní dřiny začalo rozvíjet později a dnes by nejspíš vypadalo daleko skromněji. Ale hlavní věc je samozřejmě Janáčková tvorba. Zdá se mi, že už si konečně, 90 let po skladatelském úmrtí, všichni uvědomili, že máme co dočinění s tvorbou jednoho z nejvýznamnějších světových skladatelů, a to nejenom 20. století. V Brně to dokládá například festival Janáček Brno, na který se již tradičně sjíždí spousty zahraničních návštěvníků, nebo nedávný zápis Archivu Leoše Janáčka MZM do registru Paměti světa UNESCO.

V roce 1881 založil v Brně Janáček varhanickou školu, jejímž prvním ředitelem se i stal. Jak to tedy bylo s jeho pozdějšími snahami vzdělávat mladé hudebníky na speciálním učilišti?

Janáček nejprve pomýšlel na pozemštění varhanické školy, aby nemusela být neustále závislá na příležitostných subvencích a milodarech. Ale přišel 28. říjen 1918 a Janáček začal okamžitě pracovat na transformaci varhanické školy v brněnskou konzervatoř a její přechod pod státního zřizovatele. Jeho vize se však rozcházela s představami ministerstva školství i některých Janáčkových

Janáček roku 1927 v publikaci Brno – město práce a pokroku od Františka Kalivody

žáků. Janáček chtěl totiž vybudovat z brněnské konzervatoře vysokoškolský ústav, na kterém by se vedle nástrojové hry, dirigování, režie či herectví vyučovaly i vědecké obory jako psychologie, fonetika apod. To se však na ministerstvu nesetkalo s pochopením, zejména kvůli tomu, že by tak brněnská konzervatoř získala vyšší status než pražská. Nakonec se Janáček musel smířit s tím, že se z jeho varhanické školy stal středoškolský typ konzervatoře, a dokonce se musel vyrovnat i se skutečností, že jeho ředitelská pozice byla obsazena někým jiným. Vzápětí nové vedení školy také zrušilo výuku podle Janáčkovy harmonie. Historie se stále opakuje. Janáček jistě nebyl ani první, ani poslední, komu se podobná křivda stala (koho by to zajímalo více, tento rok o tom vyšel podrobný článek v časopise Musicologica Brunensia).

Janáčkova idea vysoké hudební školy se naplnila až po jeho smrti v roce 1947, kdy byla zřízena brněnská akademie dodnes nesoucí jeho jméno. Přívlastek Janáčkovy nese v tuzemsku leccos, donedávna třeba i pivovar, který ale se skladatelem neměl nic společného. Jak jako odborník vidíte toto patrocium u brněnské umělecké akademie s odstupem sedmdesáti let?

Inu, to je jasné; JAMU a Janáček k sobě neoddělitelně patří. Je dobře, že máme v Brně alespoň jednu instituci nesoucí místrovo jméno. Ostrava jich má mnohem víc, ačkoliv tam byl Janáček pouze třikrát za život – a ve třetím případě tam umřel. Mistr by byl jistě z vysoké hudební školy nesoucí jeho jméno nadšen a naopak JAMU zase těží ze jména, které jí všude otevírá dveře. Tak to má být!

Ví se, jaký byl Janáček jako učitel?

Vzpomínky žáků jsou rozporuplné. Někteří si jej nemohli vynachválit, jiní mu nemohli přijít na jméno. V každém případě to byl velmi náročný pedagog, který od svých žáků vyžadoval 100% nasazení. Jeho jedinečný způsob výuky bylo velmi těžké zvládnout. Muselo to však být i velmi inspirativní. Ale asi bych u něj raději studovat nechtěl, abych nepřišel o ideály.

Jak to měl Janáček se vzděláním? Toužil po něm, vážil si ho nebo naopak chodil raději mezi prostý nevzdělaný lid, aby sbíral třeba nápěvky lidové mluvy?

Tak především je potřeba říct, že nápěvky mluvy sbíral ve všech společenských

vrstvách – v jeho zápiscích jsou zastoupeni žebráci, ale také prezident Masaryk. Vzdělání si velice vážil. Proto tolik preferoval vědecké přístupy a respektoval univerzitní svět. Někdy to dokonce působí tak, že ke vzdělaným lidem a vědecké práci vzhlížel s až nekritickým obdivem. Snad proto si tolik vážil čestného doktorátu, který mu (jako vůbec prvnímu ve své historii) udělila v roce 1925 Masarykova univerzita. Od té chvíle se nepodepisoval jinak než Dr. Ph. Leoš Janáček.

Ví se, co kupříkladu dělal pětasedesátiletý Janáček při vzniku samostatné Československé republiky při jejím brněnském vyhlášení z balkonu Besedního domu 29. října 1918?

To víme ze vzpomínek hospodyně Marie Stejskalové, řečené Máři, a také o tom píše ve svých memoárech manželka Zdenka Janáčková. Ten den prý Janáček neustále odbíhal do města na všechny akce a pak o nich referoval doma. Byl také přítomen u brněnského vyhlášení Československa u Besedního domu. Ze vzniku samostatné republiky byl nadšený, myslím, že o něčem takovém léta snil. Zajímavé však je, co dělal o den dřív, tedy 28. října 1918. Ten den totiž podepisoval s vídeňským nakladatelstvím Universal Edition smlouvu na vydání Vyletů páně Broučkových, tedy své jediné nacionalistické opery.

Na tomto paradoxu je, myslím, něco příznačného pro dané období.

Jak osvědčoval svoje vlastenectví?

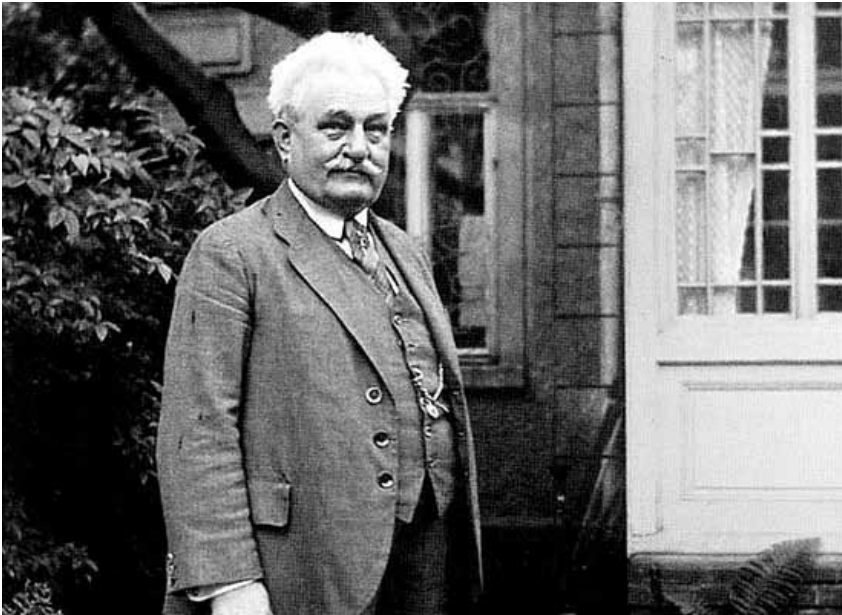
On nic osvědčovat nemusel. Od mládí byl velikým vlastencem, Sokolem se silným, v pravdě dobovým akcentem na slovanskou sounáležitost. Byl významným hybatelem české kultury v jinak převážně německém Brně. Vlastenec to byl takový, že nechodil ani na německé kulturní podniky a např. do Německého domu nikdy nevkročil. Městskou elektrickou drahou – elektrische Linie, odtud šalina – moc nejezdil, protože byla v rukou Němců.

Vy jste už před časem získal nejen za svá janáčkovská bádání zlatou medaili JAMU. V čem dnes vidíte umělecký a v čem obecně lidský odkaz Leoše Janáčka?

Musím říci, že u Janáčka se mi obě hlediska propojují. Janáček byl výjimečným tvůrcem nejenom kvůli svému hudebnímu jazyku, ale také v hledání témat, ke kterým se chtěl svými hudebními prostředky vyjádřit. A ta jsou bytostně humanistická a nadčasová. Ve většině děl se vyslovuje proti společenským předsudkům, pokrytectví, oslavuje svobodu jedince a vyjadřuje pochopení a odpuštění pro ty nejbědnější. Důkazem toho je i motto na titulním listu autografu jeho poslední opery Z mrtvého domu: „V každém tvorbu jiskra Boží.“

Doc. PhDr. Jiří Zahrádka, Ph.D. je muzikolog a vedoucí Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně, docent na Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a také přední odborník na život a dílo hudebního skladatele Leoše Janáčka.

Leoš Janáček na zahrádce před svým domkem na Kounicově ulici v Brně

Všichni dnes obdivují Janáčka jako skladatele, ale přitom se ví, že třeba ve vztahu k ženám nebyl Mistr prototypem vysoké morálky. Leccos o tom naznačila před sedmi lety Uhdeho hra *Leoš aneb Tvá nejvěrnější v divadle Husa na provázku... Štědroň před časem chtěl uvést hru Janáček, divoký panáček... V čem se podle Vás skrývala jeho divokost?*

No, to je spíš takový hloupý, ale bohužel zažitý stereotyp. Janáček byl člověk s vysokými morálními zásadami, ale prostě nebyl pokrytec. Nechočil do nevěstince, neměl tajné milenky jako mnohý z tehdejších úctyhodných pánů. Janáček, když se zamiloval, vědělo o tom celé Brno. S manželkou si dlouhodobě moc nerozuměl, proto se chtěl rozvést. Ale nechtěla. Janáček byl patrně velký platonik, objekty svých citů si značně idealizoval, ale milovat potřeboval bytostně, bez toho nedokázal tvořit. Ostatní jsou drby, které sice baví, ale jsou v rozporu s prameny.

Proč o Janáčkově a jeho životě dosud nikdo nenapsal operu?

A existují snad opery o Mahlerovi, Dvořákově nebo Schönbergovi? V opeře jsou zajímavější a důležitější témata. Navíc by bylo komické napsat operu, která by se kvalitou těžko mohla přiblížit tvorbě hlavní postavy.

Dnes je Janáček ve světě nejhranějším českým operním skladatelem a podle statistiky portálu Operabase

se v posledních pěti sezónách (2013/14 až 2017/18) řadí mezi dvacet nejhranějších světových operních skladatelů vůbec. Čím si tuto oblibu a nebývalý rozmach recepce jeho díla po celé zeměkouli vysvětlujete?

Prostě jsou ty opery dobré. Hovoří jazykem, kterému lidé rozumí, hovoří o věcech, které je trápí nebo je alespoň zajímají. Janáčkovy operní tvorba nepůsobí jako stylizovaný žánr, je přímá, pravdivá, a tím emočně silná. Mezinárodní srozumitelnosti navíc dnes napomáhají titulkovací zařízení, která jsou standardní výbavou operních divadel. Rozumět v Janáčkových operách i textu je totiž hodně důležité. Ale jak už to v umění a zejména hudbě bývá, působí na posluchače nakonec i něco nepopsatelného, nějaké šamanství.

Doma není nikdo prorokem, zní oštěpané rčení. Odborníci často poukazovali na bizarní paradox, že Janáčkovy dílo obyvatele jeho města neláká a nechává chladným, zatímco ve světě by se po něm utloukli. Platí tato diskrepance dodnes? Proč to tak je?

Tento problém má hlubší kořeny. Vypovídá obecně o naší kulturní vzdělanosti. Kolik lidí kolem nás, a to i ze vzdělanějších vrstev, nedovede rozlišit zábavu a kulturu, umění a brak. Myslím, že dobrým příkladem mohou být nejvyšší státní vyznamenání v oblasti kultury udílené prezidentem, či reflexe umění např. ve veřejnoprávních médiích. Opera je prostě náročnější žánr, a čím je mladší, tím méně je u posluchačů akceptována. S hudbou na koncertech je to podobné, vždyť ještě dnes, když zařadíte např. skladbu Miloslava Kabeláče, všichni se zhrzojí, že jim cpejte soudobou hudbu. Ale ta hudba je už 50 let stará! I avantgarda 20. let je u nás chápána pomalu jako současná hudba. A takto je vnímán i Janáček, jako něco moderního a nesrozumitelného. Nadto je zde bohužel silná tradice líčit jej jako nějakého pomateného proutníka, a to mu také nesvědčí. Zahraniční publikum tyto předsudky nemá a je prostě vzdělanější, nebo minimálně otevřenější. Ale domnívám se, že i u nás se v poslední době začíná blýskat na lepší časy. Stačí být nepředpojatý a Janáčkově se otevřít. Stojí to za to.

Nyní v brněnském nakladatelství Host vychází v českém překladu první svazek dosud nejpodrobnější monografie o Janáčkově a představuje originálního hudebního tvůrce v širokých i překvapivých souvislostech. V čem a čím tak její nedávno zesnulý autor a čestný doktor JAMU John Tyrrell činí?

John se zabýval Janáčkem a českou hudbou po celý život. Když začal psát tuto monumentální monografii, věděl už o Janáčkově téměř vše. Monografie je skutečně velmi podrobná, faktografická, ale přináší také analytické pohledy, a to nejenom hudební a dramaturgické, ale také obecně kulturně-historické, sociologické, politické atd. I pro mě je tato knížka obrovským přínosem a jsem moc rád, že mě John nechal zpracovat kapitoly o Janáčkových financích.

Mezi Janáčkovy nejuváděnější opery patří Její pastorkyňa, Příhody lišky

Universitas

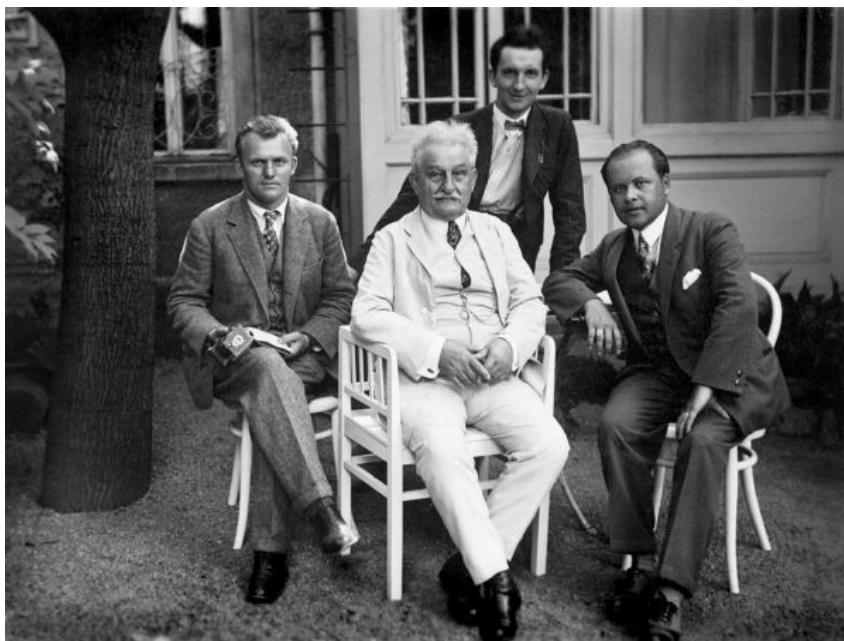
magazín vysokých škol

Bystroušky, Káťa Kabanová, Věc Makropulos a Z mrtvého domu. Co vy osobně máte z Janáčkova díla nejraději a proč?

U mě je to proměnlivé. Já mám rád aktuálně to dílo, které nejlépe poznám, respektive na kterém zrovna pracuji – tzn. připravuji kritickou edici. Když s určitou operou prožijete tři roky intenzivní práce, prostě si ji nemůžete nezamilovat, ačkoliv teď mě napadá, že ji vlastně můžete v důsledku i nenávidět – ale to není můj případ. Mám strašně rád Věc Makropulos – myslím, že v ní Janáček, s ohledem na jeho koncepci hudebně-dramatického díla, zašel nejdále. Z neoperního díla miluji Sinfoniettu, Glagolskou mši a komorní skladby. No, prostě vše po roce 1900. Starší kusy jen výběrově. Nyní pracuji na kritické edici Káti Kabanové a už teď ji mám moc rád ... a bude hůř. Stává se mi, že se zahledím na některé pasáže v partituře, v hlavě se mi rozezní hudba a hrnou se mi slzy do očí. Snad to není patologické...

Janáček od jedenácti let žil v Brně, kde se zasloužil o rozvoj českého hudebního života i školství a kde poprvé zazněla i většina jeho skladeb. Myslíte, že je v tomto městě o Janáčkově možné ještě objevit něco nového?

Objevit nevím. Ale bylo by moc fajn, kdyby Brno dále pracovalo na zviditelnění svého velikána. Tyto snahy našťástí vedení města podporuje, ať už ve formě senzačního festivalu Janáček Brno, nebo v poslední době i prostřednictvím organizace TIC BRNO. Vzniklo množství sofistikovaných propagačních

Skladatel se svými žáky: zleva František Rybka, LJ, Mirko Hanák, Břetislav Bakala (stojící)

materiálů, s výtvarnicí Vendulou Chláňkovou mimo jiné kratičké životopisné animované filmy, webové stránky, máme tu brněnskou stezku Leoše Janáčka. Snad to bude nadále pokračovat. Navíc se podařilo zapsat Archiv Leoše Janáčka do registru Paměti světa UNESCO. Jedno nám ovšem ještě chybí – pořádné Janáčkovo muzeum. Tedy doufám, a je to náš velký úkol, že v roce 2024, tedy v roce skladatelova 170. výročí narození, otevřeme velké, moderní Janáčkovo muzeum.

Celý rozhovor najdete na webovém portálu vysokých škol:

<https://www.universitas.cz/osobnosti/2...yz-se-zamiloval-vedelo-otom-cele-brno>.

Zde si můžete přihlásit odběr newsletteru Universitas a jednou měsíčně dostanete souhrn toho nejdůležitějšího z dění ve vysokém školství v Česku i ve světě: <https://www.universitas.cz/newsletter>.

Životní jubilea zaměstnanců JAMU v roce 2019

Leden

Beranová Pavla Mgr.
Durna Martin MVDr.
Chládková Blanka doc. MgA.
Vaculová Kristína MgA. Ph.D.
Zahradník Martin

Únor

Gogola Jan prof. Mgr.
Horáková Františka Mgr.
Jandová Barbora Mgr.
Příbil Jan Mgr.

Březen

Broulíková Veronika prof. PhDr.
Horká Jana
Jirásková Marie doc. MgA.
Leviček Jiří MgA.
Novotný František prof. MgA.
Růžička Matěj Mgr.
Skopá Petra

Vybíralová Zuzana Mgr.
Weiser Helena Mgr.

Duben

Bartošicová Lenka Mgr.
Bodorová Lydie
Cír Jakub BcA.
Novotný Vojtěch MgA.
Podkoráb Jan
Rozsypalová Irena Mgr.
Vašková Zuzana doc. MgA.

Květen

Horníčková Dana Ing.
Klíč Ondřej MgA.
Peší Šilerová Lucie doc. Ing.
MgA.
Štěpán Petr Mgr.

Červen

Ardaševová Renata doc. Mgr.
Drlíková Lucie Bc.

Jůza Bohumil
Kopecký Miroslav
Mojdl Edgar Ing. MgA. Ph.D.
Tylšar Pavel MgA.

Červenec

Baťová Marcela
Kavan Jan MgA. Ph.D.
Kleibl Martin MgA. Ph.D.
Koňárková Ilona
Spáčil Jiří
Valová Lenka JUDr.

Srpen

Haraštová Jana
Kaupová Helena doc. Mgr. art.
Pala Marek MgA.
Smolka Martin doc.
Strnad David doc. Mgr.

Září

Holá Monika doc. MgA. Ph.D.

Kulichová Radka Mgr.
Moláková Dana
Motal Jan doc. MgA. Ph.D.
Petr Jan MgA.
Skoták Emil doc. Mgr.

Říjen

Abou Lucie MgA.
Hajzok Marian
Kunt Václav prof. Mgr.
Oulehlová Ivana Ing.
Prokeš Martin Mgr.

Listopad

Řezníček Jan doc. Mgr.

Prosinec

Achaladze Natalia
Hegner Karel doc. Mgr.
Kusáková Šárka Ing.
Novozámský Roman doc. Mgr.
Sláviková Vladimíra doc. Mgr.

SETKÁNÍ//ENCOUNTER 2019 léčí...

Soňa Mucinová

Stejně jako každý rok, tak i letos se uskuteční již 29. ročník Mezinárodního festivalu divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER, který organizují studenti DF JAMU a na který bychom Vás tímto rádi pozvali!

Na soubory z různých koutů světa, festivalovou atmosféru, Open Air Stage, skvělé akce a mnoho dalšího se můžete těšit **2.–6. dubna 2019**.

A téma pro letošní ročník festivalu zní: SETKÁNÍ Léčí/ Regenerate with ENCOUNTER. „Nechte se s námi vyléčit setkáním. Věříme, že síla kontaktu uzdravuje a že setkání prostřednictvím umění je jednou z léčebných procedur. Prostřednictvím našeho festivalu tak vyléčíte svou mysl i duši. Prvním krokem k vyléčení tak může být prasknutí „sociální bubliny“ a vykročení do světa. Pojďme se všichni společně pokusit opustit své bubliny, ulity a domovy a setkat se, kde jinde než v divadle, a užít si přítomný okamžik. Tímto Vás zveme na týdenní pobyt do lázní pro duši!“

Hana Zahradníčková, režisérka festivalu
Soňa Mucinová, dramaturgyně festivalu

Letošní ročník festivalu přináší také spoustu novinek. Jednou z nich je, že po panu prof. Mgr. Petru Oslzlému přebírá roli ředitele festivalu vedoucí Ateliéru muzikálového herectví a ředitel Slovákého divadla Uherské Hradiště doc. MgA. Michal Zetel Ph.D. Další festivalovou novinkou je intenzivní divadelní workshop. Tato novinka plná kreativity a setkání proběhne formou „pětidenní tvořivé dílny“. Účastníky budou studenti a studentky uměleckých škol ze Slovenska, Maďarska, Polska a samozřejmě i z České republiky. Naším cílem je, aby se již zmíněné téma festivalu „SETKÁNÍ Léčí / Regenerate with ENCOUNTER“ reflektovalo právě skrze tento kreativní workshop, jehož výsledkem pak bude samotné vyvrcholení divadelního festivalu v podobě Závěrečného ceremoniálu. Takto nově vytvořený prostor vnímáme

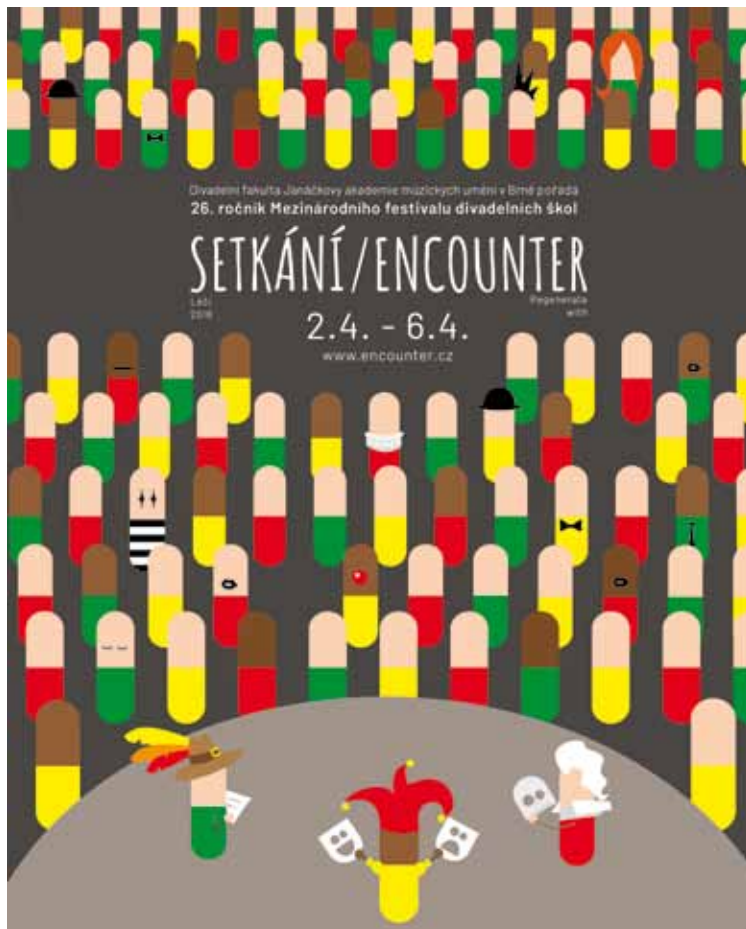
jako příležitost pro vzájemná setkání studentů vysokých divadelních škol, předávání inspirací a sdílení zkušeností napříč studenty i pedagogy.

I tento rok navazujeme na úspěch Open Air Stage z minulého ročníku festivalu, tudíž bude Open Air Stage součástí festivalu i letos. Najdete ji na Moravském náměstí 2. dubna 2019. Celý festivalový průvod bude končit právě zahájením festivalu na Open Air Stage. Těšit se můžete na vystoupení studentů z DF a HF JAMU a spoustu zajímavých kapel. Festival se tímto otevře nejen nám studentům, ale zároveň celému Brnu.

Je nám také ctí představit ambasadora festivalu, kterým je pro letošní

rok pan Boleslav Polívka. Herec, mim, dramatik a především absolvent Divadelní fakulty JAMU, spoluzakladatel Divadla Husa na provázku a zakladatel Divadla Bolka Polívky.

Závěrem bychom Vás všechny rádi pozvali na nejbližší festivalovou akci, kterou je výstava fotografií studentů ateliéru ATD z minulých let festivalu. Pro více informací sledujte naše facebookové a webové stránky www.encounter.cz. Naleznete zde také informace ohledně vybraných škol, které budou zveřejněny v únoru, nebo také informace ohledně off-programové přihlášky, kde se budou moci studenti JAMU přihlásit se svými inscenacemi.

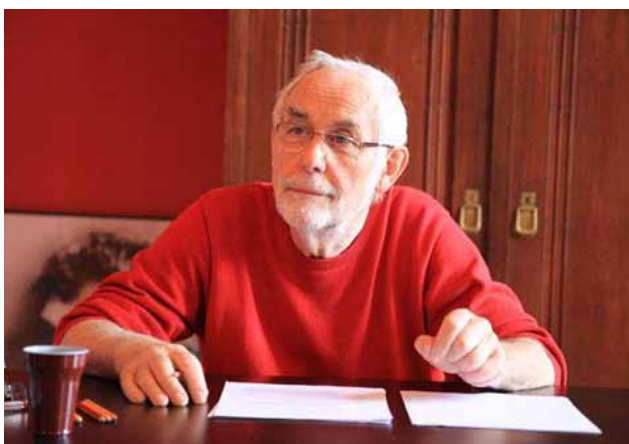
Ocenění z JAMU

Prorektor JAMU pro tvůrčí činnost, docent MgA. Marek Hlavica, Ph.D. převzal Cenu Josefa Škvoreckého za mimořádné literární dílo v oboru audiovizuální tvorby za publikaci *Dramatická tvorba ostravského studia Československé televize (1955–1991)*, kterou vydala právě naše akademie. Cenu převzal v Berouně v rámci 32. ročníku audiovizuálních cen TRILOBIT 2019, které každoročně udílí Český filmový a televizní svaz FITES za nejlepší umělecké počiny ve filmu a televizi.

Prorektor pro strategii a rozvoj JAMU a emeritní rektor brněnské akademie prof. Ing. Ivo Medek, Ph.D. při slavnostním obřadu ke 100. výročí založení Masarykovy univerzity v aule na Právnické fakultě obdržel Zlatou medaili jubilující školy. „Medaile mi udělala radost, ale vnímám ji spíš jako ocenění spolupráce mezi Janáčkovou akademií a Masarykovou univerzitou. Zčásti to tedy patří i naší škole,“ poznamenal k ocenění Medek.

Poctu za alternativní umění udělili pořadatelé festivalu ...příští vlna/next wave... 2018 profesoru Divadelní fakulty JAMU Františku Derflerovi. Dlouholetý pedagog naší akademie získal na jmenované přehlídce ocenění jako osobnost, která se stává živoucím pokladem oboru. Letošním laureátem této kategorie se tak stal právě pedagog JAMU, herec a divadelník, jenž založil Bílé divadlo a Divadlo U stolu, které v půli minulého roku ukončilo svou činnost.

Velký úspěch zaznamenal bakalářský projekt Jiřího Lišky. Jeho inscenace *Iglú* vyjela JAMU reprezentovat na European Young Theatre 2018 v italském Spoletu. V původním hereckém obsazení s Matyášem Darnadym a Simonou Rejdovou (oba 4. r. činoherního herectví), ve festivalovém obsazení s Hanou Drozdovou (3. r. činoherního herectví) a Danielem Mišákem (4. r. muzikálového herectví) získali studenti v Itálii první místo.

Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně
ve spolupráci s Nadací Leoše Janáčka
pod záštitou ministra kultury České republiky doc. Mgr. Antonína Staňka, Ph.D.,
hejtmána Jihomoravského kraje JiUDr. Bohumíla Šimka a primátora statutárního města Brna Ing. Petra Vokřála

vypisuje **25. ročník**
Mezinárodní soutěže
Leoše Janáčka
v Brně

v oborech
flétna
klarinet

24.–29. září 2019

SETKÁNÍ/ENCOUNTER
LADY 2019 2.4. – 6.4. Regenerate with
www.encounter.cz

Občasník JAMU 2019/I

Redakčně připravil: Luboš Mareček
Jazykové korektury: Jindřiška Bártová,
Klára Hanáková, Miroslav Plešák,
Jana Michálková Slimáčková
Typografie: Václav Kovář
Grafická úprava a sazba: Hana Balátová
E-mail: marecek@jamu.cz
Tisk: Nakladatelství JAMU

Autoři a zdroje fotografií:

Ondřej Němec, Jan Dvořák, Luboš Mareček,
Patrick Marek, Vojtěch Kába a Janáčkův
archiv Moravského zemského muzea.

Autoři čísla 2019/I

MgA. Juraj Augustín – doktorand na oboru
Dramatická umění DF JAMU
prof. PhDr. Jindra Bártová – vedoucí Katedry
hudebních a humanitních věd HF JAMU
Jan Braunšleger, student oboru Hudební mana-
žerství HF JAMU
Sára Ciancimino, studentka Divadelního
manažerství se zaměřením na produkční
management DF JAMU
doc. Mgr. Igor Dostálek – vedoucí ateliéru
činoherního herectví DF JAMU
BCA. Adam Dušek – student oboru
Divadelní manažerství se zaměřením
na producentství DF JAMU
BCA. Michal Grombiřík, DiS. – student oboru
Hudební manažerství HF JAMU
BCA. Jiří Havrlant – student oboru Historická
interpretace HF JAMU
Marek Hebelka – student oboru Divadelní
manažerství se zaměřením na produkční
management DF JAMU
prof. MgA. Jan Jiraský, Ph.D., vedoucí katedry
klavírní interpretace HF JAMU
Viktória Kállayová, studentka oboru
Divadelní manažerství se zaměřením
na produkční management DF JAMU
doc. František Kantor – Katedra dechových
nástrojů HF JAMU
Mgr. Vít Kouřil – odborný asistent na Katedře
hudební produkce HF JAMU
MgA. Petra Kujalová – doktorandka na oboru
Interpretace a teorie interpretace HF JAMU
Lukáš Kus – student oboru Hudební manažer-
ství HF JAMU
Mgr. Luboš Mareček, Ph.D. – specialista
pro vnější vztahy – rektorát JAMU
Soňa Mucinová – studentka oboru Divadelní
dramaturgie DF JAMU
Matěj Nárožný – student oboru Divadelní
manažerství se zaměřením na produkční
management DF JAMU
doc. Mgr. Roman Novozámský – vedoucí Ka-
tedry dechových nástrojů HF JAMU
prof. MgA. Martin Opršál – vedoucí Katedry
bicích nástrojů HF JAMU
prof. Mgr. Petr Oslzlý – rektor JAMU
prof. MgA. Jindřich Petráš – děkan HF JAMU
MgA. Gabriel Rovňák, Ph.D. – Katedra kompo-
zice, dirigování a operní režie HF JAMU
Vojtěch Pospíšil – student oboru Hudební
manažerství HF JAMU
doc. Ing. MgA. Lucie Šilerová, Ph.D. – vedoucí
Katedry hudební produkce HF JAMU
MgA. Jiří Suchánek – doktorand oboru Kompo-
zice a teorie kompozice HF JAMU
doc. PhDr. Pavel Sýkora, Ph.D. – Katedra hu-
debních a humanitních věd HF JAMU
Michaela Šikulová Ambrosi, MMus – odborná
asistentka Katedry varhanní a historické
interpretace HF JAMU
doc. MgA. Zdeněk Šmukař – vedoucí Katedry
zpěvu HF JAMU
doc. MgA. Jaroslav Šťastný, Ph.D. – Katedra
kompozice, dirigování a operní režie HF
JAMU
Mgr. et Mgr. Klára Škrobánková – vědecká
pracovnice Kabinetu pro výzkum divadla
a dramatu DF JAMU
MgA. Jitka Vrbková, doktorandka oboru
Dramatická umění DF JAMU
MgA. Viktor Vojnovič, doktorand oboru
Hudební umění HF JAMU